

UNIVERZITA KARLOVA

Právnická fakulta

Mgr. Karel Dědek

Dohoda o vině a trestu

Rigorózní práce

Pověřený akademický pracovník: JUDr. Dalibor Šelleng Ph.D.

Tematický okruh: Trestní právo

Datum vypracování práce (uzavření rukopisu): 30. 6. 2024

Prohlašuji, že jsem předkládanou rigorózní práci vypracoval samostatně, že všechny použité zdroje byly řádně uvedeny a že práce nebyla využita k získání jiného nebo stejného titulu.

Dále prohlašuji, že vlastní text této práce včetně poznámek pod čarou má 228 899 znaků včetně mezer.

Mgr. Karel Dědek
rigorozant

V Kopřivnici dne 30. 6. 2024

Poděkování

Rád bych na tomto místě poděkoval především svému konzultantovi JUDr. Daliboru Šellengovi Ph. D. za pomoc a cenné rady, které mi ochotně poskytl při zpracování této rigorózní práce. Dále si poděkování zaslouží má snoubenka, která mi zejména v konečné fázi psaní rigorózní práce byla velkou oporou.

Obsah

Úvod	1
1. Dohoda o vině a trestu obecně.....	4
1.1. DoVT obecně.....	4
1.2. Historický exkurs.....	6
1.3. Podmínky pro sjednání dohody	10
2. Proces sjednávání DoVT	17
2.1. Účast obviněného při sjednávání	17
2.1.1. Spolupracující obviněný.....	18
2.2. Účast poškozeného	21
2.3. V jakých fázích řízení lze DoVT sjednat?.....	22
2.4. Akt sjednání DoVT.....	24
2.5. Rozsah a obsah sjednávání DoVT.....	24
3. Proces schvalování	25
4. Důsledky sjednání/schválení DoVT	37
4.1. Omezení rozsahu odvolání.....	37
4.2. Přihlídnutí k DoVT při stanovení druhu a výměry trestu	38
4.3. Problematika změny procesního postavení.....	41
4.4. Rozsudek, jímž se schvaluje DoVT a odlišení od jiných alternativních způsobů řešení trestní věci	43
5. Dotčené ústavněprávní principy a zásady trestního řízení	45
5.1. O vině a trestu rozhoduje soud	45
5.2. Presumpce nevinny	45
5.3. Zásada zjištění skutkového stavu bez důvodných pochybností (zásada materiální pravdy).....	49
5.4. Zásada volného hodnocení důkazů	51
5.5. Zásada legality x zásada oportunity.....	51

5.6. Zásada oficiality, zásada vyhledávací.....	53
5.7. Právo na obhajobu a právo odepřít výpověď	54
5.8. Zásada obžalovací.....	57
5.9. Zásada rychlosti a hospodárnosti řízení.....	57
5.10. Zásada veřejnosti, ústnosti a bezprostřednosti.....	59
6. Komparace s jinými právními úpravami	63
6.1. Dohadovací řízení v USA	63
6.2. Dohadovací řízení na Slovensku.....	68
7. Zhodnocení současné právní úpravy a úvahy de lege ferenda	73
7.1. Konkurence s dalšími vybranými konsensuálními způsoby řešení trestních věcí..	73
7.2. Úvahy de lege ferenda	80
Závěr.....	86
Seznam použitých zkratk	90
Seznam použitých zdrojů	91
Knižní tituly	91
Internetové články.....	95
Seznam použitých internetových zdrojů.....	95
Seznam použitých právních předpisů	97
Důvodové zprávy, směrnice, doporučení a ostatní legislativní dokumenty	99
Seznam použité judikatury.....	100
Seznam ostatních zdrojů	101
Abstrakt	103
Klíčová slova:.....	104
Abstract.....	105
Key words:.....	106

Úvod

V úvodních ustanoveních TŘ stanoví základní zásady, na nichž spočívá české trestní řízení. Jednou z recentně velmi akcentovaných zásad trestního řízení je zásada hospodárnosti a rychlosti řízení, která zjednodušeně řečeno znamená, že objasnění trestných činů a spravedlivé potrestání pachatelů, jakožto jeden z účelů TŘ, má přinést co nejméně nákladů a proběhnout co nejrychleji. Standardní trestní proces charakterizovaný provedením přípravného řízení, podáním obžaloby ze strany státního zástupce a následným konáním hlavního líčení s dokazováním se zdá býti mnohdy zdlouhavým a v konečném důsledku méně schopným splnit jednotlivé funkce trestního práva,¹ případně dostát zmíněné zásadě. Proto byly hledány alternativní způsoby řešení trestních věcí, které by směřovaly k zefektivnění a zrychlení trestního řízení za současného respektu k základním zásadám trestního řízení. Tyto snahy lze označit jako proces racionalizace trestní justice, jehož cílem je mimo jiné zkrácení trestního řízení a odbřemenění justice,² a který vedl k uzákonění různých druhů odklonů do českého TŘ.

Kromě toho v průběhu let dochází k odklonu od retributivního pojetí trestní justice k justici restorativní, která spočívá primárně na nápravě trestným činem dotčených vztahů a aktivnějším zapojení zainteresovaných subjektů v průběhu celého trestního řízení.³ Oba zmíněné přístupy, tedy racionalizaci trestní justice a restorativní justici je v sobě schopen propojit institut DoVT, který má na jedné straně potenciál velmi zrychlit trestní řízení a snížit jeho náklady, a na straně druhé může díky participaci obviněného na sjednávání dohody vést ke snadnějšímu přijetí odpovědnosti za spáchaný trestný čin a současně díky procesu sjednávání může pomoci napravit konflikt mezi obviněným a poškozeným, který vznikl v důsledku spáchaného trestného činu.

DoVT má své místo v českém právním řádu teprve necelých 12 let. Jedná se o institut vlastní spíše angloamerickému právnímu systému, jehož uzákoněním v TŘ došlo k vnesení cizího prvku do českého právního řádu, který je jinak založen na kontinentálním systému práva. Byť přebírání nových, potažmo cizích prvků může budít jisté kontroverze či vést k rezervovanému přístupu k takto převzatým institutům, DoVT byla nakonec uznána i českou trestní praxí a v trestním procesu si našla své uplatnění. Po prvotních rozpacích co do její aplikace se slušně

---

¹ K funkcím trestního práva hmotného viz ŠÁMAL, Pavel a kol. *Trestní právo hmotné*. 9. vydání. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2022, s. 35-38.

² ŠČERBA, Filip. *Dohoda o vině a trestu a další prostředky racionalizace trestní justice*. Praha: Leges, 2012, s. 14-15.

³ STRÉMY, Tomáš, KURILOVSKÁ, Lucia a VRÁBLOVÁ, Miroslava. *Restorativna justícia*. Praha: Leges, 2015, s. 83.

etablovala a nabízí v současné době plnohodnotnou alternativu ke standardnímu průběhu trestního řízení. Díky postupnému rozvolnění podmínek pro uzavření dohody došlo i ke strmému nárůstu počtu uzavřených dohod, a to i v těch nejzávažnějších případech trestní kriminality, kdy se však z pohledu laické veřejnosti nemusí jednat o nejlepší či nejspravedlivější způsob vyřešení trestní kauzy. Těmito i dalšími tématy se ve své práci zabývám a nabízím na ně i svůj vlastní pohled.

V první části práce přiblížím genezi a vývoj institutu DoVT, jeho změny v důsledku příslušných novel a na základě veřejně dostupných statistických údajů následně prezentuji jeho praktické využívání v průběhu jednotlivých let. Dále rozebírám současnou právní úpravu dohod a jednotlivé podmínky, za nichž je možné DoVT sjednat.

Samostatné části jsou věnovány procesu sjednávání dohody a jejímu schvalování soudem.

Postup sjednání, respektive následného schválení DoVT, jakožto jeden z možných alternativních způsobů vyřízení trestní věci přináší rovněž určité důsledky odlišné od těch, ke kterým by došlo, kdyby trestní věc byla vyřízena ve standardním řízení, a to jak pro samotného obviněného, tak i z pohledu dalšího průběhu trestního řízení a dokazování ve skupinových věcech. Tomuto tématu je věnována čtvrtá část rigorózní práce.

Přestože je DoVT významná z hlediska racionalizace trestní justice i z hlediska restorativní justice, nelze pominout fakt, že v návaznosti na její aplikaci může v konkrétním případě dojít ke konfliktu se základními zásadami trestního řízení. Již v úvodu práce lze uvést, že ponejvíce bude zpravidla dotčena zásada materiální pravdy a zásada presumpce nevinny, a to primárně ve prospěch zásady rychlosti a hospodárnosti řízení. Další část práce je tudíž věnována jednotlivým zásadám trestního řízení, které mohou být v důsledku využití institutu dohody dotčeny.

V předposlední části práce se zabývám právní úpravou dohod v jiných zemích, pro komparaci jsem zvolil právní úpravu DoVT na Slovensku, kterážto vychází z kontinentálního systému práva a právní úpravu v USA založenou naopak na angloamerickém systému práva. Následně pojmenovávám a hodnotím jednotlivé podobnosti a odlišnosti zmíněných úprav ve vztahu k české DoVT.

Poslední část posuzuje současnou právní úpravu DoVT z hlediska možné konkurence a podobností s jinými konsensuálními způsoby řešení trestních věcí. Navazující pasáž nabízí návrhy na úpravu DoVT de lege ferenda. Všechna zmíněná témata, kterým rigorózní práce věnuje,

jsou protkána významnými soudními rozhodnutími vrcholných českých soudů, ESLP a SDEU, která ovlivnila vývoj a následnou aplikaci institutu dohody.

S ohledem na výše uvedené lze shrnout, že základní cíl rigorózní práce spočívá ve zprostředkování komplexního náhledu na DoVT v českém trestním řízení. Dílčím cílem práce je institut kriticky analyzovat, a kromě základních podmínek pro sjednání a následné schválení dohody odprezentovat z pohledu počtu sjednaných dohod i prvotní nepřilíš vřelé přijetí českou trestněprávní praxí a dále i dopad aplikace dohod na ty které základní zásady trestního řízení. Dalším z cílů práce je srovnání českého pojetí institutu DoVT s úpravou v jiných zemích a v kontextu českého trestního řízení i s jinými konsensuálními způsoby řešení trestních věcí.

Ke splnění vytýčených cílů je v práci použita zejména popisná metoda, a mimo ni i metoda analytická, srovnávací a historická. Rigorózní práce vychází z právního stavu ke dni 30. 6. 2024.

1. Dohoda o vině a trestu obecně

1.1. DoVT obecně

DoVT je poměrně mladý institut českému trestnímu procesu do roku 2012 neznámý. Jelínek DoVT charakterizuje jako „procesní postup, při němž je uzavřena přijatelná dohoda mezi státním zástupcem na straně jedné a obviněným na straně druhé, za současného zohlednění zájmů poškozeného, obviněný při tom doznává svůj čin, který je mu státním zástupcem kladen za vinu, vzdává se práva na jeho projednání v hlavním líčení a se státním zástupcem se shodne na trestu, který je mírnější, než by bylo lze očekávat při běžném průběhu řízení, přičemž taková dohoda podléhá schválení soudu.“⁴

DoVT lze zařadit mezi odklony.⁵ Odklon však není na žádném místě v zákoně definován a o jeho definici se pokouší teorie. V zásadě lze uvést, že za odklon by bylo možné považovat jakýkoli způsob vyřízení trestní věci vymykající se standardnímu trestnímu řízení, přičemž standardní trestní řízení obvykle probíhá od přípravného řízení přes podání obžaloby až ke konání hlavního líčení, ve kterém je po proběhlém dokazování vynesena rozsudek, a v případě odsouzení je pachateli uložen trest. Při aplikaci DoVT tento běžný postup není dodržen. Tibitanzlová DoVT považuje spíše za zvláštní formu trestního řízení anebo alternativu ke standardnímu trestnímu řízení, neboť vyústí v rozhodnutí, kterým je obviněný uznán vinným a je mu uložen trest.⁶ Tibitanzlová totiž za jeden ze znaků odklonu⁷ považuje skutečnost, že konečné rozhodnutí v sobě nezahrnuje rozhodnutí o vině a uložení trestu a tím tedy nestigmatizuje pachatele, což v případě rozsudku o schválení dohody o vině a trestu není splněno. Zúbek⁸ DoVT, stejně jako trestní příkaz řadí mezi tzv. „odsuzující odklony,“ kdy za takové odklony považuje konsensuální alternativy odsuzujícího rozsudku, přičemž standardní soudní jednání neproběhne vůbec nebo pouze v redukované podobě. DoVT je jediným z odklonů, který může vyústit v uložení nepodmíněného trestu odnětí svobody.⁹ Sotolář však pojem odklonu

---

⁴ JELÍNEK, Jiří, ŘÍHA Jiří, SOVÁK, Zdeněk. *Rozhodnutí ve věcech trestních se vzory rozhodnutí soudů a podání advokátů*. 4. aktualizované a doplněné vydání podle právního stavu k 1. 9. 2018. Praha: Leges, 2018, s. 133.

⁵ KALVODOVÁ, Věra. *Trestněprávní alternativy*. In: KRATOCHVÍL, Vladimír. *Kurs trestního práva, trestní právo hmotné*, Praha: C. H. Beck, 2009, s. 468

⁶ TIBITANZLOVÁ, Alena. *Odklony v trestním řízení*. Praha: Leges, 2019, s. 63.

⁷ Ke znakům odklonu v pojetí Tibitanzlové srov. tamtéž, s. 47-51.

⁸ ZÚBEK, Jan. *Odklony v trestním řízení a jejich současná i budoucí klasifikace*. *Trestněprávní revue*. 2017, roč. 16, č. 3, s. 53-59.

⁹ V případě trestního příkazu je možné uložení pouze podmíněného trestu odnětí svobody, srov. § 314e odst. 2 písm. a) TR.

vykládá restriktivněji, kdy za odklon považuje alternativu k potrestání, což v případě DoVT splněno není.¹⁰ Jiní autoři¹¹ pak mluví o DoVT jako o odklonu v širším smyslu a odůvodňují to tak, že se jedná o alternativu ke standardnímu průběhu trestního řízení, která má trestní řízení zjednodušit a urychlit. Zjednodušení a urychlení dle nich spočívá v tom, že nebude provedeno hlavní líčení. Obdobně DoVT za odklon v širším smyslu považují i jiní významní představitelé českého trestního práva,¹² a to z toho důvodu, že v procesu sjednávání DoVT dochází k aktivní participaci obviněného (i poškozeného). Tím jsou realizovány i prvky restorativní justice, kdy obviněný může lépe přijmout reakci veřejné moci na jím spáchaný trestný čin v podobě trestu a poškozený může dosáhnout lepší satisfakce a rychlejšího vyrovnání se se spáchaným trestným činem, třeba jen tím, že se na procesu sjednávání dohody sám účastní. S ohledem na již zmíněnou neexistenci žádné legální definice bude vždy záležet na vymezení pojmu odklonu tím, kterým autorem. Jen na okraj lze uvést, že Východiska a principy nového trestního řádu¹³ rozlišují mezi odklony a zvláštními způsoby řízení, přičemž oba typy řízení by měly být obsaženy v samostatné hlavě navrhované právní úpravy. Na základě komparace s Věcným záměrem nového trestního řádu z roku 2008,¹⁴ pak lze vyzorovat zařazení DoVT mezi zvláštní způsoby řízení. Pro účely mé práce není zcela podstatné, zda se z pohledu teorie jedná o odklon v širším smyslu nebo o zvláštní způsob řízení. Shrnutí výše uvedené lze však tak, že u DoVT jde o alternativní způsob vyřízení trestní věci, kdy nebude provedeno hlavní líčení s dokazováním, ale věc bude vyřízena dohodou mezi státním zástupcem, obviněným a popřípadě též poškozeným, kterou následně schválí soud. Takový postup vykazuje značné odchylky od standardního průběhu řízení, kdy naopak za takový průběh lze označit provedení přípravného řízení, zakončené podáním obžaloby ze strany státního zástupce, kdy následně soud nařídí hlavní líčení, a na základě v něm provedeného dokazování vydá rozsudek, jímž rozhodne o vině a trestu obviněného, případně učiní jiná opatření.

---

¹⁰ SOTOLÁŘ, Alexander, PÚRY, František a ŠÁMAL, Pavel. *Alternativní řešení trestních věcí v praxi*. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2000, s. 16.

¹¹ FENYK, Jaroslav, CÍSAŘOVÁ Dagmar, GRIVNA Tomáš a kol. *Trestní právo procesní*. 7. aktualizované vydání, Praha: Wolters Kluwer ČR, 2019, s. 779.

¹² ŠÁMAL, Pavel, ŘÍHA, Jiří a STRYA, Jan. *Odklony v justiční praxi - 1. část*. *Trestněprávní revue*. 2019, roč. 18, č. 9, s. 177-186.

¹³ Východiska a principy nového trestního řádu [online]. [cit. 2023-07-31]. Dostupné z: <https://www.ceska-justice.cz/wp-content/uploads/2015/01/Trestn%C3%AD-%C5%99%C3%A1d-v%C3%BDchodiska-a-principy.pdf>.

¹⁴ Věcný záměr zákona o trestním řízení soudním (trestní řád) [online]. [cit. 2023-07-31]. Dostupné z: <https://justice.cz/documents/11715/0/V%C4%9Bcn%C3%BD+z%C3%A1m%C4%9Br+T%C5%98+2008.pdf/f5e3f714-d120-4c77-912b-4ceff544775a?version=1.0>.

DoVT je také projevem racionalizace trestní justice, která spočívá ve snaze o vyřizování části trestních věcí bez konání celého trestního řízení v jeho standardní podobě,¹⁵ tak jak byla nastíněna výše, a to za účelem zajištění výkonnější justice (tj. zkrácení trestního řízení, zvýšení jeho efektivity a zjednodušení administrativní náročnosti) za současného zachování vysokého standardu spravedlnosti rozhodování.¹⁶

1.2. Historický exkurs

Úvahy o přijetí DoVT se datují už do let 2005-2006, kdy Parlament poprvé projednával návrh změny TŘ v souvislosti s přijetím nového TZ a ZTOPO, kdy do TŘ řádu mělo být vloženo ustanovení nazvané „řízení o prohlášení viny obžalovaným“,¹⁷ návrh zákona však nebyl přijat. V roce 2008 byl předložen vládní návrh zákona o změně TŘ,¹⁸ který v sobě zahrnoval i institut „dohoda o vině a trestu“,¹⁹ projednávání návrhu ovšem skončilo se skončením volebního období Poslanecké sněmovny. Obdobně byla DoVT uvedena ve věcném záměru nového trestního řádu, který Ministerstvo spravedlnosti předložilo vládě v roce 2008.¹⁹

Po těchto neúspěšných snahách byla DoVT nakonec do českého právního řádu zavedena s účinností od 1. 9. 2012 zákonem č. 193/2012 Sb., kterým se mění zákon č. 141/1961 Sb., o trestním řízení soudním (trestní řád), ve znění pozdějších předpisů, a některé další zákony. Důvodová zpráva²⁰ k zákonu v souvislosti s DoVT hovoří o zavedení nového způsobu alternativního vyřízení věci v trestním řízení, který měl doplnit do té doby známé možnosti alternativního skončení trestního řízení odklonem nebo vydáním trestního příkazu. Důvodem k zavedení dle důvodové zprávy bylo s odkazem na čl. 6 EÚLP, uplatnění práva na rychlý a spravedlivý proces. I přesto, že je český trestní proces založen spíše na inkvizičním

---

¹⁵ ŠÁMAL, Pavel a kol. *Trestní řád: komentář*. 7. vydání. Praha: C. H. Beck, 2013, s. 3476.

¹⁶ ŠČERBA, Filip. *Dohoda o vině a trestu a další prostředky racionalizace trestní justice*. Praha: Leges, 2012, s. 9.

¹⁷ Návrh zákona, kterým se mění zákon č. 141/1961 Sb., sněmovní tisk č. 746/4, Parlament České republiky, Poslanecká sněmovna, 4. období (období 2002-2006) [online]. [cit. 2024-05-16] Dostupné z: <https://www.psp.cz/sqw/text/tiskt.sqw?o=4&ct=746&ct1=4>.

¹⁸ Vládní návrh zákona, kterým se mění zákon č. 141/1961 Sb., sněmovní tisk č. 574/0, Parlament České republiky, Poslanecká sněmovna, 5. volební období (2006-2010) [online]. [cit. 2024-05-16]. Dostupné z: <https://www.psp.cz/sqw/text/tiskt.sqw?O=5&CT=574&CT1=0>.

¹⁹ Věcný záměr zákona o trestním řízení soudním (trestní řád) [online]. [cit. 2023-07-31]. Dostupné z: <https://justice.cz/documents/11715/0/V%C4%9Bcn%C3%BD+z%C3%A1m%C4%9Br+T%C5%98+2008.pdf/f5e3f714-d120-4c77-912b-4ceff544775a?version=1.0>.

²⁰ Důvodová zpráva k zákonu č. 193/2012 Sb., kterým se mění zákon č. 141/1961 Sb., o trestním řízení soudním (trestní řád), ve znění pozdějších předpisů, a některé další zákony, sněmovní tisk č. 510/0, Parlament České republiky, Poslanecká sněmovna, 6. volební období (2010-2013) [online]. [cit. 2024-05-16]. Dostupné z: <https://www.psp.cz/sqw/text/tiskt.sqw?o=6&ct=510&ct1=0>.

systemu trestního řízení a DoVT je primárně spojována s adversárním typem řízení, není takové přebírání prvků angloamerického právního systému překážkou. Navíc DoVT v českém právním pojetí z onoho systému přebírá pouze některé prvky.²¹ Od včlenění DoVT do českého trestního řízení zákonodárce očekával zrychlení trestního řízení před soudem a zároveň celkové zjednodušení a zefektivnění trestního řízení. Dalším pozitivem měla být ochrana obětí před sekundární viktimizací.

Nejpůvodnější právní úprava v ČR velmi omezovala celkovou použitelnost DoVT. Statisticky to je vyjádřeno v následujících tabulkách a důvody nízké míry aplikace budou rozebrány v dalším textu. Míru užívání institutu DoVT za léta 2013-2019 vyjadřuje přiložená tabulka, jejíž data vycházejí ze zpráv o činnosti státního zastupitelství²² z uvedených let:

Rok	Návrh na schválení DoVT s FO	Návrh na schválení DoVT s PO	Celkem návrhů na schválení DoVT
2013	118	0	118
2014	86	4	90
2015	113	1	114
2016	95	1	96
2017	116	1	117
2018	139	4	145
2019	160	10	170

To, že institut DoVT nenaplnil očekávání proklamovaná při jeho přijetí v roce 2012, bylo dáno primárně omezujícími podmínkami aplikace dohody. Prvně bylo možné dohodu aplikovat pouze v řízení o přečinech a zločinech, nikoli však v případech zvláště závažných zločinů.

²¹ Důvodová zpráva k zákonu č. 193/2012 Sb., kterým se mění zákon č. 141/1961 Sb., o trestním řízení soudním (trestní řád), ve znění pozdějších předpisů, a některé další zákony, sněmovní tisk č. 510/0, Parlament České republiky, Poslanecká sněmovna, 6. volební období (2010-2013) [online]. [cit. 2024-05-16]. Dostupné z: <https://www.psp.cz/sqw/text/tiskt.sqw?o=6&ct=510&ct1=0>.

²² Zprávy o činnosti státního zastupitelství za roky 2013-2019 [online]. [cit. 2023-07-31]. Dostupné z: <https://verejnazaloba.cz/nsz/cinnost-nejvyssiho-statniho-zastupitelstvi/zpravy-o-cinnosti/>.

V důsledku toho bylo aplikační pole pro DoVT omezeno na řízení o zločinech, neboť u přečinů bylo za splnění podmínek možné využít postupů v rámci jiných odklonů, jinými slovy si DoVT v řízení o přečinech konkurovala s jinými již známými instituty.²³ Stejně tak byla vyloučena možnost sjednání DoVT až v průběhu řízení před soudem, kdežto její sjednání bylo připuštěno pouze v přípravném řízení. V přípravném řízení se však nabízela spousta jiných více zjednodušujících postupů včetně již zmíněných odklonů anebo podání návrhu na potrestání ve zkráceném přípravném řízení. Dalším důvodem byla i nutná obhajoba, která velmi komplikovala fázi sjednávání DoVT, neboť při sjednávání dohody musel být obviněný povinně zastoupen obhájcem. Povinné zastoupení bylo nepraktické zejména ve zkráceném přípravném řízení, které je svázáno velmi krátkými lhůtami pro policejní orgán i státního zástupce k vyřízení věci,²⁴ přičemž pokud chtěl s podezřelým sjednat DoVT, musel jej vyzvat ke zvolení obhájce a v případě, že tento si jej nezvolil, byl státní zástupce nucen požádat soud o jeho ustanovení, což řízení nejen ve zkráceném přípravném řízení zbytečně prodlužovalo. Mimoto v souvislosti s nutnou obhajobou vznikaly další náklady trestního řízení. Statistika užívání institutu DoVT byla přímo úměrná tomu, jak přísně byly nastaveny podmínky k jeho aplikaci. Tento stav nebyl z hlediska efektivity trestního řízení nadále udržitelný a zákonodárce na něj reagoval novelou trestního řádu²⁵ účinnou od 1. 10. 2020. Na základě novely byly upraveny podmínky aplikace dohod, které řízení o DoVT zjednodušily a rozšířily možnost jejich využití. Byla vypuštěna nutná obhajoba v procesu sjednávání dohod, vyjma případů uvedených v § 36 TŘ, kdy by nutná obhajoba byla dána z jiného důvodu. Dále byla rozšířena možnost sjednání DoVT i pro řízení před soudem. Další a asi nejpodstatnější změnou bylo zrušení omezení použitelnosti institutu na zvlášť závažné zločiny. Tyto změny se poté pozitivně promítnuly i do počtu sjednaných dohod v posledním čtvrtletí roku 2020 a v letech 2021, 2022 a 2023. Počty sjednaných dohod za tato léta jsou zaznamenány v následující tabulce:²⁶

---

²³ Např. podmíněným zastavením trestního stíhání podle § 307 TŘ.

²⁴ Byť TŘ připouští prodloužení lhůty ke skončení zkráceného přípravného řízení v případě sjednávání dohody až o 30 dnů. Srov. § 179f odst. 2 písm. c) TŘ.

²⁵ Zákon č. 333/2020 Sb., kterým se mění zákon č. 40/2009 Sb., trestní zákoník, ve znění pozdějších předpisů, zákon č. 141/1961 Sb., o trestním řízení soudním (trestní řád), ve znění pozdějších předpisů, a některé další zákony.

²⁶ Zprávy o činnosti státního zastupitelství za roky 2020-2023 [online]. [cit. 2024-07-01]. Dostupné z: <https://verejnazaloba.cz/nsz/cinnost-nejvyšsiho-statniho-zastupitelstvi/zpravy-o-cinnosti/>.

Rok	Návrh na schválení DoVT s FO	Návrh na schválení DoVT s PO	Celkem návrhů na schválení DoVT
2020	269	11	280
2021	531	29	560
2022	632	34	666
2023	811	32	843

Z uvedené statistiky je zřejmé, že změna provedená zákonem č. 333/2020 Sb. měla podstatný vliv na četnost využívání institutu DoVT. Ve zprávě o činnosti státního zastupitelství za rok 2020²⁷ se uvádí, že „Podle poznatků většiny nižších státních zastupitelství převážná část dohod o vině a trestu byla uzavřena až ve IV. čtvrtletí 2020 za účinnosti zákona č. 333/2020 Sb.“ Strmý nárůst pokračoval i v letech 2021, 2022 a 2023. Zprávy o činnosti státního zastupitelství z těchto let za nejtěžejnější faktor pro takový vývoj považují právě výše specifikované změny TŘ, tedy možnost sjednání DoVT v řízení před soudem po zahájení hlavního líčení, odpadnutí nutné obhajoby a rozšíření možnosti sjednat DoVT i v řízeních o zvláště závažných zločinech. Současně je třeba uvést, že ve zprávách o činnosti z let 2021, 2022 ani 2023 nejsou do statistik zahrnuty DoVT, k jejichž uzavření došlo až v řízení před soudem. I vzorek DoVT uzavřených v řízení před soudem může dle mého názoru být podstatný, a to navzdory tomu, že v řízení před soudem lze využít do jisté míry DoVT konkurující institut prohlášení viny podle § 206c trestního řádu, o jehož možné konkurenci s dohodou bude pojednáno dále.

Kromě výše uvedených změn měly na zvýšení počtu uzavíraných DoVT jistě vliv i další změny novelou provedené. Jedná se o změny, které učinily DoVT více atraktivní pro samotné obviněné, neboť novela explicitně zavedla povinnost přihlížet ke sjednání DoVT při určení druhu a výše trestu podle § 39 odst. 1 TZ, dále fakultativní možnost mimořádného snížení trestu odnětí svobody podle § 58 odst. 3 TZ anebo nově zakotvila povinnost státního zástupce uvádět v obžalobě

---

²⁷ Zpráva o činnosti státního zastupitelství za rok 2020 [online]. [cit. 2023-07-31]. Dostupné z: <https://verejnazaloba.cz/nsz/cinnost-nejvyssiho-statniho-zastupitelstvi/zpravy-o-cinnosti/zprava-o-cinnosti-za-rok-2020/>.

i návrh trestu § 177 písm. d) TŘ, což může obviněné motivovat ke sjednání DoVT v řízení před soudem, aby se tak pokusili ovlivnit druh a výši trestu navrhovaného v obžalobě.

1.3. Podmínky pro sjednání dohody

V současné době je institut DoVT obsažen v trestním řádu primárně v ustanoveních § 175a a § 175b TŘ, pokud jde o úpravu procesu sjednávání dohody, a v ustanoveních § 314o – 314s TŘ, co se týče fáze jejího schvalování soudem. Současně kromě jiných míst v TŘ²⁸ je úprava DoVT zohledněna také v TZ, a to primárně v ustanoveních týkajících se ukládání trestů.²⁹ V této části bude pojednáno především o podmínkách, které musejí být splněny, aby DoVT byla řádně sjednána. Samotnému procesu sjednávání a obsahu sjednané DoVT bude věnována část následující.

DoVT jako zvláštní způsob řízení, popř. odklon v širším smyslu není omezena co do typové závažnosti trestného činu o němž je trestní řízení konáno. Právní úprava tedy umožňuje její sjednání jak v řízení o přečinech, tak o zločinech, a po zmíněné novele dokonce i v řízeních o zvlášť závažných zločinech. Právě v posledně zmíněných řízeních o zvlášť závažných zločinech může mít DoVT největší dosah, neboť v tom se nejvíce odlišuje od jiných alternativních způsobů vyřízení trestní věci.

§ 175a odst. 1 TŘ stanoví: *„Jestliže výsledky vyšetřování dostatečně prokazují závěr, že se skutek stal, že tento skutek je trestným činem a že jej spáchal obviněný, může státní zástupce zahájit jednání o dohodě o vině a trestu na návrh obviněného nebo i bez takového návrhu. Neshledá-li státní zástupce návrh obviněného důvodným, vyrozumí o svém stanovisku obviněného, a má-li obviněný obhájce, též jeho.“* Z citovaného ustanovení je zřejmé, že je zcela na státním zástupci, aby se rozhodl, zda s obviněným vstoupí do jednání o DoVT. Iniciovat jednání svým návrhem může sám obviněný, avšak na jednání o DoVT se státním zástupcem neexistuje ze strany obviněného právní nárok.³⁰ Pokud už obviněný svým návrhem takové jednání iniciuje a státní zástupce o sjednání DoVT nemá v konkrétní trestní věci zájem, je jeho povinností vyrozumět obviněného o tom, že neshledal důvody pro sjednání DoVT. Tuto povinnost státního zástupce výslovně zmiňuje i čl. 61 odst. 4 POP č. 9/2019, o postupu státních zástupců v trestním řízení.

---

²⁸ Např. § 179c odst. 2 písm. b) TŘ, § 206b TŘ.

²⁹ Srov. § 39 odst. 1 TZ, § 58 odst. 3 TZ.

³⁰ ŠČERBA, Filip. *Dohoda o vině a trestu a další prostředky racionalizace trestní justice*. Praha: Leges, 2012, s. 33.

K tomu, aby vůbec mohl státní zástupce uvažovat o sjednání DoVT je nutné, aby výsledky vyšetřování dostatečně prokazovaly závěr, že se skutek stal, je trestným činem, a že jej spáchal obviněný. Vyšetřováním se dle § 161 odst. 1 TŘ rozumí úsek trestního stíhání před podáním obžaloby, návrhu na schválení DoVT či jiným skončením věci po zahájení trestního stíhání. DoVT je však možné sjednat i ve zkráceném přípravném řízení, k tomu srov. § 179b odst. 5 TŘ.

Stěžejní podmínkou pro sjednání DoVT je podle § 175a odst. 3 TŘ prohlášení obviněného, že spáchal skutek, pro který je stíhán, s tím, že s ohledem na dosud opatřené důkazy a další výsledky přípravného řízení nesmějí existovat důvodné pochybnosti o pravdivosti takového prohlášení. Podmínka spočívající v prohlášení obviněného o tom, že spáchal skutek, pro který je stíhán, je totožná s podmínkou stanovenou pro aplikaci narovnání podle § 309 odst. 1 písm. a) TŘ. Na druhou stranu je však takové prohlášení třeba odlišovat od doznání, což uvádí samotná důvodová zpráva k zákonu,³¹ jímž byla DoVT inkorporována do českého trestního procesu. Prohlášení o spáchání skutku se totiž týká pouze skutkových okolností zahrnujících znaky skutkové podstaty a od doznání se odlišuje tím, že se nemusí vztahovat na náležitosti, které jsou rozhodující pro přesnou kvalifikaci skutku, potažmo ke všem znakům spáchaného trestného činu včetně zavinění a protiprávnosti.³² Doznání se naproti tomu má týkat všech skutkových okolností činu naplňujících znaky skutkové podstaty trestného činu, tedy i zavinění v předpokládané formě.³³ Rozdíl je dále v tom, že doznání lze proti obviněnému užít jako důkaz, kdežto pokud by po proběhlém jednání o DoVT nakonec k jejímu sjednání nedošlo, tak se k prohlášení obviněného v dalším řízení nepřihlíží.³⁴

Pravdivost prohlášení obviněného se potom posuzuje na základě do té doby shromážděného spisového materiálu, tedy vzhledem ke všem výsledkům dosud proběhnuvšího vyšetřování, tak jak je stanoveno v § 175a odst. 1 TŘ. Dle některých autorů je vhodné sjednání DoVT spíše až ke konci vyšetřování, kdy státní zástupce má na základě shromážděného spisového materiálu o trestní věci komplexní přehled a má informace k posouzení pravdivosti prohlášení

---

³¹ Důvodová zpráva k zákonu č. 193/2012 Sb., kterým se mění zákon č. 141/1961 Sb., o trestním řízení soudním (trestní řád), ve znění pozdějších předpisů, a některé další zákony, sněmovní tisk č. 510/0, Parlament České republiky, Poslanecká sněmovna, 6. volební období (2010-2013) [online]. [cit. 2024-05-16]. Dostupné z: <https://www.psp.cz/sqw/text/tiskt.sqw?o=6&ct=510&ct1=0>.

³² RIZMAN, Stanislav, ŠÁMAL, Pavel a SOTOLÁŘ, Alexander. *K problematice zvláštních alternativních druhů trestního řízení*. Trestní právo. 1996, roč. 1, č. 12, s. 5-6.

³³ VÁVRA, Libor. Doznání je polehčující okolnost, ale jistý trest. *Právní prostor* [online]. 5. 4. 2017 [cit. 2024-05-14]. Dostupné z: <https://www.pravniprostor.cz/clanky/trestni-pravo/doznani-je-polehcuji-okolnost-ale-jisty-trest>.

³⁴ Srov. ŠÁMAL, Pavel a kol. *Trestní řád: komentář*. 7. vydání. Praha: C. H. Beck, 2013, s. 2291.

obviněného o tom, že spáchal skutek, neboť takové prohlášení musí být v souladu s dosud opatřenými důkazy a výsledky vyšetřování.³⁵ Otázkou je, zda lze DoVT sjednat i na samém počátku vyšetřování, tedy po sdělení obvinění a po provedení počátečního výslechu obviněného. Vantuch³⁶ takovou možnost nevylučuje, avšak upozorňuje na problematické aspekty takového postupu, neboť obviněný se z usnesení o zahájení trestního stíhání sice dozví důvody svého obvinění, ale obvykle již nemá přístup do celého trestního spisu, a nemůže si tedy být jistý, zda se v něm nenacházejí důkazy hovořící v jeho prospěch. Stejně tak se dle Vantucha může jednat o řešení chabé důkazní situace ze strany státního zástupce. Naproti tomu Sokol rozlišuje několik situací, které mohou na počátku vyšetřování nastat, a vymezuje se proti Vantuchovu názoru, že obhájce by měl obviněnému doporučit uzavření DoVT jen za předpokladu znalosti důkazní situace, když konkrétně zmiňuje, že i přesto, že důkazní situace na počátku vyšetřování vyznívá ve prospěch obviněného, může se jevit jako vhodnější alternativa právě prohlášení obviněného, že je vinným ze spáchání skutku a uzavření DoVT.³⁷

Čl. 61 odst. 2 POP č. 9/2019, o postupu státních zástupců v trestním řízení pak stanoví, že „*Před zahájením jednání o dohodě o vině a trestu státní zástupce přezkoumá, zda výsledky přípravného řízení dostatečně prokazují, že se skutek stal, že tento skutek je trestným činem a že jej spáchal obviněný.*“ Toto ustanovení interního předpisu soustavy státního zastupitelství zní částečně odlišně nežli formulace § 175a odst. 3 TŘ. Z citovaného ustanovení příslušné POP vyplývá, že státní zástupce může využít i poznatky z fáze před zahájením trestního stíhání (§ 158 an. TŘ), a po zahájení trestního stíhání ihned projevit svůj zájem sjednat DoVT s obviněným. Použitelnost skutečností zjištěných a důkazů shromážděných ve fázi prověřování samo o sobě není v rozporu se zněním § 175a odst. 1 TŘ, avšak v počáteční fázi vyšetřování disponuje znalostí trestního spisu pouze policejní orgán a státní zástupce. Proto lze očekávat, že návrh na sjednání DoVT v této fázi vyšetřování bude pocházet primárně ze strany státního zástupce. K vyvážení faktické nerovnosti ve znalosti trestního spisu se nabízí širší využití práva nahlížení do spisu podle § 65 TŘ, tedy již před samotným sjednáváním DoVT,³⁸ aby měl obviněný možnost posoudit

---

³⁵ ŠÁMAL, Pavel, ŘÍHA, Jiří a STRYA, Jan. *Odklony v justiční praxi - 1. část*. Trestněprávní revue. 2019, roč. 18, č. 9, s. 177-186.

³⁶ VANTUCH, Pavel. *Lze uzavírat dohody o vině a trestu na počátku vyšetřování?* Bulletin advokacie. 2023, č. 1-2, s. 27-28.

³⁷ Srov. SOKOL, Tomáš. *Dohoda o vině a trestu jako kvadratura kruhu*. Bulletin advokacie. 2023, č. 5, s. 18-19.

³⁸ Policejní orgán či státní zástupce mohou právo nahlédnout do spisů ze závažných důvodů odepřít. Nicméně při sjednávání DoVT toto právo odepřít nelze. Srov. § 65 odst. 2 TŘ.

spisový materiál ve své celistvosti, a nikoli pouze důvody obvinění specifikované v usnesení o zahájení trestního stíhání.

Je třeba souhlasit s výše zmíněným názorem,³⁹ že ideálnější důkazní situace pro sjednání DoVT, co do zjištěného skutkového stavu, je ve fázi po skončení vyšetřování, tedy v okamžiku, kdy státní zástupce od policejního orgánu již zpravidla obdrží návrh na podání obžaloby, a současně poté co je obviněný vyrozuměn o možnosti prostudovat trestní spis, neboť tento se může seznámit se všemi důkazy svědčícími v jeho (ne)prospěch. V této fázi přípravného řízení totiž bude obvykle nejlépe zjištěn a zadokumentován skutkový stav věci. Striktní přístup spočívající v uzavírání DoVT až po skončení vyšetřování by však popíral účel DoVT jako jednoho z prvků racionalizace trestní justice směřující ke zrychlení a zefektivnění celého trestního řízení. Ostatně ve smyslu zásady materiální pravdy vyjádřené v § 2 odst. 5 TŘ jsou OČTŘ povinny zjistit skutkový stav věci, o kterém nejsou důvodné pochybnosti, a to v rozsahu, který je nezbytný pro jejich rozhodnutí a vztaženo na náš případ – pro sjednání dohody a následné vyhotovení návrhu na její schválení, a není tedy nutné zjistit skutkový stav vyčerpávajícím způsobem, nýbrž pouze do té míry, ve které je to nezbytné pro sjednání DoVT. Proto se domnívám, že pokud je již na začátku vyšetřování shromážděn dostatečný důkazní materiál, se kterým má obviněný možnost se relevantně seznámit, a který je podpořen kvalifikovaným prohlášením obviněného o tom, že spáchal skutek, pro který je stíhán, nic nebrání tomu, aby ke sjednání DoVT došlo.

Pokud by DoVT nakonec z různých důvodů sjednána nebyla, pak se podle § 175a odst. 7 věta druhá TŘ k „*prohlášení viny učiněnému obviněným v dalším řízení nepřihlíží.*“ Toto ustanovení má chránit obviněného před tím, aby jeho prohlášení o tom, že spáchal skutek bylo použito bez ohledu na to, zda dojde ke sjednání dohody či nikoli. Neboť i po svém prohlášení může obviněný kdykoli v průběhu sjednávání dohody se státním zástupce od svého prohlášení či zájmu uzavřít dohodu odstoupit, dokonce tak může učinit i poté co státní zástupce podal soudu návrh na její schválení.⁴⁰ Zákonodárce v této souvislosti použil formulaci „*prohlášení viny,*“ přičemž i prostým jazykovým výkladem lze dovodit, že nejde o totéž co „*prohlášení o tom, že spáchal skutek.*“ Prohlášení viny dle autorů komentáře k trestnímu řádu⁴¹ znamená úplné doznání k trestnému činu, a to jak z pohledu všech skutkových okolností včetně zavinění

---

³⁹ ŠÁMAL, Pavel, ŘÍHA, Jiří a STRYA, Jan. *Odklony v justiční praxi - 1. část*. Trestněprávní revue. 2019, roč. 18, č. 9, s. 177-186.

⁴⁰ Srov. nález Ústavního soudu ze dne 4. února 2020, sp. zn. I. ÚS 1860/19.

⁴¹ ŠÁMAL, Pavel a kol. *Trestní řád: komentář*. 7. vydání. Praha: C. H. Beck, 2013, s. 2291.

a protiprávnosti, tak z pohledu jeho právní kvalifikace. Autoři jiného komentáře⁴² zastávají poměrně pragmatický přístup, kdy jsou si vědomi jazykových i významových odlišností, avšak za nejstěžejnější považují to, že takové prohlášení nelze v dalším řízení použít. Dle Vantucha je „použita formulace „prohlášení viny“, která je z pohledu obviněných shodná s „doznáním viny“, či s „doznáním k trestné činnosti““⁴³ a proto podle jeho názoru někteří obvinění nechtějí učinit prohlášení, že spáchali skutek, pro který jsou stíháni z obavy, že jejich prohlášení by v případě neuzavření DoVT mohlo být bráno za prohlášení viny a tedy doznání.⁴⁴ Z mého pohledu se zákonodárce dopustil nepřesnosti v dikci ustanovení § 175a odst. 7 TŘ, když na místo „prohlášení obviněného, že spáchal skutek, ...“ použil formulaci „prohlášení viny.“ Nemyslím si však, že by zmíněná legislativní nepřesnost mohla vést k tomu, že by obvinění z těchto důvodů o to méně vstupovali do jednání o DoVT pod vlivem obavy, že kdyby nakonec ke sjednání dohody nedošlo, aby na jejich prohlášení nebylo pohlíženo v konečném důsledku jako na prohlášení viny, respektive jako na doznání. Neboť v případě nesjednání DoVT se k prohlášení obviněného v této fázi řízení tak či tak nepřihlíží.⁴⁵ Stejně tak by se k prohlášení obviněného nepřihlíželo ani v případě, kdyby soud DoVT ve veřejném zasedání neschválil.⁴⁶ Jako inspirační zdroj pro zpřesnění dikce ustanovení ze strany zákonodárce by mohlo sloužit ustanovení § 314 TŘ, které se týká nepřihlédnutí k prohlášení o spáchání skutku jako k důkazu v případě neschválení narovnání,⁴⁷ popřípadě ustanovení § 206c TŘ týkající se prohlášení viny. K tomu viz dále.

Dle § 175a odst. 8 TŘ je vyloučeno sjednání dohody v řízení proti uprchlému, přičemž toto vyplývá již z povahy věci, neboť prohlášení obviněného o tom, že spáchal skutek lze učinit pouze jeho osobním jednáním. Tato negativní podmínka je nadto vyjádřena v ustanovení § 304 odst. 2 TŘ, které v řízení proti uprchlému znemožňuje obhájci sjednat se státním zástupcem DoVT.

---

⁴² DRAŠTÍK, Antonín, FENYK Jaroslav a kol. *Trestní řád, komentář*, I. díl. Praha: Wolters Kluwer ČR, a.s., 2017, s. 1316.

⁴³ VANTUCH, Pavel. *Lze prohlášení obviněného, že spáchal skutek, pro který je stíhán, posuzovat jako prohlášení viny?* Bulletin advokacie. 2022, č. 10, s. 26.

⁴⁴ Tamtéž.

⁴⁵ Srov. § 175a odst. 7 TŘ.

⁴⁶ Srov. § 314s TŘ.

⁴⁷ Obdobně i Vantuch, srov. VANTUCH, Pavel. *Lze prohlášení obviněného, že spáchal skutek, pro který je stíhán, posuzovat jako prohlášení viny?* Bulletin advokacie. 2022, č. 10, s. 27.

Stejně tak nelze DoVT sjednat v řízení proti mladistvému, který v době sjednávání dohody nedovršil 18 let věku.⁴⁸ Naopak na základě argumentu *a contrario* sjednání dohody s obviněným mladistvým, který v době sjednávání dohody má 18 let, možné je.

Podle § 179b odst. 5 TR lze DoVT sjednat i ve zkráceném přípravném řízení, kdy státní zástupce takovou dohodu sjednává s podezřelým. Na postup sjednávání se pak použijí výše nastíněná ustanovení. Doručením návrhu na schválení dohody soudu se zahajuje trestní stíhání. Zkrácené přípravné řízení je ovládáno poměrně krátkými lhůtami pro rozhodnutí, když dle § 179b odst. 4 TR by mělo být skončeno primárně do 14 dnů od sdělení podezření. DoVT je v tomto směru oproti jiným rozhodnutím činěným ve zkráceném přípravném řízení do jisté míry privilegována, neboť státní zástupce může lhůtu ke skončení přípravného řízení prodloužit až o 30 dnů (oproti řízení v němž by byl podáván návrh na potrestání, kdy lze lhůtu prodloužit pouze o 10 dnů). Je otázkou, do jaké míry je⁴⁹ a bude proces sjednávání dohod ve zkráceném přípravném řízení využíván, neboť v jeho důsledku může docházet spíše ke zpomalení celého řízení. Možnost sjednání DoVT ve zkráceném přípravném řízení považoval Jelínek v době jejího zavedení za legislativní omyl, neboť dle jeho slov „jde proti smyslu nového institutu, pokud jím má být urychlení trestního řízení a ulehčení práce orgánům činným v trestním řízení,“ a zároveň dodal, že „procesní náročnost sjednávání dohody o vině a trestu ve zkráceném přípravném řízení bude podle mého názoru větší než standardní postup.“⁵⁰ Z mého pohledu je standardní postup skončení zkráceného přípravného řízení (podáním návrhu na potrestání) pro státního zástupce v mnohém lákavější, neboť návrh na potrestání neobsahuje odůvodnění, což oproti celému procesu sjednání dohody ušetří notnou dávku času. A současně pokud soud následně vydá trestní příkaz a podezřelý proti němu nepodá odpor, je řízení mnohem rychleji skončeno nežli v případě, kdy státní zástupce s podezřelým úspěšně podstoupí celý dohadovací proces, a tento završí ještě účastí u veřejného zasedání o schválení dohody o vině a trestu. Na druhou stranu je však třeba přiznat, že DoVT může naopak lépe naplnit účel trestního práva z pohledu individuální prevence, než obvyklý postup spočívající v podání návrhu na potrestání a vydání trestního příkazu, neboť obviněný může sám participovat na sjednání trestu, a zároveň je povinen se zúčastnit veřejného zasedání před soudem, které samo o sobě může působit výchovně. V tomto směru nelze

---

⁴⁸ Srov. § 63 odst. 1 ZSM.

⁴⁹ Ze zprávy o činnosti státního zastupitelství za rok 2022 vyplývá, že z celkového počtu dohod uzavřených s fyzickými osobami, jich bylo uzavřeno pouhých 19 ve zkráceném přípravném řízení.

⁵⁰ JELÍNEK, Jiří. *Dohodovací řízení v trestním procesu a otázky souvisící*. Bulletin advokacie. 2012, č. 10, s. 19-25.

opominout ani význam dohody z pohledu restorativní justice. Zároveň je třeba zdůraznit fakt, že odpadnutím podmínky nutné obhajoby při sjednávání DoVT se nákladová složka a též formální složitost takového postupu ve zkráceném přípravném řízení výrazně snížila,⁵¹ je tedy otázkou, zda dohoda najde větší využití i v tomto typu přípravného řízení.

---

⁵¹ Což byl původně právní rámec, ze kterého Jelínek při psaní článku vycházel.

2. Proces sjednávání DoVT

DoVT je výsledkem jednání mezi obviněným a státním zástupcem, která může být uzavřena ohledně viny a trestu, popřípadě též ochranného opatření a může také pojímat náhradu škody nebo nemajetkové újmy v penězích či vydání bezdůvodného obohacení, které bylo na úkor poškozeného získáno (dále jen „náhrada škody“). V následujícím textu bude rozebrán další postup poté, co strany o sjednání DoVT projeví zájem.

2.1. Účast obviněného při sjednávání

Výše bylo pojednáno o tom, že sám obviněný může dát státnímu zástupci svým návrhem najevo, že by měl ve své trestní věci zájem sjednat DoVT. Současně je obviněný vedle státního zástupce jeden ze subjektů, jehož účast je při sjednávání dohody o vině a trestu povinná. Tuto účast státní zástupce zajišťuje podle § 175a odst. 2 TŘ jeho předvoláním k jednání. Náležitosti předvolání se řídí § 90 TŘ. Je však otázkou, do jaké míry je relevantní poučení o možnosti předvedení či uložení pořádkové pokuty, pro případ, že by se obviněný bez řádné omluvy nedostavil, respektive, zda je takový postup v případě nedostavivšího se obviněného vhodné použít. Dle komentářové literatury je proces sjednávání dohody dobrovolným a fakultativním řešením trestní věci, a proto účast obviněného nelze vynucovat jeho předvedením či uložením pořádkové pokuty.⁵² Naopak dle komentářové literatury jiných autorů je předvedení institutem „*kterým se zajišťuje účast obviněného na trestním řízení, obviněný nemá na výběr, zda se takového jednání účastnit chce, či nikoli, na předvolání se musí dostavit, jinak se vystavuje nebezpečí postižení přísnějším opatřením, na což musí být ovšem v předvolání upozorněn (zejména pořádkovou pokutou či předvedením)*“.⁵³ Titíž autoři však na jiném místě uvádějí, že „*v daném případě ovšem takové důraznější postupy zřejmě využívány nebudou, protože jde o předvolání k jednání o dohodě o vině a trestu, která je založena spíše na dobrovolném přístupu obviněného a jeho vůli sjednat dohodu o vině a trestu, k jejímuž uzavření obviněného nelze nijak nutit. Účast na jednání samotném by sice vynutit uvedeným postupem bylo možné, avšak postrádalo by to smysl, pokud by pak obviněný stejně prohlásil, že dohodu o vině a trestu uzavřít nechce*“.⁵⁴

---

⁵² KURSOVÁ, Jana. § 175a. K odst. 2, bod 18. In: DRAŠTÍK, Antonín, FENYK, Jaroslav a kol. *Trestní řád: Komentář*. [Systém ASPI]. Wolters Kluwer [cit. 2024-06-15]. ASPI_ID KO141_1961CZ. Dostupné z: www.aspi.cz.

⁵³ ŠÁMAL, Pavel a kol. *Trestní řád: komentář*. 7. vydání. Praha: C. H. Beck, 2013, s. 2270.

⁵⁴ Tamtéž, s. 2277.

Osobně se přikláním k názoru, že iniciace a následný proces sjednávání DoVT je fakultativním postupem v řízení, jehož uplatnění záleží na vůli stran. Jakékoli donucení (předvedení policejním orgánem či uložení pořádkové pokuty), byť jen k zajištění účasti obviněného na jednání o DoVT by mohlo naopak vytvářet na obviněného nepřiměřený nátlak, a to i ve vztahu k následnému prohlášení, že spáchal skutek a celá dobrovolnost a konsensuálnost řešení trestní věci prostřednictvím sjednání DoVT by tím mohla být ohrožena. Zmíněné se též dotýká zásady zákazu sebeobviňování, proto jedinou sankcí, která by za nedostavení se obviněného bez náležité omluvy k jednání o DoVT měla ze strany státního zástupce následovat, je vyřízení věci standardním postupem, tedy ukončením přípravného řízení podáním obžaloby a následné projednání věci před soudem v hlavním líčení.

V předvolání adresovaném obviněnému se uvede doba a místo jednání. Při stanovení doby a místa konání státní zástupce přihlíží k okolnostem případu, potřebám vlastním i jiných subjektů trestního řízení a měl by zohlednit také zájmy poškozeného.⁵⁵ Určení místa jednání se může v jednotlivých případech lišit a bude závislé na konkrétních okolnostech případu, například lze DoVT sjednat v prostorách státního zastupitelství, buď to v jednacím místnosti nebo klidně v kanceláři státního zástupce. Jiná bude situace, pokud se obviněný nachází ve vazbě, přičemž nic nebrání sjednání dohody i ve věznicí, pokud tato disponuje důstojným jednacím prostorem.⁵⁶ Komentář zmiňuje i možnost zapůjčení jednacích síní soudu anebo využití prostor policejního orgánu.⁵⁷ Pro účely sjednání DoVT ve fázi řízení před soudem bude naopak zcela nevhodné sjednání DoVT na chodbě soudu.⁵⁸

V případech nutné obhajoby podle § 36 TŘ se může jednání o DoVT konat pouze za účasti obhájce obviněného. Tento se o době a místě konání jednání vyrozumívá.

2.1.1. Spolupracující obviněný

Institut spolupracujícího obviněného byl do českého trestního řádu včleněn s účinností od 1. 1. 2010. Účelem uzákonění bylo zefektivnit objasňování zvláště závažných zločinů, přičemž „se navrhuje upravit institut spolupracujícího obviněného tak, aby osoby podílející se na činnosti

---

⁵⁵ ŠÁMAL, Pavel a kol. *Trestní řád: komentář*. 7. vydání. Praha: C. H. Beck, 2013, s. 2277.

⁵⁶ Možností je samozřejmě i eskorta obviněného.

⁵⁷ ŠÁMAL, Pavel a kol. *Trestní řád: komentář*. 7. vydání. Praha: C. H. Beck, 2013, s. 2277.

⁵⁸ Je to moje první dohoda o vině a trestu. A doufám, že i poslední, říká žalobkyně. IDNES.tv [online]. [cit. 2023-08-02]. Dostupné z: https://tv.idnes.cz/krimi/loupez-kradez-praha-jiri-horvath-prepadeni-soud-dohoda-trest-statni-zastupkyne.V210119_113014_idnestv_iri.

*organizovaných zločineckých skupin a organizovaných skupin byly motivovány ke spolupráci s orgány činnými v trestním řízení, což ve svém důsledku by mělo usnadnit vyšetřování tohoto druhu trestné činnosti, při kterém je, s ohledem na míru takové organizace, často spojené se závazkem mlčenlivosti, zpravidla nedostatek důkazů k usvědčení osob organizujících nebo řídicích takovou zvlášť závažnou trestnou činnost.*⁵⁹ Institut spolupracujícího obviněného od svého zavedení naznal obdobně jako DoVT několik zásadních změn, kdy poslední byla provedena zákonem č. 333/2020 Sb., přičemž díky této novele může státní zástupce označit obviněného za spolupracujícího i v DoVT. Obecně státní zástupce může v podávané obžalobě nebo sjednávané DoVT obviněného označit za spolupracujícího pokud splní podmínky podle § 178a TŘ. Takové označení obviněnému přináší jednak povinnosti, pokud jde o podání úplné a pravdivé výpovědi jak v přípravném řízení, tak v řízení před soudem, a jednak určité benefity v podobě vytvoření si ideální pozice pro to, aby soud rozhodl podle § 46 odst. 2 TZ o upuštění od potrestání, popřípadě o mimořádném snížení trestu odnětí svobody podle § 58 odst. 5 TZ. Ačkoli obviněný splní veškeré podmínky pro získání statutu spolupracujícího obviněného je na uvážení státního zástupce, zda jej takto v obžalobě označí.⁶⁰ U DoVT se jedná o odlišnou situaci, neboť státní zástupce ji s obviněným sjednávají jako partneři a bez podpisu jednoho z nich není dohoda uzavřena. Jinými slovy, pokud obviněný splní podmínky dle § 178a TŘ, pak má v případě sjednávání DoVT možnost ovlivnit, zda bude v dohodě označen za spolupracujícího, a pokud by tomu tak nebylo, nemusí k uzavření dohody přistoupit. Tím dle Jecha⁶¹ dochází k odstranění nejistoty obviněných, zda na základě neformální dohody se státním zástupcem, dojde i k jejich formálnímu označení za spolupracující v podané obžalobě (právní stav do 1. 10. 2020), když v souvislosti se sjednávanou dohodou jsou právě toto své postavení ovlivnit.

Tím, že bude obviněný v dohodě označen za spolupracujícího, dochází v jeho prospěch ke kumulaci výhod obou institutů, neboť díky sjednání a schválení DoVT může být jeho trestní věc rozhodnuta rychleji a mírněji a současně může těžit další benefity, které přináší institut spolupracujícího obviněného – například státní zástupce může v dohodě se spolupracujícím obviněným ujednat upuštění od potrestání dle § 46 odst. 2 TZ, popřípadě mimořádné snížení trestu

---

⁵⁹ Důvodová zpráva k zákonu č. 41/2009 Sb., o změně některých zákonů v souvislosti s přijetím trestního zákoníku, sněmovní tisk 411/0, Parlament České republiky, Poslanecká sněmovna, 5. volební období (2006-2010) [online]. [cit. 2024-05-16]. Dostupné z: <https://www.psp.cz/sqw/text/tiskt.sqw?o=5&ct=411&ct1=0>.

⁶⁰ VANTUCH, Pavel. *Trestní řízení z pohledu obhajoby*. 2. vydání. Praha: C. H. Beck, 2019, s. 499-500.

⁶¹ JECH, Kryštof. *Výběr problematických aspektů institutu spolupracujícího obviněného v současném právním řádu České republiky I*. *Trestněprávní revue*. 2023, č. 3, s. 138.

odnětí svobody podle § 58 odst. 5 TZ. Samozřejmě označení obviněného za spolupracujícího a sjednání trestu pod dolní hranicí trestní sazby v dohodě není zárukou toho, že takový trest bude skutečně uložen, neboť konečné slovo má soud, a ten se z důvodu nepřiměřenosti trestu může rozhodnout takovou dohodu neschválit dle § 314r odst. 2 TŘ.

Co se týče odlišnosti v procesu sjednávání DoVT s obviněným, který usiluje o získání statutu spolupracujícího, vyvstává zde pouze povinnost státního zástupce obviněného náležitě poučit o jeho roli a celkových důsledcích spojených s označením jeho osoby za spolupracujícího.

Zajímavou otázku ve svém článku⁶² nastínil Vantuch, když uvedl, že není možné sjednat DoVT za současného označení obviněného za spolupracujícího po zahájení hlavního líčení, po poučení podle § 206b odst. 1 TŘ, neboť jedna ze základních podmínek institutu spolupracujícího obviněného dle § 178a odst. 1 písm. a) TŘ, konkrétně závazek podat úplnou a pravdivou výpověď jak v přípravném řízení, tak v řízení před soudem, nemůže být naplněna. Jako jediný možný úsek pro sjednání DoVT, ve které by byl obviněný označen za spolupracujícího, a to již ve fázi po podání obžaloby, vidí Vantuch úsek po nařízení předběžného projednání obžaloby podle § 186 písm. g) TŘ, popř. po vrácení věci do přípravného řízení na základě § 221 odst. 1 TŘ.⁶³ Opačný názor na uvedenou situaci prezentuje Jech,⁶⁴ když argumentuje smyslem a účelem institutu spolupracujícího obviněného, jímž je dle něj „*prolomení těžko odhalitelných zločineckých skupin výměnou za ustoupení od přísnějšího potrestání jedince*“ a údajně postačí, když obviněný splní svůj závazek podat úplnou a pravdivou výpověď pouze v řízení před soudem. Dovedu si představit, že obviněný, který nejprve v přípravném řízení odmítne vypovídat, a poté zjistí, jaký trest mu státní zástupce v obžalobě navrhuje, se bude snažit tento trest stlačit co nejnižší, a to třeba i výpovědí proti ostatním členům organizované skupiny. Otázkou je, zda je mu možné přiznat i status spolupracujícího obviněného, pokud v přípravném řízení vůbec nevypovídal, ale v hlavním líčení svůj postoj změnil a chtěl by svou výpovědí rozkrýt celou zločineckou organizaci, neboť za normálních okolností by v takové fázi řízení bylo doznání, popřípadě spolupráce s OČTŘ považována za „pouhou“ polehčující okolnost. Mám za to, že institut spolupracujícího obviněného skutečně náleží do fáze přípravného řízení, protože právě tam má výpověď spolupracujícího obviněného největší význam z hlediska získání nových

---

⁶² VANTUCH, Pavel. *K možnosti využití institutu spolupracujícího obviněného v dohodě o vině a trestu*. Bulletin advokacie. 2021, č. 10, s. 36.

⁶³ Tamtéž, s. 36-37.

⁶⁴ JECH, Kryštof. *Výběr problematických aspektů institutu spolupracujícího obviněného v současném právním řádu České republiky I*. Trestněprávní revue 2023, č. 3, s. 138.

poznatků, a proto by měla být honorována i označením za spolupracujícího obviněného pouze v této fázi.

2.2. Účast poškozeného

Jednání o DoVT se může zúčastnit také poškozený, který bude primárně hájit svůj nárok na náhradu škody. Tento nárok může podle § 43 odst. 3 TŘ uplatnit návrhem, ve kterém bude požadovat, aby soud v odsuzujícím rozsudku uložil obžalovanému povinnost nahradit škodu. Pokud je v řízení sjednávána DoVT, pak takový návrh musí učinit nejpozději při prvním jednání o dohodě, o čemž musí být poškozený poučen. Účast poškozeného, který dříve podle § 43 odst. 5 TŘ výslovně vůči OČTŘ neprohlásil, že se vzdává svých procesních práv, které mu zákon jako poškozenému přiznává, státní zástupce pro účely sjednávání DoVT zajišťuje jeho vyrozuměním s uvedením doby a místa jednání. Ve vyrozumění podle § 175a odst. 2 TŘ poškozeného dále upozorní právě na možnost uplatnit nárok na náhradu škody nejpozději při prvním jednání o dohodě. O svém právu by však měl být poučen již policejním orgánem v rámci obecné poučovací povinnosti dle § 46 TŘ, a to před prvním výslechem ve věci.

Státní zástupce podle § 175a odst. 5 TŘ dbá při sjednávání DoVT na zájmy poškozeného. Dle komentářové literatury podoba takového imperativu adresovaného státnímu zástupci může spočívat v promítnutí náhrady škody do sjednané dohody, tedy že poškozený v případě jejího schválení soudem dosáhne exekučního titulu. Státní zástupce může zájmy poškozeného zohlednit také při sjednávání adekvátního druhu trestu a jeho výměry⁶⁵ či při stanovení přiměřených omezení nebo přiměřených povinností, zejména pak té, aby obviněný podle svých sil nahradil škodu.⁶⁶

Ze znění § 175a odst. 5 dále vyplývá, že účast poškozeného na jednání o DoVT na rozdíl od obviněného není povinná a DoVT lze sjednat i bez jeho přítomnosti. Avšak pouze za situace, kdy se poškozený nedostaví poté, co byl o konání jednání řádně vyrozuměn anebo i v případě, kdy se nedostaví a nárok na náhradu škody již uplatnil nebo prohlásil, že jej uplatňovat nebude. Uplatnil-li nepřítomný poškozený nárok na náhradu škody, může se státní zástupce s obviněným dohodnout o rozsahu a způsobu náhrady škody až do výše takto uplatněného nároku.

---

⁶⁵ A to zejména s ohledem na dikci § 38 odst. 3 TZ, dle kterého by nemělo být možné upřednostnit zájem státu na uložení majetkové sankce před náhradou škody poškozenému. K tomu viz blíže ŠÁMAL, Pavel a kol. *Trestní zákoník I. Obecná část (§ 1–139). Komentář*. 2. vydání. Praha: C. H. Beck, 2012, s. 507.

⁶⁶ ŠÁMAL, Pavel a kol. *Trestní řád: komentář*. 7. vydání. Praha: C. H. Beck, 2013, s. 2284.

Pokud je poškozený přítomen, vyjádří se zejména k rozsahu a způsobu náhrady škody. Může se vyjadřovat i k jiným otázkám, obvykle tomu tak bude ve vztahu k vině a trestu. Podněty stran viny a trestu však státní zástupce není vázán a za relevantní může považovat pouze vyjádření k náhradě škody.⁶⁷

Jednání o DoVT vytváří vhodný prostor pro nápravu trestným činem narušených společenských vztahů mezi obviněným a poškozeným. Pro obě strany je to ideální příležitost ke sdělení si vlastních pohledů na trestnou činnost a možnost navzájem dosáhnout určité satisfakce (u poškozeného v podobě omluvy či majetkového plnění, u obviněného získáním náhledu a schopnosti vyrovnat se s důsledky svého činu). Dle Metodiky k postupu státních zástupců při sjednávání dohod o vině a trestu⁶⁸ účast poškozeného při jednání podporuje účel dohody jako jednoho z nástrojů restorativní justice. Při samotném sjednávání DoVT je státním zástupcům metodikou doporučeno využít spolupráce s Probační a mediační službou za účelem provedení mediace mezi obviněným a poškozeným.⁶⁹ Ne ve všech případech je však provedení mediace a obecně bezpečné setkání poškozeného s obviněným možné. Půjde zejména o situace, ve kterých jsou společenské vztahy mezi obviněným a poškozeným narušeny ve vyšší míře (například u trestného činu znásilnění podle § 185 TZ), a lze předpokládat, že poškozený se s obviněným vůbec nebude chtít setkat, ale naopak bude mít zájem na tom se jakémukoli dalšímu kontaktu s obviněným vyhnout.

2.3. V jakých fázích řízení lze DoVT sjednat?

Výše bylo obecně zmíněno, že DoVT lze uzavřít v přípravném řízení ve fázi vyšetřování, ve zkráceném přípravném řízení i ve fázi řízení před soudem. Dále již bude záležet na okolnostech případu a stranách, ve kterém konkrétním okamžiku budou dohodu chtít uzavřít, přičemž tito jsou dle aktuálního znění TŘ limitováni pouze co do počátečního momentu, od kdy lze DoVT sjednat. Ve vyšetřování tak lze učinit nejdříve po sdělení obvinění⁷⁰ a ve zkráceném přípravném řízení po sdělení podezření. Státní zástupce může v přípravném řízení s obviněným dohodu sjednat kdykoli po tomto okamžiku. Z uvedeného plyne, že DoVT není možné sjednat v pouhé fázi

---

⁶⁷ ŠÁMAL, Pavel a kol. *Trestní řád: komentář*. 7. vydání. Praha: C. H. Beck, 2013, s. 2284.

⁶⁸ Metodika k postupu státních zástupců při sjednávání dohod o vině a trestu. [online]. [cit. 2. 8. 2023]. Dostupné z: <https://verejnazaloba.cz/wp-content/uploads/2023/03/1-SL-111-2022.pdf>.

⁶⁹ Probační a mediační služba zpravidla nejdříve kontaktuje obě strany samostatně a zjistí jejich stanovisko k potenciálnímu vzájemnému setkání.

⁷⁰ K názoru Vantucha na tento postup viz výše.

prověřování, což je samo o sobě vyloučeno i z povahy věci, neboť zde není konkrétní osoba (podezřelý, obviněný),⁷¹ proti níž by se řízení vedlo. Zákon však již nestanoví nejzazší okamžik, jehož uplynutím by možnost uzavření DoVT pominula. Je tedy na státním zástupci a obviněném, zda a kdy se v průběhu (nejen) přípravného řízení rozhodnou dohodu uzavřít. Za předpokladu dostatečné objasněnosti skutkového stavu může dojít ke sjednání DoVT na samém počátku vyšetřování. Ke sjednávání dohod bude zpravidla docházet ponejvíce v dalším průběhu vyšetřování, popřípadě až poté, co jsou subjekty trestního řízení upozorněny na možnost prostudovat trestní spis a státnímu zástupci je ze strany policejního orgánu předložen trestní spis s návrhem na podání obžaloby.⁷² Vhodným okamžikem pro uzavření DoVT, a to zejména pro obviněného se jeví období od podání obžaloby do doby konání hlavního líčení. Jednou z obsahových náležitostí obžaloby je totiž podle § 177 písm. d) TŘ i návrh druhu a výměry trestu, což může obviněné, kteří doposud váhali, zda vstoupit do dohadovacího procesu se státním zástupcem, přimět k tomu, aby tak před zahájením hlavního líčení učinili. Pokud v této fázi státní zástupce sjedná s obžalovaným⁷³ DoVT, pak soud rozhoduje na podkladě podaného návrhu na schválení DoVT, nikoli podané obžaloby. TŘ v aktuálním znění umožňuje sjednání dohody i v hlavním líčení, takový postup upravuje ustanovení § 206b TŘ. Zákon nestanoví žádný konkrétní okamžik, po jehož dovršení by již nebylo možné DoVT v trestním řízení uzavřít. Ale obecně lze říci, že po zahájení hlavního líčení zpravidla nejzazším momentem pro sjednání dohody bude okamžik, do kterého by obžalovaný ještě mohl svým prohlášením o tom, že spáchal skutek, pro který je stíhán přispět k lepšímu objasnění skutkového stavu, tedy že k uzavření dohody by došlo ještě ve fázi dokazování, a sjednání dohody by v důsledku vedlo ještě ke zrychlení a zjednodušení řízení. Z povahy věci by mělo být vyloučeno uzavření dohody po skončení dokazování, tedy ve fázi, ve které by již byly provedeny všechny důkazy, a soud dal následně prostor k závěrečným řečem, neboť takový postup by byl v rozporu s účelem, který má řízení o DoVT plnit, jímž je mimo jiné i zrychlení trestního řízení. Analogicky lze uvést totéž i o sjednání dohody v odvolacím řízení, ve kterém by sjednání dohody nemělo být přípustné.⁷⁴

---

⁷¹ Respektive tato osoba neví, že jsou proti ní zahájeny úkony trestního řízení. Současně ve fázi prověřování nedisponuje právy, které TŘ přiznává obviněnému. Srov. § 33 a § 179b odst. 2 TŘ.

⁷² Ve vztahu ke zkrácenému přípravnému řízení se jedná o zprávu o jeho výsledku, kdy jí však s ohledem na krátké lhůty nepředchází vyrozumění o možnosti prostudovat trestní spis.

⁷³ Podle § 12 odst. 8 TŘ se po nařízení hlavního líčení obviněný označuje jako obžalovaný.

⁷⁴ Pro srovnání lze v této souvislosti upozornit na usnesení Nejvyššího soudu ze dne 28. 4. 2021, sp. zn. 8 Tdo 258/2021, ve kterém Nejvyšší soud připustil učinění prohlášení viny i v odvolacím řízení.

2.4. Akt sjednání DoVT

Největší význam z pohledu zjednodušení a zrychlení trestního řízení bude mít sjednání DoVT v přípravném řízení. Pokud se na předvolání k jednání o DoVT na konkrétní místo a čas obviněný dostaví, bez ohledu na to, zda se dostaví poškozený (za předpokladu jeho řádného vyrozumění) pak může jednání o DoVT proběhnout.

O jednání o DoVT se pořizuje protokol, který by měl zaznamenat celý proces a vývoj jednání o dohodě, od poučení účastníků dohodovacího procesu, přes návrhy jednotlivých stran, až po výsledek, na kterém se strany shodly, případně by měl protokol obsahovat závěr o tom, že jednání o DoVT bylo neúspěšné. Obecné náležitosti protokolu stanoví TRŘ v ustanovení § 55 an. Protokol by však měl primárně obsahovat informace o tom, zda byly naplněny podmínky pro sjednání DoVT, o nichž bylo pojednáno v bodě 1.3. rigorózní práce, proto aby bylo vůbec přezkoumatelné, zda byla dohoda řádně sjednána a nedošlo například ke zkrácení práv obviněného. Výsledkem dohodovacího procesu je DoVT podepsaná oběma stranami, případně též poškozeným. Informace o podpisu dohody by měla vyplývat též z protokolu, který jednající strany rovněž podepisují.

2.5. Rozsah a obsah sjednávané DoVT

Kromě obecných náležitostí specifikovaných v § 175a odst. 6 TRŘ dohoda obsahuje prohlášení obviněného vztahující se ke spáchání konkrétního skutku, který je vyjádřen v DoVT. Může se týkat všech skutků, pro které bylo zahájeno trestní stíhání, popřípadě pouze některých. V důsledku může být dohoda sjednána pouze ve vztahu k některým skutkům, ke kterým obviněný učinil prohlášení, přičemž pro ostatní skutky může státní zástupce podat obžalobu, či učinit jiné rozhodnutí. Stejný závěr platí i pro více spoluobviněných, státní zástupce totiž může dohodu sjednat se všemi, případně jen s některými a ve vztahu k ostatním podat obžalobu.

Další nezbytnou náležitostí je dohoda o druhu, výměře a způsobu výkonu trestu. Sjednány mohou být i přiměřená omezení a přiměřené povinnosti.

Dohoda obsahuje i pojednání o tom, jak se strany dohodly o způsobu a rozsahu náhrady škody. Pokud bylo dohodnuto ochranné opatření, pak dohoda zahrnuje i ustanovení o tomto opatření.

3. Proces schvalování

Přípravné řízení je z pohledu státního zástupce završeno podáním jednoho ze tří návrhů, jimiž je možné přenést trestní řízení před soud. Vedle obžaloby a návrhu na potrestání jde právě o návrh na schválení DoVT. U podání návrhu na schválení DoVT vycházejícího ze zkráceného přípravného řízení je pouze specificky upraven okamžik zahájení trestního stíhání, které podle § 179b odst. 5 TŘ počíná doručením návrhu soudu, přičemž účinky zahájení trestního stíhání vůči obviněnému nastávají až doručením návrhu na schválení DoVT tomuto ze strany soudu.⁷⁵

Pokud došlo ke sjednání DoVT podá státní zástupce podle § 175b TŘ návrh na její schválení soudu, který by byl příslušný rozhodovat o obžalobě. K návrhu připojí kromě sjednané dohody spisový materiál a další písemnosti významné pro soudní řízení a rozhodnutí, a jestliže nedošlo ke sjednání dohody ve vztahu k náhradě škody v rámci DoVT, na tuto skutečnost státní zástupce soud upozorní. TŘ explicitně nestanoví náležitosti, které má návrh na schválení DoVT obsahovat, jako je tomu u obžaloby v § 177 TŘ nebo u návrhu na potrestání v § 179d TŘ. Proto se dle Basíka⁷⁶ použijí obecná ustanovení týkající se podání uvedená v § 59 TŘ a návrh na schválení dohody postačí zaslat soudu formou přípisu, ve kterém státní zástupce potvrdí splnění zákonných podmínek pro sjednání DoVT, na sjednanou dohodu odkáže a učiní ji přílohou takového přípisu. Návrh státní zástupce podává dle pravidel TŘ uvedených v § 16-22 TŘ, upravujících příslušnost soudu, bez ohledu na to, který stupeň státního zastupitelství vykonával v přípravném řízení dozor.⁷⁷

Pro účely návrhu na schválení DoVT není soudu samostatně stanovena lhůta k nařízení veřejného zasedání či učinění jiného rozhodnutí ve věci. Analogicky se zejména s ohledem na zásadu rychlosti použije ustanovení § 181 odst. 3 TŘ,⁷⁸ dle kterého je předseda senátu povinen v řízeních před krajským soudem provést úkony směřující k rozhodnutí o návrhu ve lhůtě tří měsíců od jeho podání a v řízeních před okresním soudem ve lhůtě tří týdnů. Pokud je obviněný ve vazbě musí soud brát v potaz i třicetidenní lhůtu k rozhodnutí o dalším trvání vazby, která se počítá od okamžiku podání návrhu na schválení DoVT.⁷⁹

---

⁷⁵ K tomu viz ŠÁMAL, Pavel a kol. *Trestní řád: komentář*. 7. vydání. Praha: C. H. Beck, 2013, s. 2060-2061.

⁷⁶ BASÍK, Michal. *Několik poznámek k dohodě o vině a trestu*. Státní zastupitelství. 2012, č. 4, s. 56-57.

⁷⁷ Srov. zejména § 15 vyhlášky č. 23/1994 Sb., o jednacím řádu státního zastupitelství, zřízení poboček některých státních zastupitelství a podrobnostech o úkonech prováděných právními čekateli.

⁷⁸ ŠÁMAL, Pavel a kol. *Trestní řád: komentář*. 7. vydání. Praha: C. H. Beck, 2013, s. 3634.

⁷⁹ Srov. § 72 odst. 3 TŘ.

Předseda senátu podle § 314o odst. 1 TŘ návrh na schválení DoVT přezkoumá z hlediska jeho obsahu a obsahu spisu, a následně učiní jedno ze tří rozhodnutí: „a) nařídí veřejné zasedání k rozhodnutí o návrhu na schválení dohody o vině a trestu, b) rozhodne o odmítnutí návrhu na schválení dohody o vině a trestu pro závažné procesní vady, zejména neměl-li obviněný při sjednávání dohody o vině a trestu obhájce, ačkoli ho podle zákona mít měl, nebo z důvodů uvedených v § 314r odst. 2, nebo c) nařídí předběžné projednání návrhu na schválení dohody o vině a trestu.“ K nařízení veřejného zasedání by mělo zpravidla docházet až poté, co předseda senátu neshledá důvody pro odmítnutí návrhu či nařízení jeho předběžného projednání.⁸⁰

O odmítnutí návrhu může rozhodnout sám předseda senátu pro závažné procesní vady. TŘ jako jednu ze zásadních vad zmiňuje situaci, kdy obviněný neměl obhájce, ačkoli ho mít měl, dalšími důvody pak budou dle komentářové literatury⁸¹ ty vady, které není možné napravit v řízení před soudem a bývaly by byly důvodem pro vrácení věci k došetření podle § 188 odst. 1 písm. e) TŘ, pokud by byla ve věci podána obžaloba. Za jiné závažné procesní vady pak lze považovat vady plynoucí ze samotné DoVT, půjde o situace, kdy byla DoVT sjednána i přesto, že takový postup nebyl ze zákona přípustný (např. v řízení proti uprchlému nebo proti mladistvému, který nedovršil 18 let věku), či jiným způsobem bylo porušeno právo na obhajobu (např. byl učiněn nepřiměřený nátlak na obviněného, aby učinil prohlášení o tom, že spáchal skutek), popřípadě zcela chybí prohlášení obviněného o tom, že spáchal skutek, případně toto prohlášení neodpovídá stíhanému skutku.⁸² Druhou skupinou důvodů, pro které může předseda senátu návrh na schválení DoVT odmítnout, jsou důvody stanovené v § 314r odst. 2 TŘ, tedy je-li DoVT „nesprávná nebo nepřiměřená z hlediska souladu se zjištěným skutkovým stavem nebo z hlediska druhu a výše navrženého trestu, případně ochranného opatření, nebo nesprávná z hlediska rozsahu a způsobu náhrady škody nebo nemajetkové újmy nebo vydání bezdůvodného obohacení, anebo zjistí-li, že došlo k závažnému porušení práv obviněného při sjednávání dohody o vině a trestu.“ Nepřiměřená či nesprávná z hlediska souladu se skutkovým stavem bude dohoda v situacích, kdy vůbec nebyly splněny podmínky pro její sjednání, a to s ohledem na výsledky vyšetřování, například jsou zde pochybnosti o pravdivosti prohlášení obviněného.⁸³ Obdobně tomu tak bude, když byl nesprávně nebo neúplně zjištěn skutkový stav anebo zvolená

---

⁸⁰ ŠÁMAL, Pavel a kol. *Trestní řád: komentář*. 7. vydání. Praha: C. H. Beck, 2013, s. 3634.

⁸¹ Tamtéž, s. 3636.

⁸² Tamtéž.

⁸³ Tamtéž.

právní kvalifikace skutku bude v rozporu se zjištěným skutkovým stavem.⁸⁴ Pokud jde o nesprávnost nebo nepřiměřenost ve vztahu k druhu a výši navrženého trestu, pak se jedná o případy, kdy státní zástupce při sjednávání DoVT nepostupoval v souladu s ustanovením § 39 an. TZ, týkajícím se ukládání trestů, například byl sjednán trest, který vůbec za tento trestný čin není možné uložit.⁸⁵ Podle obdobných kritérií (§ 96 an. TZ), pak předseda senátu bude posuzovat sjednané ochranné opatření.⁸⁶ Co se týče nesprávného výroku o náhradě škody v DoVT komentář zmiňuje situaci, kdy je sice v dohodě obsažen výrok o náhradě škody, avšak poškozený se s ním do řízení včas nepřipojil.⁸⁷ Posledním důvodem pro odmítnutí specifikovaným v § 314r odst. 2 TŘ je „závažné porušení práv obviněného,“ k těmto porušením lze řadit například nepřipustný nátlak na obviněného, aby učinil prohlášení o spáchání skutku nebo aby dohodu uzavřel anebo porušení práva na obhajobu.⁸⁸ Pokud předseda senátu z jednoho či i více uvedených důvodů odmítne návrh na schválení DoVT, pak je dle § 314o odst. 2 TŘ povinen v usnesení označit konkrétní vady nebo skutková zjištění, která jsou důvodem pro odmítnutí. Proti tomuto usnesení je přípustná stížnost, kterou může podat státní zástupce a dále obviněný, neboť jde o osobu, které se usnesení přímo dotýká.⁸⁹ Jakmile usnesení nabude právní moci, ať už si žádá z oprávněných osob stížnost nepodala, nebo je tato zamítnuta dle § 148 TŘ nadřízeným orgánem, věc se podle § 314o odst. 3 TŘ vrací do přípravného řízení. Za další důsledky pravomocného odmítnutí návrhu na schválení DoVT lze označit, že se ke sjednané DoVT nepřihlíží, a to ani k samotnému prohlášení obviněného o tom, že spáchal skutek. Odmítnutí návrhu ze strany soudu nevylučuje sjednání nové DoVT a v případě, že byl obviněný ve vazbě, tato pokračuje, pokud obviněný nebyl současně s odmítnutím návrhu propuštěn na svobodu.⁹⁰

Pokud předseda senátu neshledá důvody pro odmítnutí návrhu, avšak má jiné pochybnosti o správně probíhajícím trestním řízení, nařídí předběžné projednání návrhu na schválení DoVT z důvodů specifikovaných v ustanovení § 314p odst. 1 písm. a – c) TŘ. Těmito důvody pak konkrétně jsou „a) věc patří do příslušnosti jiného soudu, b) věc má být postoupena podle § 171

---

⁸⁴ FENYK, Jaroslav, CÍSAŘOVÁ Dagmar, GRÍVNA Tomáš a kol. *Trestní právo procesní*. 7. aktualizované vydání, Praha: Wolters Kluwer ČR, 2019, s. 814.

⁸⁵ Například je sjednán trest obecně prospěšných prací v řízení konaném o zločinu, přičemž § 62 odst. 1 TZ připouští uložení tohoto trestu pouze v řízeních konaných o přečinu. Dalším příkladem může být sjednání peněžitého trestu, přičemž počet denních sazeb bude určen mimo rámec stanovení v § 68 odst. 1 TZ.

⁸⁶ Nesprávným sjednáním ochranného opatření bude například situace nedodržení zákazu stanoveného v § 98 odst. 3 TŘ.

⁸⁷ ŠÁMAL, Pavel a kol. *Trestní řád: komentář*. 7. vydání. Praha: C. H. Beck, 2013, s. 3637.

⁸⁸ Tamtéž, s. 3684.

⁸⁹ Srov. § 142 odst. 1 TŘ.

⁹⁰ ŠÁMAL, Pavel a kol. *Trestní řád: komentář*. 7. vydání. Praha: C. H. Beck, 2013, s. 3641-3642.

odst. 1, c) jsou dány okolnosti odůvodňující zastavení trestního stíhání podle § 172 odst. 1 nebo jeho přerušení podle § 173 odst. 1, anebo okolnosti odůvodňující podmíněné zastavení trestního stíhání podle § 307 nebo schválení narovnání podle § 309.“ Kromě těchto důvodů lze předběžné projednání návrhu nařít i v případě, kdy předseda senátu má podezření na závažná procesní pochybení, ale jejich závažnost nebyla ze spisového materiálu zcela zřejmá anebo z něj naopak vyplývají skutečnosti odůvodňující zastavení trestního stíhání podle § 172 odst. 2 TŘ s odkazem na § 314p odst. 4 TŘ.⁹¹ Je sice pravdou, že co se týče právní kvalifikace, tak touto je soud při schvalování dohody vázán,⁹² avšak při posuzování příslušnosti je tomu jinak. Zde pokud soud sezná, že je na místě použít jinou právní kvalifikaci než tu, kterou v návrhu na schválení dohody uvádí státní zástupce a tato právní kvalifikace by zakládala změnu příslušnosti soudu, pak je na místě rozhodnout podle § 314p odst. 3 písm. a) TŘ, a věc předložit k rozhodnutí o příslušnosti nejblíže společně nadřízenému soudu.⁹³⁹⁴

Za účelem předběžného projednání předseda senátu nařídí zpravidla neveřejné zasedání podle § 314p odst. 2 TŘ, pokud by to však považoval za potřebné, nařídí veřejné zasedání. Po předběžném projednání soud učiní jedno z rozhodnutí uvedených v odst. 3 téhož ustanovení. Odlíšností u odmítnutí návrhu na schválení dohody podle § 314p odst. 3 písm. f) TŘ je fakt, že toto po předběžném projednání návrhu činí soud,⁹⁵ nikoli předseda senátu jako v případě odmítnutí bez nařízení předběžného projednání návrhu podle § 314o odst. 1 písm. b) TŘ. K tomu autoři komentáře uvádějí, že zpravidla půjde o případy, kdy je předběžné projednání návrhu nařízeno z jiného důvodu, než pro okolnosti uvedené v § 314r odst. 2 TŘ, ale tyto v rámci něj vyplynou.⁹⁶ Ustanovení § 314p odst. 5 TŘ upravuje právo stížnosti proti usnesením, které byly učiněny podle odst. 3 písm. b – f) a podle odst. 4. Stejně jako v případě odmítnutí předsedou senátu bez předběžného projednání návrhu dojde po nabytí právní moci odmítnutí návrhu soudem k vrácení věci do přípravného řízení.

---

⁹¹ ŠÁMAL, Pavel a kol. *Trestní řád: komentář*. 7. vydání. Praha: C. H. Beck, 2013, s. 3648.

⁹² K vázanosti soudu sjednanou dohodou viz dále.

⁹³ ŠÁMAL, Pavel a kol. *Trestní řád: komentář*. 7. vydání. Praha: C. H. Beck, 2013, s. 3653-3656.

⁹⁴ V této souvislosti považují za vhodné doplnit, že i přesto, že společně nadřízený soud přikáže věc k rozhodnutí jinému soudu, který bude dle míněné právní kvalifikace příslušný, pak soud, kterému byla věc přikázána dohodu schválit nemůže z důvodů nesprávné právní kvalifikace v ní obsažené, proto bude přicházet do úvahy odmítnutí takového návrhu na schválení DoVT, popřípadě postup dle § 314r odst. 3 TŘ.

⁹⁵ Za soud se při zohlednění kritérií věcné příslušnosti v daném případě bude považovat samosoudce či senát.

⁹⁶ ŠÁMAL, Pavel a kol. *Trestní řád: komentář*. 7. vydání. Praha: C. H. Beck, 2013, s. 3635.

Rozdíl mezi odmítnutím návrhu předsedou senátu bez předběžného projednání návrhu na schválení DoVT a odmítnutím návrhu soudem bude zpravidla záležet v povaze vad, pro které je takový návrh odmítán. Pokud předseda senátu v návrhu na schválení, potažmo v dohodě samotné odhalí vady, pro něž by nebylo možné DoVT schválit, je na místě z hlediska zásady rychlosti trestního řízení, aby návrh na schválení sám odmítnul. Bude tomu tak nejčastěji při flagrantních pochybeních v procesu sjednávání DoVT, zmínit lze porušení práva na obhajobu spočívající v tom, že obviněný neměl obhájce, ačkoli ho mít měl. Pokud jde o ze spisového materiálu méně zřetelná pochybení, například zda nebyl na obviněného činěn nepřiměřený nátlak či zda obviněný projevil informovaný souhlas s uzavřením dohody, je na místě nařídit předběžné projednání návrhu na schválení DoVT, popřípadě veřejné zasedání ke schválení DoVT a ověřit splnění podmínek.

Poté co usnesení o odmítnutí návrhu na schválení DoVT nabude právní moci, věc se vrací do přípravného řízení. TŘ na žádném místě neuvádí, že by soud měl státnímu zástupci v usnesení o odmítnutí návrhu uvést závazné pokyny k doplnění přípravného řízení, popř. které skutečnosti je ještě třeba objasnit a jaké úkony provést. Avšak co zákon stanoví je povinnost soudu uvést v odmítavém usnesení konkrétní vady nebo skutková zjištění, která jsou důvodem odmítnutí návrhu. Z toho lze dle autorů komentáře dovodit, že fakticky je státní zástupce vázán právním názorem soudu, který by měl v konkrétní trestní věci respektovat v dalším průběhu přípravného řízení.⁹⁷ Nadto lze k vázanosti uvést, že pokud by státní zástupce s právním názorem vysloveným v usnesení nesouhlasil a neměl by zájem jej respektovat, může se rozhodnutí soudu pokusit zvrátit podáním stížnosti.⁹⁸ Domnívám se, že i přesto, že TŘ k vázanosti právním názorem ve vztahu k usnesení o odmítnutí návrhu na schválení DoVT ničeho nestanoví, vyplývá tato vázanost již z nepřímého přijetí takového rozhodnutí ze strany státního zástupce, který nepodá stížnost a usnesení tak následně nabude právní moci. V takovém případě odmítavé usnesení s vytknutými vadami dává státnímu zástupci přímý návod k tomu, aby se v budoucnu vyvaroval zmíněných pochybení a podal bezvadný návrh na schválení DoVT v konkrétní věci. K tomu je však na místě uvést, že poté co se věc vrátí do přípravného řízení, tak státní zástupce vůbec nemusí jít cestou sjednání nové DoVT a podání návrhu na její schválení, ale může využít jiný ze způsobů skončení přípravného řízení.

---

⁹⁷ ŠÁMAL, Pavel a kol. *Trestní řád: komentář*. 7. vydání. Praha: C. H. Beck, 2013, s. 3639.

⁹⁸ Tamtéž.

Pokud nedojde k odmítnutí návrhu předsedou senátu, ani k nařízení předběžného projednání návrhu, popř. v rámci předběžného projednání návrhu nedošlo k jinému rozhodnutí, pak předseda senátu nařídí k projednání návrhu na schválení DoVT veřejné zasedání. Na průběh veřejného zasedání se použijí obecná ustanovení o tomto typu soudního jednání uvedená v ustanoveních § 232 an. TŘ. Specifika řízení o schválení DoVT jsou pak uvedena v ustanoveních § 314o an. TŘ.

Dle § 314q odst. 1 TŘ je k veřejnému zasedání o návrhu na schválení DoVT třeba předvolat obviněného. Státní zástupce, obhájce obviněného a poškozený se o konání veřejného zasedání vyrozumívají. Podle § 233 odst. 2 TŘ má soud povinnost nařídít veřejné zasedání tak, aby státnímu zástupci, osobě, která může být rozhodnutím přímo dotčena (obviněný, poškozený), obhájci, popř. zmocněnci zbývala od doručení pětidenní lhůta k přípravě.⁹⁹ O veřejném zasedání se vyrozumívá i ten poškozený, který neuplatnil nárok na náhradu škody, ledaže se postupem podle § 43 odst. 4 TŘ vzdal svých procesních práv. Pokud je obviněnému více než 18 let, ale méně než 19, bude o veřejném zasedání vyrozuměn také orgán sociálně právní ochrany dětí podle § 54 odst. 1 ZSM ve spojení s § 73 odst. 2 ZSM. Podle § 314q odst. 1, poslední věty TŘ se veřejné zasedání o návrhu na schválení DoVT koná za stálé přítomnosti státního zástupce a obviněného. Z tohoto ustanovení tedy vyplývá, že veřejné zasedání o schválení návrhu DoVT není možné konat, pokud se obviněný nedostaví, a to na rozdíl od hlavního líčení, které lze za podmínek § 202 TŘ konat i v nepřítomnosti obviněného. Povinná účast obviněného plyne už ze samotné povahy institutu DoVT a také z předpokládaného průběhu veřejného zasedání, kdy soud v přímé součinnosti s obviněným ověřuje jeho porozumění dohodě a jejím důsledkům, a současně prověřuje dobrovolné přistoupení obviněného k prohlášení o tom, že spáchal skutek a zda bylo zachováno jeho právo na obhajobu.¹⁰⁰ Jeho účast tak lze za splnění podmínek zajistit prostřednictvím předvedení nebo uložení pořádkové pokuty. Dle komentáře lze polemizovat o tom, zda bylo v přípravném řízení dosaženo skutečné shody mezi státním zástupcem a obviněným na DoVT, pokud by se obviněný zdráhal zúčastnit veřejného zasedání, neboť by tím mohl dávat najevo, že nemá skutečný zájem na vyhlášení odsuzujícího rozsudku, jímž by byla schválena DoVT.¹⁰¹ Dle mého názoru jde o rozdílnou situaci nežli v případě již zmíněné problematiky předvedení nebo uložení pořádkové pokuty v souvislosti se zajištěním účasti

---

⁹⁹ ŠÁMAL, Pavel a kol. *Trestní řád: komentář*. 7. vydání. Praha: C. H. Beck, 2013, s. 3667.

¹⁰⁰ Tamtéž, s. 3668.

¹⁰¹ Tamtéž.

obviněného při samotném sjednávání DoVT se státním zástupcem. Pokud tento proces proběhl bez problémů, pak není apriori nezbytné předjímat, že došlo k nějakému neporozumění mezi stranami v průběhu sjednávání DoVT. Ze strany obviněného může jít „pouze“ o zdržovací taktiku, prostřednictvím které by rád odsunul vyhlášení rozsudku, kterým bude DoVT schválena, čímž by oddálil i výkon trestu. Proto se domnívám, že využití zmíněných zajišťovacích prostředků není v takovém případě nátlakem na vůli obviněného, který DoVT v přípravném řízení dobrovolně uzavřel a následně ve veřejném zasedání hodlá učinit kroky směřující ke zdárnému skončení věci schválením DoVT formou rozsudku. Avšak pokud by obviněný svou „zdržovací taktikou“ významně mařil průběh trestního řízení, pak je na místě, aby státní zástupce reagoval a svůj návrh na schválení dohody vzal podle § 314o odst. 5 TŘ zpět.

Co se týče samotného průběhu veřejného zasedání, tak státní zástupce na jeho počátku přednese návrh na schválení DoVT.¹⁰² Poté předseda senátu obviněného vyzve k tomu, aby se k návrhu vyjádřil a směřuje na něj dotazy specifikované v § 314q odst. 3 písm. a-c) TŘ. Účelem těchto dotazů je posoudit, zda byly v přípravném řízení splněny všechny podmínky potřebné pro uzavření dohody. První otázkou je, zda „*a) rozumí sjednané dohodě o vině a trestu, zejména zda je mu zřejmé, co tvoří podstatu skutku, který se mu klade za vinu, jaká je jeho právní kvalifikace a jaké trestní sazby zákon stanoví za trestný čin, který je v tomto skutku spatřován.*“ Takto cílený dotaz má zajistit, aby nedocházelo ke schválení DoVT v případech, kdy ji obviněný sjednal například pod nátlakem nezákonného trestu, dále se jím ověřuje informovaný souhlas obviněného s dohodou.¹⁰³ K učinění skutečně informovaného souhlasu v rámci sjednávání DoVT může sloužit i právo nahlížení do trestního spisu podle § 65 odst. 2 TŘ. K tomu komentářová literatura uvádí, že obviněný by měl mít ve fázi sjednávání možnost se seznámit se všemi důkazy svědčícími v jeho neprospěch, aby mohl posoudit, jaké jsou jeho šance na to, že by soud po proběhnuvším hlavním líčení vydal zprošťující rozsudek.¹⁰⁴ K informovanému souhlasu a svobodné volbě viz dále též rozsudek ESLP ze dne 19. února 2002 ve věci Philip Hall proti Spojenému království, stížnost č. 65327/01 anebo nálezy Ústavního soudu ze dne 4. února 2020, sp. zn. I. ÚS 1860/19.

Dalším dotazem ze strany předsedy senátu pak je, zda obviněný „*b) prohlášení o tom, že spáchal skutek, pro který je stíhán, učinil dobrovolně a bez nátlaku a byl poučen o svých právech*“

---

¹⁰² § 314q odst. 2 TŘ.

¹⁰³ ŠÁMAL, Pavel a kol. *Trestní řád: komentář*. 7. vydání. Praha: C. H. Beck, 2013, s. 3672.

¹⁰⁴ Tamtéž, s. 2271-2272.

na obhajobu.“ Touto otázkou předseda senátu ověřuje dobrovolnost vstupu obviněného do dohádovacího řízení a zároveň dobrovolnost samotného uzavření DoVT. Typicky půjde o případy ověření, zda na obviněného, který by byl ve skutečnosti nevinný či vinný v menším rozsahu, nebyl činěn nepřiměřený nátlak stran jeho prohlášení o tom, že spáchal skutek tím způsobem, že by mu byl v rámci sjednávání DoVT nabídnut trest nepoměrně nižší, než který by mu hrozil ve standardním řízení. Stejně tak tento dotaz ověřuje s ohledem na nepřiměřenost nátlaku, zda nebyl porušen zákaz sebeobviňování a právo na obhajobu.¹⁰⁵ Dobrovolnost prohlášení byla řešena také v rámci judikatury ESLP, například v jeho rozsudku ze dne 27. února 1980 ve věci Deweer proti Belgii, stížnost č. 6903/75, ve kterém byl panu Deweerovi nabídnut nepřiměřeně nízký trest (pokuta) oproti tomu, který hrozil, pokud by proběhlo standardní řízení, což mohlo vytvořit nepatřičný nátlak na jeho vůli takový trest přijmout, ESLP tak shledal porušení čl. 6 EÚLP.¹⁰⁶

Nakonec se předseda senátu obviněného dotazuje na to, zda „c) jsou mu známy všechny důsledky sjednání dohody o vině a trestu...“ Otázka míří na ověření znalosti obviněného ohledně postupu sjednání a schvalování DoVT, kdy tento by si měl být vědom toho, že sjednáním DoVT se vzdává svého práva na projednání věci před soudem v hlavním líčení s možností plnohodnotného dokazování a dále, že bude moci podat odvolání pouze podle § 245 odst. 1 věty druhé TŘ ze striktně omezeného důvodu. Zde platí vše, co bylo uvedeno výše k informovanému souhlasu.

Poté co obviněný na všechny otázky odpoví kladně, umožní soud poškozenému, pokud je přítomen, aby se vyjádřil. Zpravidla se jeho vyjádření bude týkat samotné dohody, zda s ní souhlasí či nikoli, v případě, kdy nebyl přítomen jejímu sjednávání se pak může vyjádřit k tomu, jakým způsobem byla hájena jeho práva.¹⁰⁷ Pokud se řádně a včas připojil se svým nárokem na náhradu škody, může současně navrhnout, aby soud o jeho nároku rozhodl podle § 314r odst. 4 TŘ. Na rozdíl od hlavního líčení se ve veřejném zasedání o návrhu na schválení DoVT dokazování neprovádí. Soud však může vyslechnout obviněného a opatřit jiná potřebná vysvětlení. Výslech obviněného bude připadat v úvahu primárně v situaci,

---

¹⁰⁵ ŠÁMAL, Pavel a kol. *Trestní řád: komentář*. 7. vydání. Praha: C. H. Beck, 2013, s. 2263.

¹⁰⁶ K dobrovolnosti prohlášení obviněného srov. též: rozhodnutí Komise ze dne 23. března 1972 ve věci X proti Spojenému království, stížnost č. 5076/71, ve kterém Komise neshledala porušení čl. 6 EÚLP. Stěžovatel ve věci prohlásil vinu, avšak tvrdil, že to učinil pod nepřiměřeným nátlakem ze strany svého právního zástupce, což však nakonec nebylo prokázáno.

¹⁰⁷ ŠÁMAL, Pavel a kol. *Trestní řád: komentář*. 7. vydání. Praha: C. H. Beck, 2013, s. 3673-3674.

kdy poškozený řádně a včas uplatnil nárok na náhradu škody, avšak tato v DoVT nebyla sjednána, případně ne v rozsahu, v jakém ji poškozený nárokuje a soud se chystá o nároku poškozeného rozhodnout podle § 314r odst. 4 TŘ. K tomu viz dále nález Ústavního soudu ze dne 6. prosince 2022, sp. zn. III. ÚS 1420/22.

Pro případ, kdy se již trestní věc nachází ve fázi řízení před soudem, může státní zástupce vzít návrh na schválení dohody podle § 314o odst. 5 TŘ zpět. Jinými slovy změnil-li se okolnosti, z nichž strany při sjednávání DoVT vycházely, může státní zástupce od dohody odstoupit. Poté se věc vrací zpět do přípravného řízení. Stejně jako v případě zpětvzetí obžaloby tak státní zástupce může učinit až do doby, než se soud odebere k závěrečné poradě, rozdílem je však to, že při zpětvzetí obžaloby po zahájení hlavního líčení ji lze vzít zpět jen pokud obžalovaný netrvá na jeho pokračování.¹⁰⁸ Naproti tomu odstoupit od dohody může státní zástupce nezávisle na vůli obviněného. Zákon výslovně nezmiňuje možnost, aby i obviněný odstoupil od sjednané DoVT. Ščerba však s ohledem na zásadu rovnosti a respekt k autonomii vůle stran dovozuje i právo obviněného na odstoupení od sjednané DoVT.¹⁰⁹ A dodává, že pokud by soud takovou dohodu schválil i přes vůli obviněného od DoVT odstoupit, pak by byla porušena jedna z podmínek pro sjednání DoVT, již je právě dobrovolné přijetí odpovědnosti za spáchaný skutek ze strany obviněného (potažmo absence nátlaku na vůli obviněného).¹¹⁰ V obdobném duchu se vyjadřují i autoři učebnice k trestnímu právu procesnímu, kteří se domnívají, že právo na odstoupení je nutné přiznat také obviněnému, protože opačná situace by byla popřením požadavku na svobodné rozhodnutí obviněného o tom, zda zvolí způsob vyřízení své trestní věci dohodou a vzdá se svého práva na projednání trestní věci ve standardním řízení.¹¹¹

Dalo se očekávat, že nedostatek explicitní právní úpravy v trestním řádu ve vztahu k možnosti odstoupení obviněného od sjednané DoVT bude dříve či později předmětem soudního přezkumu. Ústavní soud ve svém nálezu ze dne 4. února 2020, sp. zn. I. ÚS 1860/19 dovedl následující: „*Odstoupení od dohody o vině a trestu obviněným, resp. jeho odvolání prohlášení, že spáchal skutek, pro který je v daném řízení stíhán a jehož se týká sjednaná dohoda o vině a trestu, je možné až do doby, než se ve veřejném zasedání soud odebere k závěrečné poradě*

---

¹⁰⁸ Srov. § 182 TŘ.

¹⁰⁹ ŠČERBA, Filip. *Dohoda o vině a trestu a další prostředky racionalizace trestní justice*. 1. vydání. Praha: Leges, 2012, s. 40.

¹¹⁰ Tamtéž, s. 41.

¹¹¹ FENYK, Jaroslav, CÍSAŘOVÁ Dagmar, GŘIVNA Tomáš a kol. *Trestní právo procesní*. 7. aktualizované vydání, Praha: Wolters Kluwer ČR, 2019, s. 812.

k rozhodnutí o návrhu státního zástupce na schválení dohody o vině a trestu. Soud v takovém případě nemůže schválit dohodu o vině a trestu a musí věc vrátit státnímu zástupci k došetření podle § 314r odst. 2 tr. řádu. Schválení dohody proti vůli obviněného je zásahem do práva na spravedlivý proces garantovaného čl. 36 odst. 1 Listiny základních práv a svobod.“

V dané věci prvostupňový soud schválil DoVT uzavřenou mezi státním zástupcem a obviněnými, kteří od ní však v řízení před soudem chtěli odstoupit, neboť tvrdili, že DoVT uzavřeli pouze proto, aby dosáhli propuštění z vazby. V odůvodnění Ústavní soud dále zmínil, že úkolem okresního soudu je ověřit, že jediným důvodem pro uzavření DoVT ze strany obviněného není jeho snaha být propuštěn z vazby, ale že si uvědomuje všechny důsledky využití institutu DoVT. Propuštění z vazby má být pro obviněného spíše jakýmsi bonusem. Ústavní soud tak stanovil, že obviněný má právo odstoupit od dohody (vzít své prohlášení o tom, že spáchal skutek zpět) ve stejném rozsahu jako státní zástupce.

Pokud jde o samotné rozhodnutí o návrhu na schválení DoVT, je postup upraven v ustanovení § 314r TŘ. Podle jeho odst. 1 může soud rozhodnout o skutku, jeho právní kvalifikaci a trestní sankci za něj pouze v rozsahu uvedeném v DoVT. Obdobně jako při rozhodování v hlavním líčení na základě obžaloby či návrhu na potrestání musí být rozhodnuto o skutku, který je obsažen v návrhu na schválení DoVT, resp. v DoVT samotné.¹¹² Současně je soud vázán i sjednanou sankcí, s jediným rozdílem týkajícím se ukládání ochranných opatření, a to v případě, kdy ochranné opatření sice nebylo v DoVT sjednáno, avšak státní zástupce obviněného na možnost uložení v průběhu dohadovacího procesu upozorní a soudu to v souvislosti s podáním návrhu na schválení DoVT navrhne podle § 178 odst. 2 TŘ. Na rozdíl od rozhodování v hlavním líčení na základě podané obžaloby nebo návrhu na potrestání,¹¹³ je soud vázán též právní kvalifikací v DoVT zvolenou. Pokud by se soud domníval, že státní zástupce měl zvolit jinou právní kvalifikaci, nemá jinou možnost než návrh na schválení DoVT neschválit (srov. výše zmíněný příklad s věcnou nepříslušností soudu).

O nároku na náhradu škody soud rozhoduje v souladu s dohodou o náhradě škody obsaženou v DoVT (za předpokladu, že poškozený je přítomen sjednávání, souhlasí a připojí svůj podpis anebo když se o náhradě škody s obviněným dohodne státní zástupce bez přítomnosti

---

¹¹² Srov. 220 odst. 1 TŘ. Současně se musí jednat o skutek, pro který bylo podle § 160 odst. 1 TŘ zahájeno trestní stíhání. S drobnou odchylkou ve vztahu ke zkrácenému přípravnému řízení, kdy je trestní stíhání zahájeno až doručením návrhu na potrestání soudu.

¹¹³ Srov. 220 odst. 3 TŘ.

poškozeného). Pokud není otázka náhrady škody v DoVT řešena, může se s ní soud s ohledem na spisový materiál vypořádat postupem podle § 314r odst. 4 TŘ ve spojení s § 228, popř. § 229 TŘ. Dle komentáře se jedná o problematický postup, neboť soud o nároku na náhradu škody rozhoduje na základě spisového materiálu a neprovádí se dokazování.¹¹⁴ Ústavní soud ve svém nálezu ze dne 6. prosince 2022, sp. zn. III. ÚS 1420/22 rozhodoval o trestní věci, ve které stěžovatel prohlásil, že spáchal skutek, pro který je stíhán, a to i ve vztahu k výši škody, která byla následkem jeho protiprávního jednání a byla součástí popisu skutku, avšak pro účely náhrady škody s takovou výší škody nesouhlasil a k uzavření DoVT tak došlo pouze z hlediska viny a trestu, nikoli však náhrady škody. Trestní soud následně na základě spisového materiálu náhradu škody přiznal ve výši, v jaké byla vyčíslena v popisu skutku. Z nálezu vyplývá, že pokud má soud v úmyslu postupovat podle § 314r odst. 4 TŘ a rozhodnout o náhradě škody podle § 228 TŘ, musí být o tomto možném následku obviněný poučen a k uplatněným nárokům na náhradu škody vyslechnut. A dále „*přestože se v tomto řízení (o schválení DoVT) dokazování neprovádí, je nezbytné, aby soud v odůvodnění takového rozhodnutí provedl hodnocení důkazů opatřených v přípravném řízení.*“ Dle Ústavního soudu „*údaj o výši škody v popisu skutku slouží totiž v těchto případech výhradně ke sjednání dohody o vině a trestu. Založit na tomto popisu závěr o skutkovém stavu věci (pro účely nároku na náhradu škody) by však bylo v rozporu se zásadou vyjádřenou v § 2 odst. 5 tr. řádu.*“ Dle mého názoru lze podobným situacím předcházet buďto poučením obviněného ze strany státního zástupce ještě ve fázi sjednávání dohody o tom, že pokud nedojde ke sjednání DoVT i ve vztahu k náhradě škody, bude moci soud postupovat podle § 314r odst. 4 TŘ a v souladu se zjištěným skutkovým stavem rozhodnout o nároku na náhradu škody podle § 228 TŘ. Takové poučení obviněného i s jeho vyjádřením ke škodě by mělo být zaznamenáno v protokolu o jednání o DoVT. Další možností, jak se lze podobné situaci řešit před Ústavním soudem vyhnout je poučení ze strany soudu, který obviněného může dodatečně při veřejném zasedání konaném o návrhu na schválení DoVT o výše zmíněné alternativě postupu poučit a vyslechnout jej podle § 314q odst. 5 TŘ.

Z výše uvedeného vyplývá, že soud DoVT schvaluje v tom znění, v jakém ji státní zástupce spolu s návrhem na její schválení předloží. Případné odchylky od ní nejsou připuštěny a mohly by být předmětem odvolání. Soud dohodu schvaluje rozsudkem, přičemž výrok o schválení DoVT je podle § 120 odst. 4 TŘ součástí tohoto rozsudku.

---

¹¹⁴ ŠÁMAL, Pavel a kol. *Trestní řád: komentář*. 7. vydání. Praha: C. H. Beck, 2013, s. 3680.

Pokud je samotná DoVT či proces sjednávání vadný, bude soud podle § 314r odst. 2 TŘ muset rozhodnout usnesením o jejím neschválení. Po právní moci usnesení se věc vrací do přípravného řízení. Důvody neschválení dohody byly rozebrány v souvislosti s odmítnutím návrhu na schválení DoVT předsedou senátu podle § 314o odst. 1 písm. b) TŘ a dále v souvislosti s odmítnutím návrhu soudem po jeho předběžném projednání podle § 314p odst. 3 písm. f) TŘ. Z tam nastíněných důvodů lze dovodit, že k neschválení dohody po nařízení veřejného zasedání o návrhu na schválení dohody by mělo docházet zásadně na základě vad, které nebyly zjistitelné přezkoumáním předsedy senátu podle § 314o odst. 1 TŘ anebo v rámci předběžného projednání návrhu soudem podle § 314p TŘ, ale vyšly najevo až v při veřejném zasedání. Před neschválením návrhu však může soud státnímu zástupci a obviněnému podle § 314r odst. 3 TŘ sdělit své výhrady ke znění sjednané dohody a po jejich vyjádření odročit veřejné zasedání za účelem předložení nového znění DoVT.

Pro případ odmítnutí návrhu na schválení nebo neschválení dohody soudem stanoví § 314s TŘ pravidla pro další řízení. Z dikce ustanovení plyne, že trestní řízení se vrací do přípravného řízení a ke sjednané dohodě ani k prohlášení viny obviněným se v dalším řízení nepřihlíží. To však nevylučuje sjednání nové DoVT. A pokud jde o vazebně stíhaného obviněného, který nebyl současně s odmítnutím návrhu nebo neschválením dohody propuštěn na svobodu, pokračuje jeho vazba v přípravném řízení.

4. Důsledky sjednání/schválení DoVT

4.1. Omezení rozsahu odvolání

Rozsudek soudu prvního stupně lze v obecné rovině napadnout odvoláním. Nejinak je tomu i v případě rozsudku, jímž byla schválena DoVT. Oproti rozsudkům vydaným ve standardním řízení lze však rozsudek o schválení DoVT napadnout odvoláním pouze v omezeném rozsahu, když TŘ v § 245 odst. 1 stanoví, že „*Proti rozsudku, kterým soud schválil dohodu o vině a trestu, lze podat odvolání pouze v případě, že takový rozsudek není v souladu s dohodou o vině a trestu, jejíž schválení státní zástupce soudu navrhl.*“ Podle věty třetí téhož ustanovení může odvolání podat též poškozený, který uplatnil nárok na náhradu škody, a to pro nesprávnost výroku o náhradě škody, s výjimkou situace, kdy v dohodě souhlasil s rozsahem a způsobem náhrady škody a tato dohoda byla soudem schválena v podobě, v jaké s ní souhlasil. Pokud jde o první případ, pak tento míří na situace, kdy soud schválí dohodu v jiném než státním zástupcem navrženém znění. Jinými slovy, pokud se soud odchýlí od příkazu stanoveného v § 314r odst. 1 TŘ,¹¹⁵ a v rozsudku, jímž se schvaluje DoVT uvede například jinou právní kvalifikaci skutku. Ve druhém případě pak může poškozený, který včas uplatnil nárok na náhradu škody brojit proti rozsudku, jímž byla dohoda schválena, pokud není spokojen s výrokem rozsudku stran náhrady škody, a pokud sám v procesu sjednávání dohody s vyšší náhrady škody nesouhlasil a pod dohodu nepřipojil podpis.

Z jiných, než výše uvedených důvodů není možné odvolání proti rozsudku o schválení DoVT podat, a to ani za situace, kdy takový rozsudek vykazuje jiné vady, neboť konání odvolacího řízení a případné zrušení rozsudku, jímž byla DoVT schválena, je třeba vnímat jako výjimku.¹¹⁶ Tak tomu může být i u špatně zvolené právní kvalifikace skutku, která je však již obsažena v DoVT a následně v návrhu na její schválení.¹¹⁷ V takovém případě by přicházelo v úvahu podání stížnosti pro porušení zákona.¹¹⁸

Další odchylka u práva na odvolání ve vztahu k DoVT vyplývá z § 258 odst. 1 písm. g) TŘ, kde je uveden důvod, pro který odvolací soud rozsudek zruší. Ke zrušení dojde, pokud rozsudek není v souladu s dohodou, jejíž schválení státní zástupce navrhl, s omezením co do výroku

---

¹¹⁵ ŠÁMAL, Pavel a kol. *Trestní řád: komentář*. 7. vydání. Praha: C. H. Beck, 2013, s. 2962-2963.

¹¹⁶ Tamtéž s. 3066-3067.

¹¹⁷ Tamtéž s. 2963.

¹¹⁸ Srov. § 266 TŘ an.

o uplatněném nároku poškozeného, který s dohodou nesouhlasil, anebo poškozeného, jehož řádně uplatněný nárok dohodě neodpovídá. Jestliže poškozený stran náhrady škody s dohodou nesouhlasil již v procesu jejího sjednávání, popřípadě jím uplatněný nárok dohodě vůbec neodpovídá, pak jen z těchto důvodů nemůže odvolací soud rozsudek o schválení DoVT zrušit.

Z uvedeného je zřejmé, že odvolání proti rozsudku, jímž byla schválena DoVT je oproti odvolání, jež je možné podat ve standardním řízení proti rozsudku soudu prvního stupně omezeno co do rozsahu a důvodů, pro něž jej lze podat. To má své opodstatnění, neboť k uzavření dohody dochází na základě konsensu stran, a to jak z hlediska viny, tak trestu, proto by bylo proti smyslu dohody, která je následně rozsudkem soudu schválena, aby na základě odvolání obžalovaného byl tento přezkoumáván v celém rozsahu.

S omezením rozsahu odvolání se setkáváme i u jiného institutu, jímž je prohlášení viny podle § 206c TŘ. Prohlášení se však dotýká pouze viny, a proto obžalovaný v případě nespokojenosti s uloženým trestem může podat odvolání do výroku o trestu.¹¹⁹ Pokud tedy obviněný sjedná se státním zástupcem DoVT, ze které vyplývá jak právní kvalifikace skutku, tak trest, popřípadě i ochranné opatření a na tuto připojí svůj podpis, kterýmžto s ní vyjádří souhlas, pak je zcela legitimně omezeno jeho odvolací právo pouze na případy, kdy rozsudek není v souladu s takto podepsanou dohodou. S ohledem na znění § 258 odst. 1 písm. g) věty druhé není možné v odvolacím řízení řešit spory o náhradu škody v případech, kdy poškozený s DoVT nesouhlasil anebo jeho řádně uplatněný nárok dohodě neodpovídá, a proto pouze z těchto důvodů nelze rozsudek o schválení DoVT zrušit.

4.2. Přihlédnutí k DoVT při stanovení druhu a výměry trestu

Při úvahách o určení druhu a výše trestu ve sjednané dohodě se státní zástupce řídí hledisky stanovenými v § 39 TZ, přičemž kromě zde uvedených aspektů bude přihlížet také k tomu, do jaké míry došlo díky sjednání dohody ke zrychlení a zjednodušení řízení. V § 39 odst. 1 TZ je pak konkrétně stanoveno, že při stanovení druhu trestu a jeho výměry se u pachatele mimo jiné přihlédne též „*k jeho postoji k trestnému činu v trestním řízení, zda sjednal dohodu o vině a trestu, prohlásil svou vinu nebo označil rozhodné skutečnosti za nesporné...*“ Postoj pachatele může být různorodý, od doznání a projevené lítosti až po vyjádření uspokojení ze spáchání trestného činu,

---

¹¹⁹ Popřípadě též do výroku o náhradě škody nebo výroku jímž mu bylo uloženo ochranné opatření.

příčemž OČTŘ budou tento postoj hodnotit buď ve prospěch nebo neprospěch pachatele.¹²⁰ Postoj může být i neutrální, v případě, že pachatel odmítne vypovídat.

Zákonodárce ve zmíněném ustanovení OČTŘ explicitně stanovil povinnost přihlížet i ke zvláštním formám spolupráce obviněného v trestním řízení, tedy ke sjednání DoVT, prohlášení viny či prohlášení skutečností za nesporné. Pokud se pro takovou spolupráci pachatel při objasňování jeho trestné činnosti rozhodne, je za ni odměněn tím, že soud k ní přihlédně při ukládání trestu.¹²¹

Jednoznačně ve prospěch obviněného lze hodnotit jeho rozhodnutí v průběhu trestního řízení, že by rád sjednal se státním zástupcem DoVT, a státní zástupce by to měl zohlednit při výběru druhu a výše trestu. Ostatně jedním z důvodů, proč obvinění usilují o sjednání DoVT je jejich zájem vyjít z trestního řízení s co nejnižším trestem, kdy nižší trest lze označit za určitou úlitbu ze strany státního zástupce za to, že obviněný svým prohlášením, že spáchal skutek, pro který je stíhán zjednoduší a zrychlí celé trestní řízení. Jakkoli bylo ke sjednání DoVT přihlíženo z hlediska výše trestu již před novelou provedenou zákonem č. 333/2020 Sb., kterou bylo ustanovení § 39 odst. 1 TZ doplněno právě o část týkající se zmíněných konsensuálních způsobů řešení trestní věci, tak s účinností od 1. 10. 2020 má toto kritérium oporu v zákoně a státní zástupce jej při sjednávání DoVT musí obligatorně zohlednit.

Kromě obligatorního přihlédnutí ke sjednané DoVT pro účely stanovení druhu a výše trestu, může státní zástupce za splnění dalších podmínek u trestu odnětí svobody uvažovat o jeho snížení pod dolní hranici trestní sazby. Výše zmíněným zákonem totiž došlo také k rozšíření možností pro mimořádné snížení trestu odnětí svobody pro případ, kdy je trest ukládán rozsudkem, kterým se schvaluje DoVT.¹²²

Obecně mimořádné snížení trestu odnětí svobody dopadá na situace, kdyby trest odnětí svobody uložený v rámci zákonem stanovené trestní sazby nedostatečně zohlednil konkrétní okolnosti případu a osobu pachatele a nastavená dolní hranice trestní sazby by zamezila uložení

---

¹²⁰ ŠÁMAL, Pavel. *Trestní zákoník. Komentář*. 3. vydání. Praha: C. H. Beck, 2023, s. 803.

¹²¹ ŠČERBA, Filip. *Změny trestního zákoníku provedené novelou č. 333/2020 Sb. a jejich důsledky*. *Trestněprávní revue*. 2020, č. 4, s. 187.

¹²² Srov. § 58 odst. 3 TZ.

přiměřeného trestu podle § 39 TZ.¹²³ Lze jej však uplatnit pouze u trestu odnětí svobody, nikoli u jiných druhů trestu.¹²⁴

Podle § 58 odst. 1 TZ soud může snížit trest odnětí svobody pod dolní hranici trestní sazby, pokud vzhledem k okolnostem případu nebo poměrům pachatele by použití stanovené trestní sazby bylo pro pachatele nepřiměřeně přísné a jeho nápravy lze dosáhnout i trestem odnětí svobody kratšího trvání. Z pohledu DoVT je významné ustanovení § 58 odst. 3 TZ, které umožňuje snížit trest odnětí svobody pod dolní hranici trestní sazby, pokud soud ukládá trest rozsudkem, kterým schvaluje DoVT, a to za podmínky, že to odůvodňují poměry pachatele a povaha jím spáchané trestné činnosti a nápravy pachatele lze dosáhnout i trestem kratšího trvání. Dle Ščerby se jedná o „nejvýraznější benefit, který je možno pachateli poskytnout za to, že akceptoval sjednání dohody o vině a trestu, a přispěl tak ke zkrácení a zjednodušení trestního řízení.“¹²⁵

Státní zástupce se při úvahách o druhu a výši trestu řídí primárně hledisky § 39 TZ. Kromě zohlednění povahy a závažnosti trestného činu, osobních, rodinných a majetkových poměrů obviněného bude dále posuzovat, zejména v jaké fázi trestního řízení došlo ke sjednání DoVT, jakým způsobem obviněný přispěl k objasnění trestného činu, a případně zda to byl právě on, kdo inicioval jednání o DoVT. Klíčovým hlediskem bude pravděpodobně míra zrychlení a zjednodušení trestního řízení, přičemž obecně lze říci, že čím dříve dojde ke sjednání DoVT (například ihned po zahájení trestního stíhání), tím nižší může být trest.¹²⁶ Pokud by byly splněny podmínky dle § 58 odst. 3 TZ, pak může státní zástupce s obviněným sjednat i trest odnětí svobody pod jeho dolní hranicí zákonné trestní sazby.

Uvedenou pasáž lze shrnout tak, že pokud dojde ke sjednání DoVT, pak se předpokládá, že trest v ní sjednaný bude nižší, nežli jaký by obviněnému hrozil, pokud by došlo k jeho odsouzení ve standardním řízení. Míra snížení trestu bude zpravidla odpovídat míře zjednodušení a zrychlení trestního řízení, samozřejmě při zohlednění i dalších hledisek uvedených v § 39 odst. 1 TZ. Nutno však připomenout, že soud se s úvahami státního zástupce o druhu a výši trestu v DoVT

---

¹²³ ŠÁMAL, Pavel. *Trestní zákoník. Komentář*. 3. vydání. Praha: C. H. Beck, 2023, s. 1076.

¹²⁴ Tamtéž, s. 1077.

¹²⁵ ŠČERBA, Filip a kol. *Trestní zákoník*. Praha: C. H. Beck, 2020, s. 792.

¹²⁶ V podobném duchu vyznívá i metodická pomůcka Nejvyššího státního zastupitelství. Srov. Metodika k postupu státních zástupců při sjednávání dohod o vině a trestu. [online]. [cit. 2023-08-02]. Dostupné z: <https://verejnazaloba.cz/wp-content/uploads/2023/03/1-SL-111-2022.pdf>.

nemusí ztotožnit a neschválit ji podle § 314r odst. 2 TŘ, pokud je nesprávná nebo nepřiměřená z hlediska druhu a výše navrženého trestu.

4.3. Problematika změny procesního postavení

Důsledkem pravomocného odsouzení obviněného pro trestný čin je i změna jeho procesního postavení. Nejinak tomu je i při odsouzení schválením DoVT, kdy po nabytí právní moci rozsudku se z obviněného stává odsouzený.¹²⁷ Pokud je vedeno trestní řízení pouze proti jednomu obviněnému a dojde ke schválení DoVT, toto nebude činit žádné praktické problémy. Opačný závěr může platit ve skupinových věcech, kdy je vyřízení věci prostřednictvím DoVT taktéž využitelné. A v případě trestné činnosti spáchané v souvislosti s organizovanou skupinou, je z pohledu obviněného vhodné usilovat i o status spolupracujícího obviněného a být takto označen ve sjednané DoVT a díky tomu využít výhod obou institutů.

Pokud spolu trestné činy více obviněných souvisejí, koná se ve věci zásadně společné řízení dle § 20 odst. 1 TŘ. Ve skupinových věcech může za splnění zákonných podmínek sjednat státní zástupce DoVT s jedním, anebo i se všemi obviněnými. Přenést trestní řízení do soudní fáze může státní zástupce vůči některým z obviněným na základě obžaloby, vůči jiným pak na základě návrhu na schválení DoVT. Poté však bude záležet na soudu, jak s návrhy státního zástupce naloží, a zda stále povede společné řízení, anebo návrh na schválení DoVT vyloučí postupem dle § 23 odst. 1 TŘ.¹²⁸ Je nepodstatné, jaký procesní postup soud zvolí, avšak jakmile dojde k dřívějšímu pravomocnému skončení věci vůči jednomu ze spoluobviněných, zpravidla vůči tomu, který se státním zástupcem sjednal DoVT, která byla soudem následně pravomocně schválena, mění se jeho procesní postavení na odsouzeného, respektive vůči ostatním dosud stíhaným spoluobviněným již nevystupuje v postavení spoluobviněného, nýbrž v postavení svědka. V souladu s judikaturou Nejvyššího soudu jde o svědka ve formálním smyslu „*Jestliže je jako svědek vyslýchána osoba, jejíž trestní věc byla podle § 23 odst. 1 tr. ř. vyloučena ze společného řízení vedeného též proti ní jako proti spoluobviněnému, přičemž má vypovídat pouze o činu, jehož je spolupachatelem, má postavení svědka jen procesně formálně, jelikož hmotněprávně je pachatelem.*“¹²⁹ Změnou procesního postavení a jeho důsledky se zabývalo i prapůvodní stanovisko trestního kolegia Nejvyššího soudu ČSSR ze dne 17. října 1978, sp. zn. Tpjf 68/77

---

¹²⁷ Srov. § 12 odst. 9 TŘ.

¹²⁸ Tento postup může zvolit již státní zástupce v přípravném řízení.

¹²⁹ Usnesení Nejvyššího soudu ČR ze dne 16. února 2011, sp. zn. 8 Tdo 1602/2010.

(uveřejněné pod č. 45/1978 Sb. rozh. tr.), ve kterém byl vysloven názor, že pokud osobě zaniklo procesní postavení spoluobviněného v důsledku vyloučení věci ze společného řízení, a skončením jeho trestního stíhání zastavením, anebo pravomocným odsouzením, pak se v původní věci proti bývalému spoluobviněnému vyslechně jako svědek. Pokud se však společné řízení stále vede, nemůže být spoluobviněný vyslechnut v postavení svědka, a to ani tehdy, pokud by měl vypovídat o skutku, pro který sám není stíháný, v takovém případě může vypovídat pouze v postavení obviněného.

Dojde-li k takové změně procesního postavení, má původně spoluobviněný – nyní v pozici svědka právo odmítnout vypovídat podle § 100 odst. 2 TŘ, pokud by sobě svou výpovědí způsobil nebezpečí trestního stíhání, neboť okolnosti, které by mohly vyplynout z jeho výpovědi by nakonec mohly vést k jinému právnímu posouzení věci a obnově řízení v jeho neprospěch.¹³⁰

Vzhledem k tomu, že osoba dříve spoluobviněná ve skupinové trestní věci má po pravomocném schválení DoVT soudem v původní věci postavení svědka, který může využít svého práva odmítnout vypovídat, je otázkou procesní taktiky soudu,¹³¹ zda nadále povede společné řízení anebo věc vyloučí, neboť využití práva odmítnout vypovídat může mít podstatný význam z hlediska zjištění skutkových okolností a v konečném důsledku může soud v původním řízení z důvodu důkazní nouze rozhodnout o zproštění obžaloby spoluobviněného, jehož trestní věc nebyla vyřízena DoVT. Tím by fakticky mohlo dojít k popření výhod, které nabízí DoVT oproti standardnímu řízení, neboť obviněný, který uzavřel dohodu by byl pravomocně odsouzen (byť zpravidla s nižším trestem oproti standardnímu řízení), kdežto obviněný, který tento institut nevyužil by mohl být v důsledku důkazní nouze zproštěn. Tomu by mohlo zamezit větší využívání institutu spolupracujícího obviněného, kdy státní zástupce může obviněného za spolupracujícího označit i ve sjednané DoVT, neboť spolupracující obviněný má závazek poskytnout úplnou a pravdivou výpověď jak v přípravném řízení, tak v řízení před soudem, a podle § 178a odst. 4 TŘ i v dalším průběhu trestního řízení proti ostatním spoluobviněným, přičemž porušení tohoto závazku může být důvodem povolení obnovy řízení v neprospěch spolupracujícího obviněného podle § 278 odst. 5 TŘ. Z toho je zřejmé, že spolupracující obviněný bude mnohem více motivován znovu vypovídat, neboť využitím práva dle § 100 odst. 2 TŘ by porušil svůj závazek k výpovědi, a tím by se vystavil hrozbě obnovy řízení ve svůj neprospěch. Pokud by však došlo ke sjednání

---

¹³⁰ Nález Ústavního soudu ze dne 18. února 2004, sp. zn. III. ÚS 26/03.

¹³¹ Ale i státního zástupce, pokud by chtěl skupinovou trestní věc rozdělit na dvě samostatné a v jedné podat obžalobu a ve druhé návrh na schválení DoVT.

DoVT v řízení před soudem, dá se naznačené situaci předejít tím, že dohoda s jedním ze spoluobžalovaných bude sjednána až po zadokumentování jeho výsledku v postavení spoluobžalovaného a až následně bude DoVT schválena, popřípadě věc vyloučena k samostatnému řízení a následnému schválení dohody.

Ve skupinových věcech, kde vystupují obvinění jako spolupachatelé, a ve kterých dochází buďto k vyloučení věci k samostatnému projednání anebo v nichž dojde ke sjednání DoVT pouze s některými z nich, může činit problémy správné označení ostatních spoluobviněných v DoVT, jejichž trestní věc nebyla vyřízena tímto způsobem, a to z hlediska zásady presumpce nevinny. Přičemž se vyžaduje takové označení ostatních spoluobviněných, které nepředjímá, že se skutku také dopustili, dokud trestní věc vůči nim nebyla pravomocně skončena.¹³² V podrobnostech odkazují na výklad k možnému dotčení zásady presumpce nevinny v kapitole 5.2.

4.4. Rozsudek, jímž se schvaluje DoVT a odlišení od jiných alternativních způsobů řešení trestní věci

Výše byl nastíněn postup soudu poté, co státní zástupce podá návrh na schválení DoVT. Pokud soud nazná, že jsou splněny veškeré zákonné podmínky, pak dohodu schválí rozsudkem podle § 314r odst. 4 TR. Specifikem oproti jiným rozsudkům je to, že jeho součástí je i výrok o tom, že se schvaluje DoVT,¹³³ dále pak obsahuje výrok o vině a trestu, popřípadě též ochranném opatření či náhradě škody. Má tedy všechny znaky odsuzujícího rozsudku. Takové odsouzení podléhá evidenci v rejstříku trestů.¹³⁴ V obecném pojednání o DoVT bylo zmíněno, že někteří autoři institut DoVT považují za odklon, jiní naopak ne. Tibitanzlová za jeden z definičních znaků odklonu považuje vyřízení trestní věci jinak než odsuzujícím rozsudkem.¹³⁵ V takovém pojetí DoVT tento definiční znak nesplňuje, a to oproti například podmíněnému zastavení trestního stíhání podle 307 odst. 1 TR. Pokud jde o evidenci v Rejstříku trestů, pak odklony ve zmíněném pojetí budou sice součástí evidence Rejstříku trestů podle § 2c písm. b), c), d), e) zákona č. 269/1994 Sb., o Rejstříku trestů, oproti odsouzení se však tyto neobjeví ve výpisu Rejstříku

---

¹³² Rozsudek ESLP ze dne 25. listopadu 2021 ve věci Mucha proti Slovensku, č. stížnosti 63703/19.

¹³³ Srov. § 120 odst. 4 a § 314r odst. 2 TR.

¹³⁴ § 2c písm. a), § 3 odst. 1 zákona č. 269/1994 Sb., o Rejstříku trestů.

¹³⁵ TIBITANZLOVÁ, Alena. *Odklony v trestním řízení*. Praha: Leges, 2019, s. 50.

trestů,¹³⁶ což může mít významný vliv zejména pro další pracovní život osoby, proti níž se vedlo trestní řízení.¹³⁷

Při využití institutu DoVT sice dochází oproti standardnímu řízení k odchylce ve způsobu, jakým je dosaženo vydání rozsudku,¹³⁸ avšak důsledky jsou pro obviněného z pohledu evidence vyřízení věci stejné jako u rozsudku vydaného na základě provedeného dokazování. V tomto směru právní řád neposkytuje obviněnému žádnou úlevu jako je tomu například při využití podmíněného zastavení trestního stíhání.

---

¹³⁶ Srov. § 13 odst. 1 zákona č. 269/1994 Sb., o Rejstříku trestů.

¹³⁷ Významnou roli tato okolnost může hrát například při provozování živnosti, kdy jednou z podmínek je bezúhonnost ve smyslu zákona č. 455/1991 Sb., o živnostenském podnikání, která se podle § 6 odst. 3 tohoto zákona prokazuje výpisem z evidence Rejstříku trestů.

¹³⁸ Nikoli na základě obžaloby či návrhu na potrestání, nýbrž na základě návrhu na schválení DoVT.

5. Dotčené ústavněprávní principy a zásady trestního řízení

Jak bylo zmíněno výše, DoVT je některými autory považována za odklon v širším smyslu. Z toho vyplývá, že v procesu sjednávání i schvalování dochází k odchylkám oproti standardnímu průběhu řízení. Za standardní průběh řízení lze považovat provedení přípravného řízení s následným podáním obžaloby či návrhu na potrestání ze strany státního zástupce a projednání trestní věci před soudem v hlavním líčení na základě jednoho z těchto návrhů, a to s menší či větší mírou provedení dokazování s ohledem na procesní náročnost věci. Ve standardním řízení se také v největší míře uplatní základní zásady trestního řízení uvedené v § 2 TŘ. Z nastíněného lze dovodit, že v řízení o DoVT budou s ohledem na odchylku od standardního řízení tyto zásady v určité míře dotčeny. Některé dokonce výrazně. V následujícím textu se pokusím poukázat na odlišnosti řízení o DoVT, které oproti standardnímu průběhu trestního řízení vykazuje a jejich případný vliv na některé zásady českého trestního procesu.

5.1. O vině a trestu rozhoduje soud

Tento ústavně zakotvený princip, který našel své vyjádření v čl. 90 Ústavy ČR a dále též v čl. 40 odst. 1 LZPS je stěžejní pro celé trestní řízení. Čl. 40 odst. 2 LZPS (a v návaznosti na to i § 225 odst. 1 TŘ) pak stanoví, že soud o vině obviněného rozhoduje rozsudkem. Tento ústavní princip zůstává v řízení o DoVT zachován, neboť soud o schválení návrhu DoVT rozhoduje také rozsudkem. Jediná odlišnost oproti standardnímu průběhu řízení spočívá v tom, že soud vydává rozsudek o schválení DoVT nikoli v rámci hlavního líčení, nýbrž ve veřejném zasedání.

5.2. Presumpce nevinny

Další zásadou, která vyvěrá také z ústavněprávního základu¹³⁹ je zásada presumpce nevinny, která je v TŘ zakotvena v ustanovení § 2 odst. 2. Presumpce nevinny spočívá v tom, že na toho, proti němuž se řízení vede, nelze pohlížet jako by byl vinen, a to až do momentu, dokud jeho vina nebyla vyslovena pravomocným odsuzujícím rozsudkem soudu. Projevem zásady je i zásada *in dubio pro reo*, která se užije v případě, kdy po provedení všech důkazů zůstanou pochybnosti o tom, zda se skutek stal, zda je trestným činem nebo zda jej spáchal obviněný.¹⁴⁰

---

¹³⁹ Srov. čl. 40 odst. 2 LZPS, dále též čl. 6 odst. 2 EÚLP, popř. § 3 odst. 5 ZSM.

¹⁴⁰ MULÁK, Jirí. *Základní zásady trestního řízení a právo na spravedlivý proces*. Praha: Leges, 2019. s. 130.

Projevem presumpcie nevinoty je dále zásada zákazu nucení k sebeobviňování nepřímo vyjádřena v čl. 37 odst. 1 LZPS a čl. 40 odst. 4 LZPS a stejně tak právo mlčet.¹⁴¹

V jednom ze svých rozhodnutí ESLP¹⁴² vymezil, že zásada presumpcie nevinoty nevyklučuje, aby s ní obviněný libovolně nakládal. Může se jí tedy vzdát a doznat viny. Takové doznání však nelze na obviněném nikterak vynucovat. Oproti současnému pojetí zásady byl inkviziční proces, z něhož kontinentální trestní řízení vychází, založen naopak na zásadě presumpcie viny, kdy se v řízení spoléhalo na přiznání obviněného, a jeho „pravdivou“ výpověď,¹⁴³ přičemž tato výpověď mohla být obstarána i za použití mučidel.¹⁴⁴ Ve Středověku sloužilo užití určitých inkvizičních praktik k vynucení doznání pachatele. V dnešní době, kdy přinejmenším právní řády států Rady Evropy stanoví zákaz mučení a nelidského zacházení,¹⁴⁵ mohou k vynucení doznání, resp. prohlášení obviněného o tom, že spáchal skutek, sloužit jiné nástroje. Budou jimi zejména pro obviněného velmi výhodné podmínky v DoVT stanovené, tedy nikoli fyzický nátlak, ale nátlak psychický, pod kterým obviněný výměnou za příznivější rozhodnutí prohlásí, že spáchal skutek, pro který je stíhán.¹⁴⁶

K otázce nezákonného donucení k doznání a tím pádem i porušení zásady presumpcie nevinoty v souvislosti s DoVT se ESLP vyjádřil v rozsudku ze dne 10. dubna 2012 ve věci Babar Ahmad a další proti Spojenému království, stížnost č. 24027/07, kdy stanovil, že rozdíl mezi trestem, který by obviněnému hrozil v případě standardního řízení a trestem v případě uzavření dohody nesmí být nepřiměřený, aby na obviněného nevytvářel tlak, který by jej prakticky nutil k uzavření dohody.

K možnému porušení zákazu nucení k sebeobviňování, pak Nejvyšší soud ve svém usnesení ze dne 25. srpna 2021, sp. zn. 5 Tdo 888/2021 uvedl, že obviněného nelze nepřipustně nutit k využití konsenzuálních způsobů řešení trestních věcí, „a to ani příslibem výrazně výhodnějšího rozhodnutí, než jakého by dosáhl, kdyby takového postupu nevyužil, jinak by došlo k porušení zákazu sebeobviňování.“ A v souladu s judikaturou ESLP pak doplnil, že ačkoli jistá míra donucení vyplývá již z podstaty konsenzuálních způsobů řešení trestních věcí, při kterých

---

¹⁴¹ MULÁK, Jiří. *Základní zásady trestního řízení a právo na spravedlivý proces*. Praha: Leges, 2019, s. 132.

¹⁴² Rozsudek ESLP ze dne 25. srpna 1987 ve věci *Lutz proti Německu*, stížnost č. 9912/82.

¹⁴³ MULÁK, Jiří. *Základní zásady trestního řízení a právo na spravedlivý proces*. Praha: Leges, 2019, s. 123.

¹⁴⁴ HERCZEG, Jiří. *Média a trestní řízení*. Praha: Leges, 2013, s. 133.

¹⁴⁵ Srov. čl. 3 EÚLP, v českém právním řádu pak čl. 7 odst. 2 LZPS.

¹⁴⁶ JELÍNEK, Jiří, ŘÍHA, Jiří a SOVÁK, Zdeněk. *Rozhodnutí ve věcech trestních se vzory rozhodnutí soudů a podání advokátů*. 4. aktualizované a doplněné vydání podle právního stavu k 1. 9. 2018. Praha: Leges, 2018, s. 24-25.

se obviněnému výměnou za doznání nabízí nižší trest, tak zde nesmí existovat velký nepoměr mezi tím, jaký trest by obviněnému hrozil, pokud by se nedoznal a sankcí, která je obviněnému nabídnuta v případě doznání. Za nepřiměřený nátlak není považováno prosté upozornění obviněného na to, že po prohlášení viny může být jeho trest snížen, díky tomu může obviněný naopak učinit informované rozhodnutí, zda DoVT uzavře.¹⁴⁷

Pokud jde o skupinové věci, tak ty lze také řešit prostřednictvím DoVT. V praxi je možné zaznamenat, že někteří ze spoluobviněných chtějí DoVT uzavřít od počátku, jiní naopak dávají přednost projednání své věci před soudem. Pokud však dojde k uzavření DoVT pouze s jedním ze spoluobviněných, je třeba spoluobviněného, o němž ještě nebylo rozhodnuto v uzavřené DoVT, označit tak, aby označení nepředjímalo jeho vinu. Nesprávné označení totiž může vést k porušení zásady presumpce neviny. Takový závěr učinil SDEU ve svém rozsudku ze dne 5. září 2019 ve věci AH a další proti Bulharsku, sp. zn. C-377/18: *„Lze připustit, aby dohoda o vině a trestu uváděla, že protiprávního jednání se účastnily další identifikované osoby, pokud jsou zaprvé tyto údaje nezbytné pro právní kvalifikaci dotčeného skutku a pro analýzu trestní odpovědnosti osoby uznávající svou vinu a pokud jsou zadruhé doprovázeny jasným uvedením toho, že další identifikované osoby jsou stíhány v samostatném řízení a jejich vina dosud nebyla zákonným způsobem prokázána.“* Podobně jako SDEU se k problematice vyjádřil i Vrchní soud v Olomouci ve svém usnesení ze dne 24. února 2021, sp. zn. 5 To 5/2021, v jehož právní větě stojí, že: *„Podmínkou schválení dohody o vině a trestu dle § 314r odst. 4 TrŘ ve skupinové trestní věci za situace, kdy tato se týká jen některého spoluobviněného (některých spoluobviněných), kterému (kterým) je kladeno za vinu spáchání jednoho nebo více společně s dalšími spoluobviněnými spáchaných skutků, je, aby z popisu tohoto skutku či skutků ve sjednané dohodě jasně vyplývalo, že další spoluobvinění, jichž se dohoda netýká, jsou nadále v trestním řízení stíháni a že jejich vina nebyla dosud zákonným způsobem prokázána.“* K zachování zásady presumpce neviny ve vztahu k DoVT ve skupinových věcech se vyjádřil i ESLP ve svém rozsudku ze dne 25. listopadu 2021 ve věci Mucha proti Slovensku, stížnost č. 63703/19. Trestní věc se týkala stíhání stěžovatele spolu s dalšími spoluobviněnými za účast na organizované zločinecké skupině. Ostatní spoluobvinění se rozhodli uzavřít DoVT a jejich řízení bylo vyloučeno k samostatnému projednání. Následně byli odsouzeni, přičemž skutkové vymezení některých trestných činů v rozsudku odkazovalo na stěžovatele, který byl uveden iniciály, popřípadě přezdívkou. ESLP připustil, že vzhledem

---

¹⁴⁷ Rozsudek ESLP ze dne 19. února 2002 ve věci Philip Hall proti Spojenému království, stížnosti č. 65327/01.

k povaze trestné činnosti účasti na zločinecké skupině, kterou lze z logiky věci spáchat pouze ve spolupachatelství je nutné odkázat na roli třetí osoby. Dále ESLP uvedl, že *„odsouzení stěžovatelových spolupachatelů za tyto trestné činy na základě uvedeného popisu jejich skutků, který obsahoval i přesné skutkové vymezení konkrétní role stěžovatele, tak v zásadě mohlo vyvolat pochybnosti, zda soud nepředjímal otázku o tom, zda stěžovatel naplnil všechny podmínky nezbytné k tomu, aby mohlo být usuzováno, že předmětné trestné činy spáchal.“* V uvedeném řízení tak dle ESLP došlo k porušení čl. 6 odst. 1 EÚLP, neboť znění odsuzujících rozsudků, kterými byly schváleny dohody o vině a trestu s ostatními spoluobviněnými zasáhlo do presumpce nevinu stěžovatele a s ohledem na jejich význam v řízení proti stěžovateli vyvolaly pochybnosti o nestrannosti rozhodujícího senátu.

Uvedené závěry soudů nevyklučují, aby v jednom řízení byla na některé ze spoluobviněných podána obžaloba a s jinými uzavřena DoVT a podán návrh její schválení. Vždy je však s ohledem na zásadu presumpce nevinu nutné na dosud neodsouzené spoluobviněné hledět tak, jako by nebyli vinni, a to i přesto, že se stíhaného jednání měli dopustit s dalšími spoluobviněnými, kteří DoVT uzavřeli a jejichž věc pravomocně skončila schválením DoVT soudem. K tomu má sloužit i precizní specifikace postavení obviněného z hlediska presumpce nevinu. Za správný popis skutku v rámci dohody sjednané pouze s jedním ze spoluobviněných lze považovat formulaci: *„...společně s obviněným X.Y., o jehož vině doposud nebylo zákonným způsobem rozhodnuto a případné rozhodnutí bude předmětem dalšího řízení...“*

Z pohledu obviněného je možné zmíněné závěry soudů shrnout tak, že obviněný se v konkrétním případě může uplatnění zásady presumpce nevinu vzdát a využít tak konsensuálního způsobu řešení trestní věci v podobě DoVT. Je však nutné ze strany OČTŘ dbát na to, aby byl obviněný důkladně poučen o důsledcích, které jsou spojovány s prohlášením o tom, že spáchal skutek, pro který je stíhán a dále, aby takové prohlášení na něm nebylo nikterak vynucováno. Samotné navržení zmírnění výše trestu ze strany státního zástupce lze považovat pouze za součást vyjednávání a nelze jako takové brát za nezákonné donucení k prohlášení o spáchání skutku. Avšak rozdíl mezi návrhem trestu v rámci jednání o DoVT oproti trestu, který by hrozil v případě provedení standardního řízení nesmí být nepřiměřeně velký, aby obviněný nebyl takovým příslibem zlákan k prohlášení, že spáchal skutek i přesto, že se cítí být nevinen. Ve skupinových věcech je pak nutné dbát na řádné označení obviněného, jehož trestní věc doposud nebyla pravomocně skončena.

5.3. Zásada zjištění skutkového stavu bez důvodných pochybností (zásada materiální pravdy)

DoVT se může dostat do kolize se zásadou zjištění skutkového stavu bez důvodných pochybností (nazývanou též jako zásada materiální pravdy), která je specifikována v § 2 odst. 5 TŘ. Důvod kolize spočívá v tom, že je rozhodováno o tom, na čem se strany v určitých otázkách shodly, tedy nikoli zpravidla na základě kompletně provedeného dokazování ke skutkovému ději. Dle Jelínka pro rozhodování o sjednané DoVT již neplatí, že „*skutkový stav musí být zjištěn spolehlivě, úplně, v souladu s realitou, mimo důvodnou pochybnost.*“¹⁴⁸ DoVT představuje výjimku ze zásady materiální pravdy i ve stadiu řízení před soudem, kdy mezi státním zástupcem a obviněným již v přípravném řízení došlo ke sjednání DoVT a soud koná veřejné zasedání o návrhu na její schválení. Soud v takovém případě totiž ke skutku neprovádí dokazování a pouze ověřuje, zda byly splněny podmínky pro uzavření dohody.¹⁴⁹ Řízení o DoVT tak spíše vykazuje znaky zásady formální pravdy, která je typická pro sporné občanské soudní řízení.¹⁵⁰

Zjištění skutkového stavu bez důvodných pochybností je třeba vždy nejméně v rozsahu, který je nezbytný pro konkrétní rozhodnutí OČTŘ. Z výkladu k podmínkám DoVT už samo o sobě vyplývá, že skutkový stav nebude zjišťován v takovém rozsahu, v jakém by k jeho zkoumání došlo ve standardním řízení s provedením plného dokazování v rámci hlavního líčení.

V každé fázi řízení se vyžaduje jiný rozsah zjištění rozhodných skutkových okolností.¹⁵¹ Jiná míra zjištění skutkového stavu bude v případě DoVT uzavírané na začátku vyšetřování, jiná pak u DoVT po skončení vyšetřování a jiná u DoVT uzavírané v hlavním líčení. Dle Muláka omezení rozsahu zjišťování pravdy na skutečnosti důležité pro rozhodnutí vede k soustředění se na otázky podstatné a zásadní.¹⁵² V souladu s § 175a odst. 1 TŘ je tedy u DoVT z hlediska zásady materiální pravdy zásadní zaměřit pozornost na to, zda z výsledků vyšetřování dostatečně vyplývá závěr, že se skutek stal, že je trestným činem, a že jej spáchal obviněný. Zásada materiální pravdy se u DoVT projevuje dále v přezkoumávání prohlášení obviněného o tom, že spáchal skutek, pro který je stíhán. Toto prohlášení musejí OČTŘ přezkoumat z hlediska jeho pravdivosti,

---

¹⁴⁸ JELÍNEK, Jiří. *Dohodovací řízení v trestním procesu a otázky souvisící*. Bulletin advokacie. 2012, č. 10, s. 19-25.

¹⁴⁹ JELÍNEK, Jiří, ŘÍHA, Jiří a SOVÁK, Zdeněk. *Rozhodnutí ve věcech trestních se vzory rozhodnutí soudů a podání advokátů*. 4. aktualizované a doplněné vydání podle právního stavu k 1. 9. 2018. Praha: Leges, 2018, s. 23.

¹⁵⁰ MULÁK, Jiří. *Základní zásady trestního řízení a právo na spravedlivý proces*. Praha: Leges, 2019, s. 197.

¹⁵¹ Tamtéž, s. 201.

¹⁵² Tamtéž, s. 199.

respektive zda nejsou na základě dosud opatřených důkazů a dalších výsledků přípravného řízení důvodné pochybnosti o jeho pravdivosti.¹⁵³ Tyto dvě podmínky jsou podpořeny dále povinností OČTŘ přezkoumat všechny podstatné okolnosti případu i tehdy, když se obviněný dozná.¹⁵⁴ Byť je třeba odlišovat doznání od prohlášení o spáchání skutku, měly by OČTŘ nastíněným způsobem postupovat a přezkoumat podstatné okolnosti případu i pokud jde o prohlášení obviněného o tom, že spáchal skutek, pro který je stíhán.

V trestním řízení, ve kterém se uplatní institut DoVT se obviněný vzdává práva na projednání věci před soudem, v důsledku čehož nedojde k provedení celého hlavního líčení, ve kterém by se provádělo dokazování za účelem co nejvěrnějšího zjištění skutkového stavu, ale u DoVT postačuje poznání pravdy do jisté míry omezené. Ačkoli řízení o DoVT v plném rozsahu neodpovídá zásadě materiální pravdy stanovené v § 2 odst. 5 TŘ, poskytuje TŘ záruky, aby nebyla zcela popřena. Vždy je totiž nutné, aby ze shromážděného spisového materiálu bylo zřejmé, že se skutek stal, že je trestným činem, a že jej spáchal obviněný. V opačném případě by k jednání o DoVT nemělo vůbec dojít. Omezeně se pak zásada materiální pravdy projevuje již v samotném procesu sjednávání DoVT, kdy se prohlášení obviněného o tom, že spáchal skutek, pro který je stíhán posuzuje primárně s ohledem na jeho pravdivost ve vztahu ke shromážděným důkazům. Ověření pravdivosti následně funguje jako pojistka, aby státní zástupce neuzavřel DoVT v řízení, kdy prohlášení obviněného je v rozporu se zjištěným skutkovým stavem. Nakonec ve fázi schvalování DoVT soud ve veřejném zasedání pouze ověřuje splnění podmínek pro uzavření DoVT formou otázek kladených obviněnému a dokazování se neprovádí.

Zákonodárce zakotvením institutu DoVT, ale i jiných konsensuálních způsobů řešení trestních věcí do TŘ omezil rozsah uplatnění zásady materiální pravdy v řízeních, v nichž se tyto postupy uplatní a dal do jisté míry přednost zásadám rychlosti a hospodárnosti trestního řízení. Pojistkou proti excesu státního zástupce a nerespektování zásady materiální pravdy při sjednávání DoVT by pak mělo být ustanovení § 314r odst. 2 TŘ, dle něhož soud DoVT neschválí, pokud je nesprávná nebo nepřiměřená z hlediska souladnosti se zjištěným skutkovým stavem.

---

¹⁵³ Srov. § 175a odst. 3 TŘ.

¹⁵⁴ Srov. § 2 odst. 5 věta druhá TŘ.

5.4. Zásada volného hodnocení důkazů

Uvedená zásada se uplatní i v řízení o DoVT, avšak v mírně redukované podobě, neboť dle Jelínka OČTŘ „nehodnotí všechny důkazy, ale jen ty, na kterých se strany (obviněný a SZ) shodly.“¹⁵⁵ Nadto Musil uvádí, že zásada volného hodnocení důkazů je porušena tím způsobem, že prohlášení obviněného, že spáchal skutek, pro který je stíhán se přikládá větší význam nežli jiným skutečnostem.¹⁵⁶ A dále se zásada volného hodnocení neuplatní v plném rozsahu vzhledem k tomu, že ve veřejném zasedání o schválení DoVT není zásadně prováděno dokazování, ale věc je soudem posouzena na základě spisového materiálu.¹⁵⁷

Dle mého názoru zásada volného hodnocení důkazů nebude v řízení o DoVT výrazně omezena, ostatně ani v TŘ nikde není stanoven opak. Splnění podmínek nutných pro sjednání DoVT bude ověřováno ze spisového materiálu a tam shromážděných důkazů, státní zástupce tak veden zásadou volného hodnocení důkazů bude na základě v přípravném řízení získaných důkazů rozhodovat, zda tyto důkazy z pohledu závažnosti, pravdivosti a zákonnosti dostatečně ospravedlňují jeho rozhodnutí sjednat s obviněným DoVT. Cílem hodnocení důkazů je v případě DoVT ověření, zda se skutek stal, zda je trestným činem a zda jej spáchal obviněný (srov. § 175a odst. 1 TŘ) a dále vyloučení jakýchkoli pochybností o pravdivosti prohlášení obviněného (srov. § 175a odst. 3 TŘ). Soud ve veřejném zasedání o schválení návrhu DoVT bude dohodu hodnotit z hlediska souladnosti se skutkovým stavem na základě předloženého spisového materiálu.

5.5. Zásada legality x zásada oportunity

Zásada legality je vyjádřena v § 2 odst. 3 TŘ, tato povínuje státního zástupce ke stíhání všech trestných činů, o nichž se dozví s výjimkou případů, kdy jiný právní předpis stanoví jinak. Za protizásadu, která státnímu zástupci umožňuje nestíhat pachatele trestného činu, neboť trestní stíhání by bylo neúčelné, nebo by na stíhání nebyl dostatek veřejného zájmu případně z jiných obdobných důvodů, ačkoli obecné podmínky pro stíhání jsou jinak splněny, lze považovat zásadu oportunity.¹⁵⁸

---

¹⁵⁵ JELÍNEK, Jiří. *Dohodovací řízení v trestním procesu a otázky souvisící*. Bulletin advokacie. 2012, č. 10, s. 19-25.

¹⁵⁶ MUSIL, Jan. *Dohody o vině a trestu jako forma konsenzuálního trestního řízení*. Kriminalistika. 2008, roč. 11, č. 1, s. 3-26.

¹⁵⁷ ŠÁMAL, Pavel a kol. *Trestní řád: komentář*. 7. vydání. Praha: C. H. Beck, 2013, s. 2264.

¹⁵⁸ TIBITANZLOVÁ, Alena. *Odklony v trestním řízení*. Praha: Leges, 2019, s. 55.

Dle Šámala jsou odklony projevem zásady oportunity a prakticky výjimkou ze zásady legality.¹⁵⁹ Vzhledem k tomu, že Šámal ve svém jiném textu uvažuje o DoVT jako o odklonu v širším smyslu,¹⁶⁰ pak by i DoVT byla projevem oportunity. Chmelík uvádí, že „*zásada oportunity se projevuje např. i v rámci dohody o vině a trestu, nicméně zde se nedá zcela hovořit o výjimce ze zásady legality, neboť trestní stíhání obviněného dospěje, byť specifickou cestou, k odsuzujícímu rozsudku.*“¹⁶¹ Samotné úvahy o tom, co přesně zásada oportunity znamená, v jakém rozsahu se uplatní a popřípadě které instituty lze pod zásadu oportunity podřadit by vydaly na samostatnou akademickou práci. Pro účely své práce si však vystačím s výše nastíněným pojetím Tibitanzlové, z něhož vyplývá, že pokud v konkrétním trestním řízení existují skutečnosti, pro které je oslaben veřejný zájem na trestním stíhání, popřípadě by stíhání bylo neúčelné, pak je na místě skončit trestní věc jinak nežli podáním obžaloby ze strany státního zástupce a následným vydáním odsuzujícího rozsudku soudem.

V řízení s využitím institutu DoVT však k zásadnímu uplatnění zásady oportunity, respektive dotčení zásady legality nedochází, neboť na trestním stíhání je veřejný zájem (zejména v případě zvláště závažných zločinů). Zpravidla nebude uzavření DoVT motivováno ani neúčelností vedení trestního stíhání, když pro takové případy jsou vhodnější jiné instituty. Současně trestní stíhání po schválení DoVT soudem končí vydáním rozsudku, což jistě samo o sobě nelze považovat za neúčelné skončení trestního stíhání. Dle mého názoru tak DoVT není typickým projevem zásady oportunity,¹⁶² neboť trestní stíhání trvá a je na něm veřejný zájem. Odlišností a určitým projevem oportunity je pouze alternativní způsob provedení trestního řízení.

Na tomto místě považuji za vhodné uvést i určitou posloupnost uvažování státního zástupce ve vztahu k vyřizování trestních věcí v přípravném řízení, kdy by nejdříve měl sledovat možnost nejpriznivějšího řešení pro obviněného, a tedy například zastavení trestního stíhání z důvodu neúčelnosti podle § 172 odst. 2 písm. c) TŘ, poté například podmíněné zastavení trestního stíhání podle § 307 TŘ, pokud by takové vyřízení věci bylo dostatečné, až poté za splnění podmínek uvažovat o aplikaci DoVT a pokud ani takový postup by v řízení nebylo možné popřípadě vhodné

---

¹⁵⁹ ŠÁMAL, Pavel. *Základní zásady trestního řízení v demokratickém systému*. Praha: ASPI, 1999, s. 137.

¹⁶⁰ ŠÁMAL, Pavel. Odklony v justiční praxi. *Právní prostor* [online]. 31. 7. 2019 [cit. 2024-05-14]. Dostupné z: <https://pravni prostor.cz/clanky/trestni-pravo/odklony-v-justicni-praxi>.

¹⁶¹ CHMELÍK, Jan a kol. *Trestní řízení*. Plzeň: Aleš Čeněk, 2014, s. 59.

¹⁶² Typickým projevem může být zastavení trestního stíhání pro neúčelnost podle § 172 odst. 2 písm. c) TŘ. K tomu blíže například JELÍNEK, Jirí a kol. *Trestní právo hmotné. Obecná část. Zvláštní část*. 6. aktualizované a doplněné vydání podle stavu k 1. 10. 2017. Praha: Leges, 2017, s. 131 an.

uplatnit, pak je na místě podat obžalobu a tuto zastupovat před soudem.¹⁶³ Na uvedeném příkladu úvah státního zástupce si lze povšimnout, že u každé z nich jsou naplněny oportunní prvky v jiném rozsahu. Takový postup, tedy co nejširší uplatnění oportunních prvků v trestním řízení považují za žádoucí u každého osvíceného státního zástupce, ač jsem si vědom, že jej nebude možné uplatnit vždy, a to především s ohledem na vytíženost konkrétního státního zástupce, avšak domnívám se, že by takový postup pro něj měl být maximou, jíž by se měl snažit dosáhnout. Pro účely této práce pak postačí, pokud státní zástupce v přípravném řízení na místo podání obžaloby či podání návrhu na potrestání sjedná s obviněným DoVT.

5.6. Zásada oficiality, zásada vyhledávací

DoVT je specifikována dobrovolností stran jejího sjednání. Proto i přesto, že státní zástupce shledá podmínky pro sjednání DoVT, ale obviněný ji uzavřít odmítne nemůže ke sjednání DoVT dojít, čímž bude omezena zásada oficiality, spočívající v tom, že OČTŘ provádějí procesní úkony z úřední povinnosti.¹⁶⁴ Naopak zásada oficiality se projeví v případě, kdy obviněný podá státnímu zástupci podnět ke sjednání DoVT, jímž se státní zástupce musí zaobírat a případně učinit úkony směřující k tomu, aby byla dohoda uzavřena anebo alespoň obviněného vyrozumět o tom, že podmínky ke sjednání neshledal. Současně správná aplikace zásady oficiality by se v řízení měla projevit v tom směru, že státní zástupce nebude čekat na návrh obviněného směřující k uzavření DoVT, ale pokud vyhodnotí trestní věc jako vhodnou k využití institutu dohody a bude mít za to, že jsou pro ni splněny podmínky měl by sám takový postup obviněnému navrhnout.

Ze zásady oficiality vychází zásada vyhledávací. Tato je podle některých autorů v procesu sjednávání DoVT také dotčena. Například dle Jelínka je DoVT výjimkou ze zásady vyhledávací, protože skutkový stav není výsledkem vyhledání důkazů OČTŘ, ale dohody mezi obviněným a státním zástupcem ve formě prohlášení o spáchání skutku.¹⁶⁵ Je však třeba mít na paměti, že i přes prohlášení obviněného o tom, že spáchal skutek, pro který je stíhán, nejsou OČTŘ zbaveny povinnosti přezkoumat pravdivost tohoto prohlášení.¹⁶⁶

---

¹⁶³ Obdobně takový postup zmiňuje Zůbek v souvislosti s výběrem odklonů, když uvádí, že by se OČTŘ měli zaměřit v prvé řadě na aplikaci neodsuzujících odklonů a až poté by měly přijít na řadu odklony odsuzující. Srov. ZŮBEK, Jan. *Odklony v trestním řízení*. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2019, s. 38.

¹⁶⁴ Srov. § 2 odst. 4 věta první TŘ.

¹⁶⁵ JELÍNEK, Jirí a kol. *Trestní právo procesní*. 5. aktualizované a doplněné vydání podle stavu k 1. 3. 2018. Praha: Leges, 2018, s. 154.

¹⁶⁶ § 175a odst. 3 TŘ a dále § 2 odst. 5 TŘ a povinnost OČTŘ přezkoumat podstatné okolnosti případu i když se obviněný dozná.

Rozsah uplatnění obou zmíněných zásad je limitován již s ohledem na uvedené omezení zásady zjištění skutkového stavu bez důvodných pochybností v rozsahu nezbytném pro rozhodnutí. Ve vztahu k zásadě vyhledávací pak bude vyhledání důkazů omezeno na minimum, tedy za účelem posouzení splnění podmínek pro sjednání DoVT.¹⁶⁷

5.7. Právo na obhajobu a právo odepřít výpověď

Právo na obhajobu je zakotveno v čl. 40 odst. 3 LZPS nebo čl. 6 odst. 3 EÚLP. Své vyjádření v rámci TŘ pak kromě jiných ustanovení nachází v § 2 odst. 13, a pokud jde o nutnou obhajobu, tak v § 36 TŘ. Jedním z projevů práva na obhajobu je poučovací povinnost policejního orgánu při výslechu obviněného stran podstaty a důsledků sjednání DoVT,¹⁶⁸ což má sloužit k tomu, aby obviněný mohl zvážit případné podání návrhu adresovaného státnímu zástupci s výzvou k jednání o dohodě. Před samotným sjednáním je poučovací povinnost v rukou státního zástupce. Právo na obhajobu je v případě sjednávání DoVT dále zajištěno právem nahlížení do spisu.¹⁶⁹

Právo na obhajobu se skládá ze tří samostatných složek, a to práva mít obhájce a radit se s ním o způsobu obhajoby (formální obhajoba), dále práva obviněného hájit se sám a prostředky, která sám uzná za vhodné, a nakonec práva vyžadovat od OČTŘ, aby se stejnou pečlivostí objasňovaly i všechny okolnosti svědčící ve prospěch obviněného, a to i bez návrhu.¹⁷⁰ Poslední dvě složky lze subsumovat pod obhajobu materiální.¹⁷¹

Z hlediska práva hájit se sám je zcela na obviněném, jakou taktiku své obhajoby zvolí. Jednou z obhajovacích taktik obviněného může být i jeho absolutní pasivita, s níž souvisí i právo odepřít výpověď vyjádřené v čl. 40 odst. 4 LZPS a ustanoveních § 33 odst. 1 a § 92 odst. 1 TŘ. Pokud jej obviněný při svém výslechu po zahájení trestního stíhání využije, pak sjednání DoVT není vyloučeno, ale částečně problematickým se může jevit návrh státního zástupce na sjednání DoVT stran zákazu nucení k sebeobviňování. K tomu však lze odkázat na pasáž týkající se zásady presumpce nevinu, kde z argumentace zde uvedené vyplývá, že obviněný s ní může libovolně

---

¹⁶⁷ Důkazy sloužící primárně k posouzení, zda se skutek stal, je trestným činem a spáchal jej obviněný a dále také k prověření pravdivosti prohlášení o tom, že spáchal skutek, pro který je stíhán.

¹⁶⁸ § 91 odst. 1 TŘ.

¹⁶⁹ § 65 odst. 2 TŘ.

¹⁷⁰ JELÍNEK, Jirí a kol. *Trestní právo procesní*. 5. aktualizované a doplněné vydání podle stavu k 1. 3. 2018. Praha: Leges, 2018, s. 176-177.

¹⁷¹ FENYK, Jaroslav, CÍSAŘOVÁ, Dagmar, GŘIVNA, Tomáš a kol. *Trestní právo procesní*. 7. vydání. Praha: Wolters Kluwer, 2019, s. 101.

nakládat, dokonce se jí vzdát a doznat vinu, proto tím spíše se může vzdát i práva odepřít výpověď, vypovídat a následně prohlásit, že spáchal skutek, pro který je stíhán. Obdobně nebude porušením zákazu nucení k sebeobviňování návrh státního zástupce na uzavření DoVT adresovaný obviněnému, i přesto, že tento odmítl vypovídat, pokud bude takový návrh podepřen zjištěným skutkovým stavem a dále učiněný návrh trestu nebude zcela v nepoměru k trestu, který by hrozil v případě provedení standardního řízení.¹⁷² Na druhou stranu lze za obhajovací taktiku považovat i proaktivní přístup obviněného, který se již v průběhu přípravného řízení dozná a projeví zájem se státním zástupcem sjednat dohodu, k čemuž sám dá podnět. Pokud jde o další složku materiální obhajoby, pak povinnost OČTŘ zjišťovat stejně pečlivě okolnosti svědčící ve prospěch i v neprospěch obviněného je současně projevem zásady vyhledávací, vyplývající z § 2 odst. 5 TŘ. Tato složka práva na obhajobu zůstává nedotčena, neboť sjednat dohodu lze až poté, co OČTŘ objasnilo všechny podstatné okolnosti případu, tedy dostatečně zjistily skutkový stav v rozsahu nezbytném pro sjednání DoVT, a až na základě takto zjištěných skutečností může státní zástupce dospět k závěru, že jsou splněny podmínky pro sjednání dohody. Přičemž co do omezení zjišťování skutkového stavu platí závěry uvedené v pasáži věnované zásadě materiální pravdy.

Z pohledu formální obhajoby bylo před novelizací trestního řádu, provedené zákonem č. 333/2020 Sb., nezbytné, aby byl obviněný při sjednávání DoVT zastoupen obhájcem. Na základě zmíněné novely došlo k vypuštění tohoto formálního požadavku a nutná obhajoba se při sjednávání DoVT uplatní ve stejném rozsahu jako při standardním průběhu řízení,¹⁷³ a dohodu tak v případě nutné obhajoby nelze sjednat bez přítomnosti obhájce. Pokud nejde o jeden z případů nutné obhajoby, obviněnému nic nebrání v tom, aby si obhájce sám zvolil dle § 37 odst. 1 TŘ. Ještě před zavedením institutu DoVT do českého trestního procesu vyjádřil Musil obavu,¹⁷⁴ že obviněný – laik nedokáže řádně posoudit právní kvalifikaci skutku, rozpětí trestní sazby a reálně hrozící trest s přihlédnutím k okolnostem případu, když současně není schopen řádně posoudit výhodnost podmínek dohody, a proto nelze vyloučit situace, kdy se obviněný nepravdivě dozná a přijme mírný trest, aby odvrátil hrozbu uložení vysokého trestu. S uvedeným lze v zásadě souhlasit, avšak domnívám se, že takové obavy se nenaplnily, třeba i proto,

---

¹⁷² Srov. rozsudek ESLP ze dne 27. února 1980 ve věci Deweer proti Belgii, stížnost č. 6903/75, nebo rozsudek ESLP ze dne 10. dubna 2012 ve věci Babar Ahmad a další proti Spojenému království, stížnost č. 24027/07.

¹⁷³ Srov. § 36 TŘ.

¹⁷⁴ MUSIL, Jan. *Dohody o vině a trestu jako forma konsenzuálního trestního řízení*. Kriminalistika. 2008, roč. 11, č. 1, s. 3-26.

že obviněný v počátcích existence DoVT musel být při jejím sjednávání povinně zastoupen obhájcem, což mělo vyvážit pozici obviněného – laika, oproti právně vzdělanému státnímu zástupci. Na druhou stranu vypuštěním nutné obhajoby při sjednávání DoVT se urychlila fáze sjednávání a dále došlo k zhospodárnění řízení, neboť již není nutné vyzývat obviněného ke zvolení obhájce, popřípadě dávat návrh soudu na jeho ustanovení.¹⁷⁵ Ve vládním návrhu změny TŘ je v pasáži o nutné obhajobě u dohod uvedeno, že garantem její zákonnosti, správnosti a přiměřenosti je soud a současně, pokud je uznáno, že obviněný je schopen samostatně posoudit „*zda bude či nebude podávat odpor proti trestnímu příkazu nebo odvolání proti rozsudku, není důvodu proč předpokládat, že de facto to samé nebude schopn učinit v rámci sjednávání dohody o vině a trestu.*“¹⁷⁶ Pokud jde o Musilem vyslovenou obavu, mám za to, že po více než deseti letech existence DoVT v českém TŘ se povědomí o podmínkách jejího sjednání rozšířilo i mezi laickou veřejnost, a pro případ autorem nastíněného chování obviněného, který by se nepravdivě doznal, zde existuje pojistka v podobě procesu schvalování DoVT soudem.

Tato pojistka spočívá především v oprávnění a současně povinnosti soudu odmítnout schválení dohody podle § 314o odst. 1 písm. b) a § 314p odst. 3 písm. f) TŘ v situaci, kdy obviněný neměl obhájce, ačkoli ho mít měl anebo v rozhodnutí o neschválení dohody, pokud došlo k porušení práv obviněného při sjednávání DoVT podle § 314r odst. 2 TŘ.

Využitím institutu DoVT nedochází k markantnímu dotčení práva na obhajobu, neboť sjednání dohody naopak může být i jednou z obhajovacích taktik obviněného, který prostřednictvím jejího sjednání bude chtít dosáhnout nižšího trestu ve srovnání s tím, jaký by ho pravděpodobně postihl při standardním způsobu vyřízení trestní věci. K dotčení tohoto práva došlo pouze v souvislosti se změnou TŘ citovanou novelou, kdy byla nutná obhajoba v případě sjednávání DoVT zcela vypuštěna, pokud nejde o případy nutné obhajoby z jiných důvodů. Domnívám se, že zákonodárce se vydal správnou cestou, neboť nedávalo smysl, aby obviněný byl při sjednávání dohody zastoupen obhájcem, kdežto při jejím schvalování

---

¹⁷⁵ KUČERA, Jakub. *Novelizace dohody o vině a trestu a její možné dopady*. Trestněprávní revue. 2021, č. 2, s. 71-73.

¹⁷⁶ Vládní návrh zákona, kterým se mění zákon č. 40/2009 Sb., trestní zákoník, ve znění pozdějších předpisů, zákon č. 141/1961 Sb., o trestním řízení soudním (trestní řád), ve znění pozdějších předpisů, a zákon č. 418/2011 Sb., o trestní odpovědnosti právnických osob a řízení proti nim, ve znění pozdějších předpisů, sněmovní tisk č. 466/0, Parlament České republiky, Poslanecká sněmovna, 8. volební období (2017-2021) [online]. [cit. 2024-05-16]. Dostupné z: <https://www.psp.cz/sqw/text/tiskt.sqw?O=8&CT=466&CT1=0>. Tento návrh zákona byl vzat zpět, aby následně vešel v platnost a účinnost zákon č. 333/2020 Sb., který v sobě obsahoval i nastíněnou změnu v podobě odstranění nutnosti přítomnosti obhájce v procesu sjednávání DoVT.

ve veřejném zasedání zastoupen být nemusel, ačkoli při něm odpovídal na důležité otázky uvedené v § 314q odst. 3 písm. a-c) TŘ. Touto změnou zákonodárce vložil větší důvěru v samotné obviněné, že tito za dobu právní existence DoVT dokázali pochopit všechny důsledky s ní spojené, ale i ve státního zástupce, kteří by měli být schopni obviněným vysvětlit podstatu institutu a ověřit veškeré podmínky pro její sjednání a v případě pochybností dohodu s obviněným nesjednat. V konečném důsledku pak dohodu schvaluje soud, který ještě jednou ověřuje, zda byly splněny všechny nezbytné podmínky pro její sjednání, popřípadě, zda nebylo dotčeno právo na obhajobu.

5.8. Zásada obžalovací

Zásada obžalovací je obsažena v § 2 odst. 8 TŘ, z níž mimo jiné vyplývá, že v přípravném řízení je pánem sporu státní zástupce¹⁷⁷ a trestní řízení do fáze řízení před soudem může svým návrhem přenést pouze on. To může učinit buď na základě obžaloby, návrhu na potrestání nebo návrhu na schválení DoVT. Výjimka z této zásady není dána ani v případě, kdy ke sjednání dohody dojde až v hlavním líčení, neboť řízení přes soudem se již konalo na základě obžaloby, případně návrhu na potrestání.

5.9. Zásada rychlosti a hospodárnosti řízení

Zásada rychlosti je garantována čl. 38 odst. 2 LZPS a své zákonné vyjádření pro účely trestního řízení nachází v § 2 odst. 4 větě druhé TŘ. Dále je obsažena v čl. 6 odst. 1 EÚLP. TŘ mimo projednání věcí bez zbytečných průtahů klade zvýšený důraz na urychlené projednání zejména vazebních věcí a těch, kde byl zajištěn majetek. U zásady rychlosti lze rozlišovat její dvě složky.¹⁷⁸ Zaprvé v sobě zahrnuje co nejrychlejší projednání trestní věci, aby tak bylo dosaženo účelu trestního řízení, jímž je včasná a efektivní realizace trestní sankce. Zadruhé projednání věci v přiměřené lhůtě, bez zbytečných průtahů, je i ve prospěch obviněného, aby nebyl dlouho v nejistotě ohledně výsledku trestního řízení vedeného proti němu.

Rychlost trestního řízení, a s tím související rychlé uložení trestu zvyšují jeho účinnost vůči pachatelům a dále též zlepšují vnímání právní ochrany, kterou stát prostřednictvím trestního řízení

---

¹⁷⁷ JELÍNEK, Jiří a kol. *Trestní právo procesní*. 5. aktualizované a doplněné vydání podle stavu k 1. 3. 2018. Praha: Leges, 2018, s. 163.

¹⁷⁸ GŘIVNA, Tomáš. *Zásada rychlosti v trestním řízení, právo na projednání věci v přiměřené lhůtě a některé důsledky jejich porušení*. In: FENYK, Jaroslav. Pocta Dagmar Císařové k 75. narozeninám. Praha: Lexis Nexis, 2008, s. 18.

veřejnosti poskytuje.¹⁷⁹ Samotná důvodová zpráva¹⁸⁰ k zákonu, jímž byl institut DoVT do TŘ začleněn k rychlosti řízení uvádí, že „*Rychlost řízení podmiňuje spravedlivý charakter řízení - zdlouhavost řízení může vést k oslabení hodnoty důkazu, navíc obviněný i poškozený jsou vystavováni nejistotě o výsledku řízení, vytrácí se vztah mezi trestným činem a trestem, neúměrně dlouho se udržuje stav, kdy obviněný, který je považován za nevinného, musí snášet zásahy do práv a svobod chráněných citovanou úmluvou. Její článek šestý výslovně vyžaduje, aby soudní řízení bylo rychlé a spravedlivé.*“

Rychlost řízení v sobě skýtá nepřehledné množství výhod, od odbřemenění justice, přes individuální a generální prevenci, uchování hodnoty důkazů, až po snížení nákladů trestního řízení. Všechny tyto výhody se pak ztělesňují i u institutu DoVT. Nejvíce bude zásadě rychlosti učiněno zadost, pokud ke sjednání DoVT dojde v co nejranější fázi vyšetřování, naopak tomu bude, pokud bude DoVT sjednána až v řízení před soudem.

Velkým důrazem na zásadu rychlosti prostřednictvím určitých institutů zejména konsensuálních způsobů řešení trestních věcí však může docházet k oslabení jiných zásad (např. zásady materiální pravdy, práva na obhajobu nebo veřejnosti).¹⁸¹

Lobotka¹⁸² se domnívá, „*že rychlost trestního řízení by neměla mít přednost před dosažením účelu trestu. Souhlas pachatele trestného činu s trestem, který mu bude za trestný čin uložen, pak není vůbec relevantní, jelikož účelem trestu není uspokojit pachatele, ale napravit ho, popř. izolovat ho, pokud náprava není možná, a zajistit tak ochranu společnosti.*“ S tímto názorem nemohu souhlasit, neboť si myslím, že právě účelu trestu může být mnohem lépe dosaženo, pokud jej obviněný mohl svým přičiněním ovlivnit, ať už z hlediska druhu nebo výše. Takový obviněný bude dle mého mnohem více motivován trest řádně vykonat. Nadto samotná včasná a spravedlivá reakce na spáchaný trestný čin ze strany OČTŘ výrazně zvyšuje důvěru občanů v mocenský monopol státu a současně má mnohem větší dopad z hlediska individuální prevence.

---

¹⁷⁹ ŠČERBA, Filip. *Dohoda o vině a trestu a další prostředky racionalizace trestní justice*. Praha: Leges, 2012, s. 52.

¹⁸⁰ Důvodová zpráva k zákonu č. 193/2012 Sb., kterým se mění zákon č. 141/1961 Sb., o trestním řízení soudním (trestní řád), ve znění pozdějších předpisů, a některé další zákony, sněmovní tisk č. 510/0, Parlament České republiky, Poslanecká sněmovna, 6. volební období (2010-2013) [online]. [cit. 2024-05-16]. Dostupné z: <https://www.psp.cz/sqw/text/tiskt.sqw?o=6&ct=510&ct1=0>.

¹⁸¹ MULÁK, Jiří. *Základní zásady trestního řízení a právo na spravedlivý proces*. Praha: Leges, 2019, s. 190-191.

¹⁸² LOBOTKA, Andrej. *Dohoda o vině a trestu a její vztah k účelu trestu*. Právní rozhledy. 2012, č. 19, s. 674-677.

Se zásadou rychlosti souvisí i zásada hospodárnosti, přičemž je pravděpodobné, že čím rychleji řízení proběhne, tím méně nákladů v rámci něj vznikne a řízení tak bude hospodárnější. Nemusí tomu tak nutně být vždy, zmínit lze situaci sjednání DoVT v rámci zkráceného přípravného řízení a následné podání návrhu na její schválení soudu, který za účelem schválení dohody musí nařídit veřejné zasedání oproti postupu v rámci zkráceného přípravného řízení spočívajícího v tom, že státní zástupce podá soudu návrh na potrestání a samosoudce vydá trestní příkaz, proti němuž podezřelý nepodá odpor. Avšak ve většině případů trestního řízení, v nichž dojde ke sjednání DoVT bude toto méně nákladnější oproti zbylým, které proběhnou ve standardním schématu. Dle Zúbka ke zjednodušení a zhospodárnění trestního řízení dojde už jenom tím, že při využití institutu DoVT soud nemusí konat hlavní líčení.¹⁸³

Velký vliv na zhospodárnění a zrychlení trestního procesu v případech řízení o DoVT měla již zmiňovaná novela č. 333/2020 Sb., kterou došlo k rozšíření možnosti využít DoVT i na zvláště závažné zločiny, a pokud jsou splněny ostatní podmínky pro sjednání, má dohoda potenciál zrychlit řízení o těchto deliktech, u nichž by se jinak zpravidla konalo zdlouhavé hlavní líčení. Další významnou změnou, kterou novela přinesla i ve vztahu k těmto dvěma zásadám bylo vypuštění nutné obhajoby při sjednávání DoVT.¹⁸⁴ Obhájce již nemusí být přítomen sjednávání, a proto OČTŘ odpadá proces jeho ustanovování, což řízení zrychluje a rovněž vede k ušetření nákladů trestního řízení. Tato změna může mít vliv i na počet dohod sjednaných ve zkráceném přípravném řízení.

5.10. Zásada veřejnosti, ústnosti a bezprostřednosti

Zásady veřejnosti a ústnosti nacházejí své vyjádření v ústavním pořádku v čl. 96 odst. 2 Ústavy ČR, a dále v čl. 38 odst. 2 LZPS. Pro účely trestního procesu je zásada veřejnosti upravena ještě v ustanovení § 2 odst. 10 TŘ, zásada ústnosti pak v § 2 odst. 11 TŘ. Zásada bezprostřednosti se nachází v § 2 odst. 12 TŘ.

Dle Muláka je úkolem zásady veřejnosti *„zajistit transparentnost trestního procesu prostřednictvím zakotvení možnosti jeho veřejné kontroly, a tím přispívat k zachování nezbytné důvěry veřejnosti v soudní systém (právo), k ochraně procesních práv obviněného, výchovnému*

---

¹⁸³ ZÚBEK, Jan. *Odklony v trestním řízení*. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2019, s. 28.

¹⁸⁴ Samozřejmě nutná obhajoba z jiných důvodů uvedených v ustanovení § 36 TŘ zůstala pro DoVT zachována.

působení na veřejnost a prevenci trestné činnosti. ¹⁸⁵ Současně TŘ upravuje i výjimky, kdy lze konat řízení před soudem bez účasti veřejnosti.¹⁸⁶

DoVT představuje výjimku ze zásady veřejnosti i zásady ústnosti, která je dána především specifickou povahou tohoto institutu, který akcentuje spíše zásadu rychlosti.¹⁸⁷ Narušení zásady veřejnosti spočívá v tom, že sjednávání dohody se děje neveřejně, a jejím sjednáním se obviněný současně vzdává práva na projednání věci před soudem (respektive provedení hlavního líčení s dokazováním).¹⁸⁸

Jednou ze složek zásady veřejnosti je obecně účast veřejnosti na soudním projednání, tedy umožnění přístupu do soudní síně a možnost sledovat dění uvnitř.¹⁸⁹ Při schvalování DoVT však veřejnost vyloučena není, neboť veřejného zasedání se až na zákonem uvedené výjimky účastnit může. Veřejné zasedání o návrhu na schválení DoVT se však omezuje pouze na ověření splnění podmínek pro sjednání DoVT a dokazování se neprovádí. Zůstává pak otázkou, do jaké míry bude v takovém řízení realizována generálně preventivní funkce trestního práva, oproti tomu, jak by potenciálně mohla být naplněna při hlavním líčení s provedením dokazování. Jisté omezení zásady veřejnosti v řízeních, kde dochází ke sjednání a následnému schválení dohody je tedy vykoupeno zrychlením a zjednodušením řízení.

Na druhou stranu si dovedu představit situaci, kdy v mediálně zajímavých kauzách, typicky může jít o korupční jednání některého z politiků, může být ze strany veřejnosti vyvíjen tlak na veřejné projednání věci v hlavním líčení. Pokud by státní zástupce v takovém řízení uvažoval o sjednání DoVT s obviněným, popřípadě by už ke sjednání došlo a stál by před otázkou podat návrh na její schválení či od něj odstoupit, měl by takový tlak veřejnosti odmítnout¹⁹⁰ a zabránit tak možnému veřejnému lynči obviněného.

Současně může být dán i zájem poškozených, respektive pozůstalých po obětech na projednání věci v hlavním líčení. Tak tomu bylo například v kauze žháře z Bohumína, kdy příbuzná jedné z obětí uvedla, že *„To, že by se ale vyhnul soudu, se nám nelíbí, už proto,*

---

¹⁸⁵ MULÁK, Jiří. *Základní zásady trestního řízení a právo na spravedlivý proces*. Praha: Leges, 2019, s. 238.

¹⁸⁶ K tomu srov. § 196 TŘ, nebo § 54 ZSM.

¹⁸⁷ MULÁK, Jiří. *Základní zásady trestního řízení a právo na spravedlivý proces*. Praha: Leges, 2019, s. 241.

¹⁸⁸ Tamtéž.

¹⁸⁹ MULÁK, Jiří. *Základní zásady trestního řízení a právo na spravedlivý proces*. Praha: Leges, 2019, s. 238.

¹⁹⁰ § 24 odst. 1 zákona č. 283/1993 Sb. o státním zastupitelství stanoví, že státní zástupce „...zejména je povinen postupovat odborně, svědomitě, odpovědně, nestranně, spravedlivě a bez zbytečných průtahů. Jakýkoli vnější zásah nebo jiný vliv, jehož důsledkem by mohlo být porušení některé z těchto povinností, musí odmítnout.“

*že chceme, aby musel poslouchat, čeho šíleného se dopustil a jak bezcitný je, když nechal uhořet svého vlastního syna, vnuka a další příbuzné. Měl by se před soudce postavit, a i když je to pro mě strašné, přišla jsem tam o dceru, já bych se mu šla podívat do tváře a řekla mu, že je zrůda.*¹⁹¹

V dané věci byla nakonec sjednána a schválena DoVT, proto se obviněný (dnes již pravomocně odsouzený) mohl vyhnout výše zmíněnému veřejnému lynči ze strany jedné z pozůstalých či z řad širší veřejnosti. Je třeba uznat, že pro některé poškozené může být satisfakcí i to, že uvidí obviněného, jak prochází zdlouhavým hlavním líčením při provádění všech důkazů proti němu shromážděných.¹⁹² Avšak domnívám se, že alespoň drobnou satisfakcí pro poškozené může být samotné odsouzení obviněného, nehledě na to, zda ho bylo dosaženo v hlavním líčení po provedení všech důkazů, nebo ve veřejném zasedání schválením DoVT.

Není tomu však tak, že by se ve veřejném zasedání o schválení DoVT vůbec nesdělovala podstata věci, neboť na počátku veřejného zasedání podle § 314q odst. 2 TŘ státní zástupce přednáší návrh na schválení DoVT, ze kterého plynou základní okolnosti spáchaného skutku. Pouze je omezen rozsah celkového projednání případu, neboť předmětem veřejného zasedání je primárně ověření splnění podmínek pro sjednání DoVT. Jak už bylo výše zmíněno, o schválení DoVT se rozhoduje rozsudkem, který je vždy třeba veřejně vyhlásit.¹⁹³

Úplná neveřejnost sjednávání DoVT mezi obviněným a státním zástupcem, popřípadě za účasti poškozeného a dále též omezení rozsahu projednávaných okolností věci v řízení před soudem je nespornou výhodou pro obviněného, neboť jeho trestní věc nemusí být projednána v celé šíři veřejně a bude tak zpravidla ušetřen vyšší míře stigmatizace oproti projednání věci ve standardním hlavním líčení. Současně z jisté míry neveřejnosti může profitovat i poškozený (s výjimkou obdobných případů nastíněných výše), který si nemusí veřejně připomínat, co mu obviněný svým jednáním způsobil a může tak být ušetřen sekundární viktimizací.

Z výše uvedeného vyplývá, že zásada veřejnosti je dotčena poměrně rozsáhle, neboť samotné sjednání dohody se děje neveřejně a rozsah projednání ve veřejném zasedání o návrhu na její schválení je značně omezen. Stejného dotčení se dostává i zásadě ústnosti, která se neuplatní v takovém rozsahu, jako by k jejímu uplatnění došlo v hlavním líčení.

---

¹⁹¹ Žhář z Bohumína se dohodl na doživotí. [online]. 20. 9. 2021 [cit. 2023-08-15]. Dostupné z: <https://www.mesto-bohumin.cz/cz/zpravodajstvi/novinove-clanky/43221-zhar-z-bohumina-se-dohodl-na-dozivoti.html>.

¹⁹² Byť zdlouhavost a provádění důkazů v hlavním líčení se za existence institutu prohlášení viny podle § 206c TŘ stala relativní.

¹⁹³ Srov. § 123 TŘ.

Ve veřejném zasedání konaném o schválení DoVT se dokazování neprovádí a TŘ počítá pouze s eventuálním výsledkem obviněného a opatřením potřebných vysvětlení.

Lze tedy uzavřít, že řízení o DoVT se dotýká zásad veřejnosti i ústnosti, a to primárně ve prospěch zásad rychlosti a hospodárnosti trestního řízení. S ohledem na výše uvedené záruky (rozhodování o DoVT ve veřejném zasedání, veřejné vyhlášení rozsudku, popřípadě též možný výslech obviněného a opatření potřebných vysvětlení) však nedochází k jejímu úplnému popření. Současně je to právě obviněný, kterému by zejména z pohledu kontroly průběhu trestního řízení veřejností měla zásada veřejnosti a ústnosti být k dobru, a zároveň je to on, bez kterého nelze institut DoVT využít, a tedy ani zásady veřejnosti a ústnosti omezit. V tomto kontextu hraje před sjednáním DoVT významnou roli poučení obviněného o tom, že pokud dojde ke sjednání DoVT, vzdává se tím práva na projednání věci v hlavním líčení, a tudíž i plného uplatnění zásady veřejnosti.

Z obdobných důvodů dochází také k dotčení zásady bezprostřednosti. Tato je zásadně dotčena tím, že soud při veřejném zasedání rozhoduje o dohodě, založené na prohlášení obviněného o spáchání skutku, a to po jeho vyjádření a na základě obsahu spisu.¹⁹⁴ Dokazování se neprovádí. Obecně zásada bezprostřednosti spočívá v tom, že soud rozhoduje na základě důkazů, které byly před ním provedeny, a současně, že důkazy má soud čerpat z pramene co nejbližšího poznávané skutečnosti.¹⁹⁵ Avšak vzhledem k výše uvedenému k takové situaci při veřejném zasedání o schválení dohody nedochází.

---

¹⁹⁴ MULÁK, Jiří. *Základní zásady trestního řízení a právo na spravedlivý proces*. Praha: Leges, 2019, s. 255.

¹⁹⁵ JELÍNEK, Jiří a kol. *Trestní právo procesní*. 5. aktualizované a doplněné vydání podle stavu k 1. 3. 2018. Praha: Leges, 2018, s. 171-173.

6. Komparace s jinými právními úpravami

V této části se budu nejprve zabývat aplikací DoVT v jiných státech, přičemž ke komparaci jsem zvolil *plea bargaining* uplatňované v USA a institut *dohody o vine a treste* aplikovaný na Slovensku. Úprava DoVT v TR byla totiž inspirována jednak některými prvky angloamerického dohodovacího řízení a jednak úpravou dohod o vine a treste ve slovenském trestním řádu (zákon č. 301/2005 Z. z., trestný poriadok).¹⁹⁶ Nejprve se zaměřím na dohodovací řízení v zemi s adversárním modelem trestního řízení a pokusím se vystihnout rozdíly ve vztahu k úpravě DoVT v českém TR. Následně se budu zabývat úpravou dohod v zemi, jejíž trestní proces je stejně jako ten v České republice založen na inkvizičním modelu trestního řízení, s tím, že i tak lze po srovnání obou úprav vyzorovat několik odlišností.

6.1. Dohodovací řízení v USA

Ve spojených státech amerických má institut DoVT mnohem širší využití nežli v českém trestním řízení. Jen ze statistik za rok 2021 vyplývá, že jimi na federální úrovni bylo vyřešeno až 98 % případů.¹⁹⁷ Může to být dáno buďto mnohem delší historií, kterou tento institut v USA má, neboť jeho kořeny sahají až před občanskou válku¹⁹⁸ anebo spíše tím, že trestní řízení v USA je založeno na adversárním modelu trestního řízení. Bez významu není ani to, že všechny spáchané delikty jsou vyřizovány v řízení před soudy, když angloamerický právní systém nezná kategorii přestupků.¹⁹⁹

Jde o zvláštní typ řízení, při kterém mezi sebou vyjednávají obviněný a prokurátor, přičemž podle jejich dohody obviněný buď dozná svou vinu za skutek, pro který bude obžalován (*guilty plea*) anebo přijme vinu a trest bez toho, aniž by vinu doznal (*nolo contendere*).²⁰⁰ Rozdíl obou institutů spočívá v tom, že v případě využití *nolo contendere* je obviněnému ukládán trest jako by svou vinu uznal při *guilty plea*, ale takový výsledek trestního řízení není použitelný

---

¹⁹⁶ Důvodová zpráva k zákonu č. 193/2012 Sb., kterým se mění zákon č. 141/1961 Sb., o trestním řízení soudním (trestní řád), ve znění pozdějších předpisů, a některé další zákony, sněmovní tisk č. 510/0, Parlament České republiky, Poslanecká sněmovna, 6. volební období (2010-2013) [online]. [cit. 2024-05-16]. Dostupné z: <https://www.psp.cz/sqw/text/tiskt.sqw?o=6&ct=510&ct1=0>.

¹⁹⁷ United States Sentencing Commission. 2021 Annual report and Sourcebook of federal sentencing statistics [online]. 2022. [cit. 2023-11-17]. Dostupné z: https://www.ussc.gov/sites/default/files/pdf/research-and-publications/annual-reports-and-sourcebooks/2021/2021_Annual_Report_and_Sourcebook.pdf.

¹⁹⁸ ALSCHULER, Albert. *Plea Bargaining and Its History*. Law and Society Review [online]. 1979, vol. 13, č. 2, s. 227-228. [cit. 2023-11-17]. Dostupné z: <https://www.jstor.org/stable/3053250>.

¹⁹⁹ SOLNÁŘ, Vladimír, FENYK, Jaroslav, ČÍSAŘOVÁ, Dagmar. *Základy trestní odpovědnosti*. Praha: LexisNexis Nakladatelství Orac, 2004, s. 44.

²⁰⁰ BOHUSLAV, Lukáš. *Dohoda o vině a trestu*. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2023, s. 19.

jako důkaz v soukromoprávním řízení v téže věci.²⁰¹ Motivací k takovému jednání je u prokurátora primárně snížení administrativní náročnosti, ale i snížení rizika toho, že by před porotou mohlo dojít ke zproštění a pro obviněného jde o příslib nižšího trestu.²⁰² Ve spojených státech amerických, neexistují žádná legislativní omezení stran toho, na čem se strany mohou v konkrétním případě dohodnout. Může se jednat o vypuštění skutku, dohodu ohledně skutkových okolností, dohodu o spolupráci nebo jen o druh a výši trestu.²⁰³ Svě zákonné vyjádření na federální úrovni nacházejí zmíněné instituty v pravidle 11 Federal Rules of Procedure.

Proces směřující k dohodě se nazývá *plea bargaining*, a lze rozlišit několik typů dohadování, a to a) *charge bargaining* – které vede k dojednání jiné právní kvalifikace a spočívá v tom, že obviněný přizná vinu spácháním méně závažného trestného činu, než ve skutečnosti spáchal. Dále b) *sentence bargaining* – jedná se o vyjednávání o druhu a výměře trestu, který prokurátor soudu následně navrhne, přičemž soud není povinen takový návrh přijmout.²⁰⁴ Dalším příkladem je c) *count bargaining* – tedy vyjednávání o počtu skutků, které prokurátor uvede v obžalobě, čímž lze s ohledem na zásadu kumulace trestů²⁰⁵ ovlivnit i výslednou výměru trestu. Posledním typem je d) *fact bargaining*, kdy se strany dohodnou na tom, že prokurátor v obžalobě vynechá skutkové okolnosti, které zvyšují společenskou závažnost skutku a jinak by byly považovány za přitěžující okolnosti, příkladem může být vynechání okolnosti spočívající v tom, že skutek byl spáchán se zbraní nebo za užití násilí,²⁰⁶ čímž se lze vyhnout ztrestání trestu tzv. *sentence enhancement*, tedy uložení trestu nad horní hranici trestní sazby při existenci přitěžujících okolností.²⁰⁷

Předtím, než soud akceptuje *plea of guilty* nebo *nolo contendere* musí obviněného poučit a na základě osobního výslechu si ověřit, zda si je obviněný vědom zejména svého práva

---

²⁰¹ ZŮBEK, Jan. *Odklony v trestním řízení*. Praha: Wolters Kluwer ČR, s. 89.

²⁰² BOHUSLAV, Lukáš. *Dohoda o vině a trestu*. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2023, s. 19.

²⁰³ The Disappearing Trial. Towards a rights-based approach to trial waiver systems. Fair Trials [online]. [cit. 2023-11-19]. s. 9, bod 14. Dostupné z: <https://www.fairtrials.org/app/uploads/2022/01/The-Disappearing-Trial-report.pdf>

²⁰⁴ Tamtéž, s. 20.

²⁰⁵ Český TZ vychází primárně ze zásady absorpční, přičemž se vyskytují i prvky asperační a kumulační zásady. K tomu srov. JELÍNEK, Jirí a kol. *Trestní právo hmotné. Obecná část. Zvláštní část*. 6. aktualizované a doplněné vydání podle stavu k 1. 10. 2017. Praha: Leges. 2017. s. 442-443.

²⁰⁶ WRIGHT, Ronald. *Charging and Plea Bargaining as Forms of Sentencing Discretion*. In: REITZ, Kevin a PETERSELIA, Joan. *The Oxford Handbook of Sentencing and Corrections*. OXFORD UNIV PR, 2012, s. 248.

²⁰⁷ BOHUSLAV, Lukáš. *Dohoda o vině a trestu*. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2023, s. 20.

neprohlásit vinu, práva na soudní proces před porotou a současně i práva vzdát se těchto svých procesních práv či podstaty každého z obvinění k němuž vinu prohlašuje.²⁰⁸

V průběhu let fungování DoVT v USA došlo k vyjudikování nejstěžejnějších zásad, které musejí být při *plea bargaining* a následném rozhodování soudu dodrženy. Jde především o to, aby *guilty plea* byla učiněna informovaně a dobrovolně, a v takovém případě je přípustná i pokud byla učiněna v úmyslu vyhnout se přísnějšímu trestu (trestu smrti).²⁰⁹ V dalším významném rozhodnutí Nejvyšší soud vyslovil, že změna prokurátora nemůže vést k tomu, že dohoda mezi původním prokurátorem a obviněným nebude dodržena, přičemž v tomto rozhodnutí označil *plea bargaining* za žádoucí a nezbytnou součást výkonu spravedlnosti.²¹⁰ Za legitimní vyjednávací taktiku prokurátora byla označena i situace, v níž prokurátor obviněnému, kterému hrozil trest odnětí svobody od 2 do 10 let, výměnou za *guilty plea* nabídnul trest 5 let, a podmínil to tím, že pokud navržený trest nepřijme, bude postupovat způsobem opravňujícím ho navrhnout i doživotní trest s odůvodněním, že obviněný již dříve spáchal jiné trestné činy, přičemž obviněný *guilty plea* nevyužil a soud mu uložil doživotní trest.²¹¹ V případě *North Carolina v. Alford*, 400 U. S. 25 (1970) se obviněný doznal ke spáchání trestného činu, přitom však prohlásil, že je nevinný, a že se doznává jen proto, aby si snížil trest, k tomu Nejvyšší soud uvedl, že není protiústavní ze strany soudu přijmout takové doznání, i přesto, že obviněný stále namítá svou nevinu. Ve věci *McCarthy v. United States*, 394 U.S. 459 (1969) Nejvyšší soud uvedl, že je nezbytné, aby obviněný porozuměl poučení o následcích spojených s přiznáním viny, a za tím účelem ho musí soud vyslechnout, neboť doznáním se vzdává části svých procesních práv.

Někteří autoři upozorňují na ekonomický přístup k uzavírání dohod, a to zejména v případech, kdy prokurátor vidí, že důkazní situace není natolik silná, aby obžaloba obstála v řízení před porotou, a proto obviněnému nabídne natolik nízký trest, aby jím vyvážil míru pravděpodobnosti zproštění.²¹² Problém takového pojetí spočívá v tom, že při jeho uplatnění může docházet k přiznání viny a přijetí trestu i ze strany osob nevinných, neboť se předpokládá i racionální přístup nevinných obviněných, kteří přistoupí na dohodu, pokud se jim nabídka trestu

---

²⁰⁸ Pravidlo 11 (b) Federal Rules of Criminal Procedure.

²⁰⁹ Nejvyšší soud USA ve věci *Robert Malvais Brady v. USA*, sp. zn. 397 U.S. 742 (1970).

²¹⁰ Nejvyšší soud USA ve věci *Santobello v. New York*, 404 U.S. 257 (1971).

²¹¹ Nejvyšší soud USA ve věci *Bordenkircher v. Hayes*, 434 U.S. 357 (1978).

²¹² BIBAS, Stephanos. *Plea Bargaining outside the Shadow of Trial*. Harvard Law Review [online]. 2004, vol. 117, č. 8, s. 2463-2547. [cit. 2023-11-17]. Dostupné z: <https://www.jstor.org/stable/4093404>.

jeví dostatečně výhodná.²¹³ K tomu Bohuslav uvádí, že americký systém DoVT je založen na rozhodnutí obviněného, zda se mu vyplatí přistoupit na přiznání viny nebo naopak absolvovat celý trestní proces včetně jednání před porotou s rizikem, že mu může být uložen nepoměrně přísnější trest, než kdyby k přiznání viny přistoupil, což může být v rozporu se zásadou zákazu nucení k sebeobviňování.²¹⁴

Z výše uvedeného je patrné, že prokurátor má při sjednávání DoVT v USA mnohem větší manévrovací pole nežli státní zástupce v České republice. Domnívám se, že je to zejména tím, že trestní proces v USA je založen na adversárním modelu trestního řízení, kdy strany nesou důkazní břemeno a aktivně se účastní dokazování.²¹⁵ Naopak český trestní proces odpovídá spíše inkvizičnímu modelu, pro který je typická odpovědnost soudu za vedení dokazování, a tedy i zjištění skutkového stavu, přičemž dokazování je vedeno zásadou materiální pravdy. Zmíněný rozdíl lze jednoduše ilustrovat na příkladu *fact bargaining*, kdy prokurátor může sjednat s obviněným dohodu v tom směru, že vypustí z popisu skutku okolnost, která by pro obviněného byla přítěžující a díky tomu může obviněný dosáhnout na nižší trest. Taková situace však v českém trestním procesu nepřichází v úvahu, zaprvé z důvodu, že skutek, či skutkové okolnosti vůbec nejsou a ani nemohou být předmětem vyjednávání mezi státním zástupcem a obviněným, zadruhé jiný závěr by vedl k popření zásady materiální pravdy, neboť by státní zástupce ve sjednané dohodě a soud při jejím schválení rozsudkem takovým postupem popřel anebo opomenul okolnosti, které by v té době byly známy ze spisu.

Obdobně nepřipadá v úvahu v českém právním prostředí ani *charge bargaining*, a to primárně z důvodu, že obviněný prohlašuje, že spáchal skutek pro který je stíhán, přičemž skutek je definován určitými skutkovými okolnostmi, na jejichž základě je pak dovozována i jeho právní kvalifikace, pokud by tedy například obviněný prohlásil, že se takového skutku dopustil, ale spatřuje v něm přečin ublížení na zdraví nikoli zvlášť závažný zločin těžkého ublížení na zdraví a jím uvedená právní kvalifikace nemá oporu ve zjištěném skutkovém stavu, pak není na místě dohodu sjednat, protože o právní kvalifikaci není možné v českém trestním řízení se státním zástupce při sjednávání dohody licitovat.

---

²¹³ COVEY, Russell. *Signaling and Plea Bargaining's Innocence Problem*. Washington and Lee Law Review [online]. 2009, vol. 66, č. 1, s. 73-130. [cit. 2023-11-17]. Dostupné z: <https://scholarlycommons.law.wlu.edu/wlulr/vol66/iss1/3/>.

²¹⁴ BOHUSLAV, Lukáš. *Dohoda o vině a trestu*. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2023, s. 29.

²¹⁵ K rozlišení adversárního a inkvizičního modelu trestního řízení viz např. PELC, Vladimír. *Koncept kontradiktornosti v trestním řízení*. ACTA UNIVERSITATIS CAROLINAE – IURIDICA. 2023, č. 3. s. 7-20.

Do jisté míry se jeví v českém trestním řízení jako představitelná varianta *count bargaining*, nikoli v ryzí podobě, jak bylo zmíněno v souvislosti s DoVT v USA, kdy se některý ze skutků skutečně vypustí, nýbrž za situace, kdy obviněný bude stíhán pro více skutků, pro většinu z nich uzavře se státním zástupcem DoVT, což bude i v souladu se zjištěným skutkovým stavem a pro zbylé skutky státní zástupce podle § 172 odst. 2 písm. a) TŘ zastaví trestní stíhání. Za takové situace půjde spíše o gentlemanskou dohodu mezi státním zástupcem a obviněným, která může obviněnému přinést ve výsledku nižší trest, než kdyby byl nadále stíhán pro všechny skutky dohromady. K tomu je však nutno připomenout, že pokud by mělo dojít k aplikaci ustanovení o zastavení trestního stíhání podle § 172 odst. 2 písm. a) TŘ bylo by nezbytné, aby trest sjednaný v DoVT byl natolik citelný, aby takový postup státního zástupce byl vůbec odůvodnitelný.

Dohadovacímu procesu podle TŘ tak nejvíce odpovídá *sentence bargaining*, tedy vyjednávání co do výše a druhu trestu, a to vzhledem k tomu, že pro účely sjednání DoVT podle TŘ obviněný stran otázky viny pouze prohlašuje, že spáchal skutek, pro který je stíhán a další vyjednávání se vede o druhu a výši trestu, ochranném opatření či náhradě škody.

Oběma právním úpravám je podobné, že poté co je u soudu v České republice podán návrh na schválení DoVT a v USA obžaloba, tak soud u obviněného ověřuje, zda porozuměl sjednané dohodě, zda si uvědomuje právní důsledky s takovým postupem v řízení spojené, a zda dohodu uzavřel svobodně, dobrovolně a bez nátlaku. Až po ověření těchto okolností může soud ve věci rozhodnout.

Domnívám se, že i v českém právním prostředí se v některých případech uplatní výše nastíněný ekonomický přístup, spočívající ve zjednodušení řízení ve skutkově ne úplně jasných věcech, kdy však jakousi brzdou by státnímu zástupci mělo být ustanovení § 175a odst. 1 TŘ, které stanoví, že sjednat DoVT je možné v případech, kdy výsledky vyšetřování dostatečně prokazují závěr, že se skutek stal, je trestným činem a spáchal jej obviněný. Pokud by však státní zástupce v rozporu s předchozí větou a s vědomím možné slabší důkazní situace před soudem dohodu i přesto sjednal, neměl by ji soud podle § 314r odst. 2 TŘ pro rozpor se zjištěným skutkovým stavem schválit. Čistě ekonomický přístup je proto možné vysledovat především u obviněných, kteří budou hodnotit, zda se jim s ohledem na důkazní situaci vyplatí podstoupit celé hlavní líčení s dokazováním, na jehož základě by mohlo dojít k jejich zproštění, anebo přijmou nižší trest již v přípravném řízení po dohodě se státním zástupcem a vyhnou se tak

náročnému procesu dokazování.²¹⁶ Současně v mediálně exponovaných kauzách může být rozhodování obviněných ovlivněno i mírou pozornosti, které se jim pro jejich čin prostřednictvím médií dostává, přičemž pro některé z nich riziko možného propírání kauzy ve sdělovacích prostředcích může být dostatečnou motivací ke sjednání dohody v přípravném řízení, než aby se pokusili dosáhnout zprošťujícího rozsudku cestou dokazování v hlavním líčení, která jsou veřejná a s ohledem na náročnost věci jich může proběhnout několik.

6.2. Dohadovací řízení na Slovensku

Právní úprava týkající se dohod o vine a treste byla do slovenského právního řádu zavedena zákonem č. 301/2005 Z. z., trestný poriadok (dále jen „TP“), s účinností od 1. 1. 2006. Dohoda o vine a treste je upravena v ustanoveních § 232 an. a § 331 an. TP. V prvním roce využívání bylo soudem schváleno celkem 1 924 dohod²¹⁷ a v roce 2007 to bylo už 4 642 dohod.²¹⁸²¹⁹ Bez zajímavosti není, že ačkoli se český zákonodárce nechal inspirovat slovenskou právní úpravou DoVT, tak z dat vyplývá, že na Slovensku docházelo v prvních letech k mnohem širšímu využívání uvedeného institutu, nežli tomu bylo u nás. Vzhledem k tomu, že slovenská právní úprava dohod byla pro českého zákonodárce inspirací, nachází v sobě mnoho stejných prvků a obdobných podmínek aplikace, na druhou stranu je možné vyzorovat i mnoho odlišností, které mohly zejména na počátku využívání institutu DoVT v českém právním prostředí odůvodnit odlišnost statistických údajů, když například na Slovensku je (a vždy bylo) možné uzavřít dohodu v řízení o všech trestných činech, kdežto v České republice to lze až od roku 2020.

Podle § 232 odst. 1 TP je jednou z podmínek pro sjednání dohody to, že obviněný „*sa k spáchaní skutku priznal, uznal vinu...*“ Z pohledu slovenské právní literatury se přiznáním viny rozumí přiznání pravdivosti tvrzení o skutečnostech, které jsou uvedeny v usnesení

---

²¹⁶ Obdobně se dá vyjádřit i k využití institutu prohlášení viny podle § 206c TŘ.

²¹⁷ Správa o činnosti prokuratúry Slovenskej republiky za rok 2006 [online]. [cit. 2024-05-14] Dostupné z: <https://www.genpro.gov.sk/spravy-o-cinnosti/sprava/sprava-o-cinnosti-prokuratury-slovenskej-republiky-za-rok-2006/>.

²¹⁸ Správa o činnosti prokuratúry Slovenskej republiky za rok 2007 [online]. [cit. 2024-05-14]. Dostupné z: <https://www.genpro.gov.sk/spravy-o-cinnosti/sprava/sprava-o-cinnosti-prokuratury-slovenskej-republiky-za-rok-2007/>.

²¹⁹ Naopak v roce 2021 to bylo „pouhých“ 1 294 dohod. K tomu viz Správa generálneho prokurátora Slovenskej republiky o činnosti prokuratúry v roku 2021 a poznatkoch prokuratúry o stave zákonnosti v Slovenskej republike [online]. [cit. 2024-05-14]. Dostupné z: <https://www.genpro.gov.sk/spravy-o-cinnosti/sprava/sprava-generalneho-prokuratora-slovenskej-republiky-o-cinnosti-prokuratury-v-roku-2021-a-poznatkoch-prokuratury-o-stave-zakonnosti-v-slovenskej-republike/>.

o vznesení obvinění.²²⁰ V případě uznání viny se pak jedná o přiznání všech skutkových okolností případu, které se vztahují k objektivní i subjektivní stránce skutkové podstaty trestného činu.²²¹ Prostým jazykovým srovnáním lze dovést, že se jedná o vyšší standard prohlášení obviněného, zahrnující v sobě i morální aspekt a určitý vztah obviněného ke spáchanému trestnému činu, nežli prosté prohlášení obviněného o tom, že spáchal skutek podle českého TŘ, a lze jej spíše přirovnat k doznání obviněného. Dle Jelínka v sobě uznání a přiznání viny nese určitý etický aspekt, kdežto u prohlášení o spáchání skutku obviněný pouze zvažuje, jaké výhody prohlášení obviněnému přinese.²²² Obdobně jako v české právní úpravě musí přiznání a uznání viny obviněného mít svou oporu ve výsledcích vyšetřování, které odůvodní závěr o tom, že je skutek trestným činem a spáchal jej obviněný, přičemž důkazy musejí nasvědčovat také pravdivosti jeho přiznání.

Podstatný rozdíl je možné zpozorovat v § 232 odst. 5 TP, podle kterého může nastat situace, kdy obviněný v rámci jednání o DoVT uzná vinu ze spáchání skutku v plném rozsahu, avšak nedojde k dohodě o trestu, v takovém případě prokurátor podá obžalobu, ve které uvede přiznaný skutek, právní kvalifikaci, uznání viny a požádá soud, aby rozhodl o trestu a dalších výrocích. Jinými slovy jednou přiznaná a uznaná vina, pokud k ní došlo v rámci jednání o DoVT je platná, a neruší se automaticky, pokud nedojde k dohodě o trestu. Opačně situaci řeší český TŘ v § 175a odst. 7, který neumožňuje k prohlášení viny obviněného v dalším řízení přihlížet, pokud k dohodě nedojde.

Velký rozdíl mezi úpravami spočívá v možnosti prokurátora sjednat DoVT i s mladistvým obviněným za podmínky, že s dohodou souhlasí zákonný zástupce nebo obhájce mladistvého.

Poté co dojde ke sjednání dohody, podává prokurátor soudu návrh na její schválení podle § 233 TP. Po obdržení návrhu předseda senátu buďto určí termín veřejného zasedání k rozhodnutí o návrhu DoVT nebo návrh odmítne, a to pokud zjistí závažné porušení procesních předpisů, zejména porušení práva na obhajobu, anebo pokud je navrhovaná dohoda zřejmě nepřiměřená.²²³ Ustanovení § 333 TP upravuje průběh veřejného zasedání, přičemž na jeho počátku prokurátor přednese návrh dohody, poté předseda senátu formou otázek uvedených

---

²²⁰ BARTOŠOVÁ, Lýdia. *Rozsah dokazovania pri využití odklonov v prípravnom konaní*. Trestněprávní revue. 2007, č. 5, s. 124-128.

²²¹ Tamtéž.

²²² JELÍNEK, Jiří. *Dohodovací řízení v trestním procesu a otázky souvisící*. Bulletin advokacie. 2012, č. 10, s. 19-25.

²²³ V případě, že by se vedlo řízení o zvlášť závažném zločinu, na který zákon stanoví trest odnětí svobody s dolní hranicí trestní sazby ve výši nejméně 12 let, tak o zřejmé nepřiměřenosti dohody rozhoduje senát v neveřejném zasedání. Srov. § 331 odst. 2 TP.

v odst. 3 písm. a-j) zjistí zda obviněný: a) rozumí podanému návrhu na DoVT, b) souhlasí s projednáním věci zkrácenou formou, čímž se vzdává práva na veřejný soudní proces, c) rozumí podstatě skutku a tomu co se mu klade za vinu, d) byl poučený o svých právech, e) rozuměl podstatě řízení o návrhu DoVT, f) rozumí právní kvalifikaci skutku, g) jsou mu známy trestní sazby, které zákon stanoví za trestné činu mu kladené za vinu, h) zda se dobrovolně přiznal a uznal vinu spácháním skutku, i) souhlasí s navrženým trestem, trest přijímá a podřídí se jeho výkonu a nahradí škodu v rozsahu dohody, j) uvědomuje si, že jakmile soud přijme DoVT a vynese rozsudek, který nabude právní moci nebude již možné proti němu podat odvolání. U mladistvého, který v době veřejného zasedání nedovršil 18 let věku učiní soud dotaz na obhájce a zákonného zástupce, zda s dohodou souhlasí. Soud může dohodu rozsudkem schválit jen v případě, že obviněný odpoví na všechny otázky „ano.“ V opačném případě, anebo když jedna ze stran v průběhu veřejného zasedání prohlásí, že s dohodou nesouhlasí, soud její návrh odmítne.²²⁴ Pokud by soud dohodu považoval za nespravedlivou, může oznámit stranám své výhrady, které následně mohou navrhnout její nové znění. V této souvislosti jsou si obě úpravy velmi podobné, pouze s tím rozdílem, že slovenská právní úprava explicitně vyjadřuje povinnost obviněného odpovědět na položené otázky kladně, zatímco § 314q odst. 3 TŘ tuto povinnost pouze implikuje. Naproti tomu český zákonodárce v řízení o DoVT navíc upravil oprávnění soudu vyslechnout obviněného a opatřit další potřebná vysvětlení, pokud to soud považuje za potřebné.

Velmi významný rozdíl mezi českou a slovenskou právní úpravou DoVT spočívá v tom, že pokud soudy ve slovenském trestním řízení dohodu schválí, není již možné proti rozsudku o schválení DoVT podat odvolání ani dovolání, kromě dovolání z důvodu zásadního porušení práva na obhajobu,²²⁵ kdežto podle českého TŘ je připuštěno podat odvolání, pokud rozsudek o schválení není v souladu s uzavřenou dohodou. S tím souvisí i okamžik nabytí právní moci rozsudku, dle § 334 odst. 5 TP totiž nabývá rozsudek právní moci jeho vyhlášením, na druhou stranu v českém trestním procesu rozsudek, jímž byla schválena DoVT nabyde právní moci dle obecných pravidel,²²⁶ a to právě s ohledem na alespoň částečné zachování práva na podání odvolání.

---

²²⁴ VRÁBLOVÁ, Miroslava. *Niekoľko poznámok k historicky najmladšiemu odklonu v slovenskom trestnom konaní – dohode o vine a treste*. Trestněprávní revue. 2007, č. 7, s. 192-196.

²²⁵ S účinností od 20. 3. 2024 může Ministr spravdnosti podat dovolání podle § 371 odst. 2 TP i v případě, že soud schválil dohodu o vine a treste, avšak tato není s ohledem na závažné porušení hmotněprávních ustanovení přiměřená nebo spravedlivá.

²²⁶ § 139 TŘ.

Do novely provedené zákonem č. 333/2020 Sb., byly rozdíly v obou úpravách mnohem markantnější. Další odlišnosti spočívaly zejména v nemožnosti sjednat DoVT v řízení o všech trestných činech, anebo v povinném zastoupení obhájcem při sjednávání dohody či neuzákonění DoVT jako jedné z možností pro mimořádné snížení trestu odnětí svobody.

Částečnou rozdílnost úprav lze vypožorovat i v souvislosti s podzákonými předpisy. Podle § 561 odst. 2 TP podrobnosti o podmínkách a postupu prokurátora při jednání o DoVT stanoví závazný právní předpis, který vydá Ministerstvo spravodlivosti. Tímto předpisem je vyhláška Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 619/2005 Z. z., o podmienkach a postupe prokurátora pri konaní o dohode o uznání viny a prijatí trestu, který ve svém § 4 stanoví kritéria, kterými se prokurátor má řídit při úvahách o vhodnosti jednání o DoVT a při samotném vyjednávání. Těmito kritérii jsou zejména ochota obviněného spolupracovat při vyšetřování, jeho minulost, projevená lítost a pocit viny, zájem na rychlém a přiměřeném skončení trestní věci, pravděpodobnost usvědčení obviněného v řízení před soudem a další. Úprava kritérií, jimiž by se státní zástupce při vyjednávání o DoVT řídil není upravena v českém právním prostředí žádným obecně závazným předpisem. Jako vodítko však pro státní zástupce může sloužit interní předpis doporučující povahy, vypracovaný Nejvyšším státním zastupitelstvím, a to Metodika k postupu státních zástupců při sjednávání dohod o vině a trestu, ze které vyplývají podobná kritéria, která by státní zástupce měl před a při sjednávání DoVT zvažovat.

Odlišnost v obou úpravách lze nalézt i co do odměňování obhájců. Podle § 14 odst. 7 vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 Z. z., o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb náleží obhájci při schválení dohody soudem kromě jiného i odměna ve výši čtyřnásobku základní tarifní odměny za jeden úkon právní služby.²²⁷ V českém právním řádu však obdobné ustanovení o vyšší odměně obhájce při využití institutu DoVT nenajdeme.²²⁸ V ostatním je úprava institutu DoVT velmi podobná nebo stejná v obou státech.

Uvedenou pasáž je možné shrnout tak, že ačkoli se český zákonodárce při zakotvení institutu DoVT do českého právního řádu inspiroval slovenskou právní úpravou, učinil tak pouze

---

²²⁷ Ve znění účinném do 30. 6. 2013 náležela obhájci při schválení dohody soudem odměna ve výši šestnásobku základní tarifní odměny za jeden úkon právní služby.

²²⁸ Srov. vyhlášku Ministerstva spravodlivosti č. 177/1996 Sb., o odmenách advokátů a náhradách advokátů za poskytování právních služeb (advokátní tarif).

částečně. Zejména na počátku existence institutu²²⁹ byl markantní rozdíl co do četnosti jeho využívání, což lze vysledovat i na počtu uzavřených dohod v obou státech v tomto období. Svůj podíl na tom mohla mít jistá okleštěnost DoVT v TRČ či dokonce nedostatečná motivace obhájců k uzavírání dohod, která byla na Slovensku podpořena zvýšením jejich odměny, pokud došlo ke schválení DoVT soudem. Po novele provedené zákonem č. 333/2020 Sb. došlo k přiblížení obou právních úprav, ale i přesto existují rozdíly. Mezi nimi lze ze slovenské právní úpravy vypíchnout zejména možnost sjednat dohodu i s mladistvým obviněným za souhlasu jeho zákonného zástupce či obhájce anebo možnost prokurátora vycházet z uznání a přiznání viny obviněného získaného v procesu sjednávání dohody i za situace, kdy ke sjednání dohody nakonec nedojde a pro skutek podat obžalobu, ve které uvede, že obviněný přiznal vinu a požádá soud, aby rozhodl o trestu a dalších výrocích.

---

²²⁹ Na Slovensku byla dohoda zavedena s účinností od roku 2006, v České republice v roce 2012.

7. Zhodnocení současné právní úpravy a úvahy de lege ferenda

7.1. Konkurence s dalšími vybranými konsensuálními způsoby řešení trestních věcí

Spolu s významnou novelou TŘ,²³⁰ která rozšířila možnosti využití DoVT, o nichž bylo pojednáno výše, byl do českého trestního řízení vnesen i další významný institut zjednodušující a urychlující trestní řízení, a to prohlášení viny. Systematicky byl zařazen v rámci TŘ do hlavy třinácté, konkrétně ho nalezneme v § 206c TŘ. Institut spočívá v tom, že obžalovaný prohlásí, že je vinný spácháním skutku uvedeným v obžalobě, a že souhlasí s právní kvalifikací skutku tam uvedenou.²³¹ Dle Gondekové²³² prohlášení viny v sobě obsahuje doznání, avšak je obsahově širší, neboť v sobě zahrnuje ještě souhlas s právní kvalifikací.

Před započítím výslechu obžalovaného v hlavním líčení, popřípadě s ohledem na obžalovaným uváděné skutečnosti v průběhu tohoto výslechu, soud obžalovaného poučí o povaze institutu prohlášení viny a jeho procesních i hmotněprávních důsledcích, pokud by došlo k jeho přijetí.²³³ Významným procesním důsledkem je, že soudem přijaté prohlášení nelze odvolat a současně skutečnosti uvedené v prohlášení viny nelze napadat opravným prostředkem.²³⁴ Dalším procesním důsledkem podle § 206c odst. 6 TŘ je, že v rozsahu, v němž obžalovaný vinu prohlásil, se nebude provádět dokazování a toto bude provedeno pouze ve zbylém rozsahu. Hmotněprávní důsledek prohlášení viny spočívá v povinnosti soudu přihlížet k prohlášení při ukládání trestu.²³⁵ V některých případech může prohlášení viny vést soud k úvahám o mimořádném snížení trestu odnětí svobody podle § 58 odst. 2 písm. b) TZ. Primární výhodou pro OČTŘ, ale i pro obžalovaného je fakt, že tento postup s ohledem na to, že se po prohlášení viny nebude provádět ke skutku další dokazování,²³⁶ zrychluje celou soudní fázi trestního řízení. Obžalovaného k prohlášení viny motivuje především povinnost soudu k prohlášení přihlídnout při ukládání trestu. Když obžalovaný učiní prohlášení viny, soud ještě ověří jeho věrohodnost, a to obdobně jako při schvalování DoVT, tedy postupem dle § 314q odst. 3 TŘ. Následně zjistí stanovisko

---

²³⁰ Zákon č. 333/2020 Sb., kterým se mění zákon č. 40/2009 Sb., trestní zákoník, ve znění pozdějších předpisů, zákon č. 141/1961 Sb., o trestním řízení soudním (trestní řád), ve znění pozdějších předpisů, a některé další zákony.

²³¹ § 206c odst. 1 TŘ.

²³² GONDEKOVÁ, Šárka. *Prohlášení viny jako kvalifikované doznání nekvalifikovaného*. Bulletin advokacie. 2021, č. 5, s. 42.

²³³ Takové poučení bude také součástí výzvy ke kvalifikovanému vyjádření obviněného, které je mu doručováno spolu s opisem obžaloby. K tomu srov. § 196 odst. 2, 3 TŘ.

²³⁴ § 206c odst. 7 TŘ.

²³⁵ § 39 odst. 1 TZ.

²³⁶ Pokud by se nejednalo o případ spolupachatelství, kdy by vinu prohlásil pouze jeden ze spoluobžalovaných.

státního zástupce, popřípadě také poškozeného a zúčastněné osoby. Soud není vyjádřením státního zástupce vázán, a prohlášení viny může přijmout i přes negativní stanovisko státního zástupce. Soud prohlášení viny přijímá nebo nepřijímá usnesením. § 206c odst. 5 TŘ stanoví, že „*Soud prohlášení viny nepřijme, není-li v souladu se zjištěným skutkovým stavem nebo zjistí-li, že v předchozím řízení došlo k závažnému porušení práv obviněného. Soud nemusí prohlášení viny přijmout, pokud takový postup nepovažuje za vhodný s ohledem na okolnosti případu a vyjádření ostatních stran.*“ Obdobně jako u prohlášení o spáchání skutku, pro který je obviněný stíhán pro účely DoVT, se u prohlášení viny vyžaduje, aby takové prohlášení mělo oporu ve zjištěném skutkovém stavu.

Prohlášení viny bude obžalovaný činit zpravidla v době od přednesení obžaloby až do doby skončení svého výslechu. K době, ve které by k prohlášení viny mělo dojít, vyslovil Nejvyšší soud ve svém usnesení ze dne 28. dubna 2021, sp. zn. 8 Tdo 258/2021 závěr, že smyslem a účelem prohlášení viny je, aby ho obžalovaný učinil v hlavním líčení ve fázi od přednesení obžaloby do zahájení dokazování. Dle Nejvyššího soudu však nelze vyloučit prohlášení viny i kdykoliv v průběhu hlavního líčení, neboť žádné ustanovení TŘ nestanoví mezní okamžik, do kterého by prohlášení mohlo být učiněno, přičemž nevyločil ani prohlášení viny v rámci odvolacího řízení.²³⁷ K prohlášení viny a jejímu přijetí by v odvolacím řízení mělo docházet pouze ve zcela výjimečných případech, neboť pokud nebylo v hlavním líčení použito jiných zjednodušujících institutů, a nedošlo ke zjednodušení, ani zrychlení řízení a soud prvního stupně provedl dokazování v plném rozsahu, proto by obžalovaný bez dalšího neměl těžit výhod institutu prohlášení viny, pokud v hlavním líčení svou trestnou činnost nejprve popíral anebo odmítl vypovídat, a k prohlášení viny přistoupil až ve veřejném zasedání o odvolání.

Podle § 206c odst. 7 TŘ soudem přijaté prohlášení viny již nelze odvolat a skutečnosti v něm uvedené nelze napadnout opravným prostředkem. V rozsahu soudem přijatého prohlášení viny je výrok o vině podle § 246 odst. 1 písm. b) TŘ vyloučen z odvolání. Avšak vzhledem k tomu, že účast státního zástupce na prohlášení viny spočívá pouze v jeho vyjádření, zda je prohlášení způsobilé k přijetí ze strany soudu, může proti rozsudku podat odvolání v plném rozsahu,²³⁸

---

²³⁷ V dané věci šlo o situaci, kdy soud 1. stupně rozsudek vynesl v době, kdy ještě institut prohlášení viny nebyl v českém trestním procesu znám, kdežto odvolací soud rozhodoval poté co nabyla účinností novela č. 333/2020 Sb., kterým bylo prohlášení viny zavedeno.

²³⁸ ŠELLENG, Dalibor. *Vybrané otázky institutu prohlášení viny v hlavním líčení*. Bulletin advokacie. 2022, č. 9, s. 33.

tedy i do výroku o vině²³⁹ v souladu s § 246 odst. 1 písm. a) TŘ. Na druhou stranu existuje i rozhodnutí Nejvyššího soudu,²⁴⁰ které takový postup vyvrací, přičemž argumentuje tím, že „Podmínky uvedené v § 206c odst. 7 tr. ř. mají přednost, protože jde o speciální ustanovení k § 246 odst. 1 písm. a) tr. ř., a proto (mimo jiné i při respektu k zásadě rovnosti stran), i pro státního zástupce platí, že v případě, když soud přijme podle § 206c odst. 4 tr. ř. prohlášení viny obviněného, nemůže podávat odvolání proti skutečnostem uvedeným v prohlášení viny.“ Společný znak prohlášení viny a DoVT spočívá i v omezenosti rozsahu odvolání, v jakém může obžalovaný při využití prohlášení viny, respektive obviněný u DoVT podat odvolání proti rozsudku, který byl vydán na základě zmíněných institutů, když obžalovaný nemůže odvoláním napadnout výrok o vině v rozsahu, v jakém soud přijal jeho prohlášení viny, a obviněný nemůže napadnout odvoláním rozsudek o schválení DoVT, pokud tento je v souladu se sjednanou dohodou.

Stejně jako prohlášení o tom, že obviněný spáchal skutek, pro který je stíhán, je i prohlášení viny obžalovaného jeho osobním jednáním, které za něj nemůže učinit jeho obhájce. Současně nelze prohlášení viny dopředu nikterak podmínit.²⁴¹ Podstatný rozdíl obou institutů však spočívá v odvolatelnosti prohlášení, když soudem přijaté prohlášení viny nelze podle § 206b odst. 7 TŘ odvolat, kdežto od sjednané dohody může státní zástupce odstoupit až do doby, než se soud odebere k závěrečné poradě a v souladu s nálezem Ústavního soudu ze dne 4. února 2020, sp. zn. I. ÚS 1860/19 tak může učinit i obviněný. O neodvolatelnosti prohlášení viny hovoří ve své judikatuře i Nejvyšší soud, který ve svém usnesení ze dne 17. srpna 2022, sp. zn. 8 Tdo 722/2022 (uveřejněné pod č. 13/2022 Sb. rozh. tr.), uvedl, že pravidlo uvedené v § 206c odst. 7 TŘ „je striktní, platí za všech okolností a je tedy absolutní, protože zákon s ním nespojuje žádné další okolnosti a neuvádí ani žádné výjimky, které by ho mohly prolomit.“ Do budoucna vyvstává otázka, zda by neodvolatelnost prohlášení viny měla být nastavena natolik striktně jako doposud, neboť v praxi mohou nastat situace, kdy obžalovaný po soudem přijatém prohlášení viny, při svém výslechu začne uvádět skutečnosti, které jsou v rozporu s původním prohlášením viny a vytvářejí pochybnosti o tom, zda přijaté prohlášení viny je vůbec v souladu se zjištěným skutkovým stavem, což by mohlo vytvářet rozpor se zásadou materiální pravdy, jakkoli prohlášení viny lze považovat za výjimku z této zásady. Za současného stavu

---

²³⁹ K tomu viz i usnesení Nejvyššího soudu ze dne 31. srpna 2021, sp. zn. 4 Tdo 797/2021.

²⁴⁰ Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 19. října 2022, sp. zn. 8 Tdo 910/2022.

²⁴¹ Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 15. března. 2023, sp. zn. 4 Tdo 201/2023.

zákonného znění prohlášení viny se nabízí alespoň uplatnění odvolacího práva státního zástupce, který má obecně právo podat odvolání do všech výroků, a tedy i do výroku do viny podle § 246 odst. 1 písm. a) TŘ, ačkoli ve vztahu k rozsudku po přijatém prohlášení viny vyslovil Nejvyšší soud ve výše citovaném usnesení²⁴² jiný názor.

Po zahájení hlavního líčení, pokud má předseda senátu za to, že okolnosti případu svědčí pro možnost sjednání DoVT, poučí obžalovaného o této alternativě ke standardnímu řízení, a poté může za účelem sjednání DoVT mimo hlavní líčení, toto přerušit, popřípadě odročit.²⁴³ Jestliže státní zástupce s obžalovaným, případně též poškozeným dohodu sjednají, v hlavním líčení se pokračuje, a státní zástupce přednese obsah sjednané dohody a navrhne její schválení.²⁴⁴ Ustanovení § 206b odst. 4 TŘ dopadá na případy, kdy soud dohodu neschválí, poté se totiž k prohlášení viny, které obžalovaný učinil pro účely jejího sjednání dohody nepřihlíží, ledaže obžalovaný požádá, aby takové prohlášení bylo posouzeno jako prohlášení viny podle § 206c.

Na tomto místě lze opět odhalit terminologickou nepřesnost, které se zákonodárce dopustil v poměru DoVT a prohlášení viny, když prohlášení obžalovaného o spáchání skutku, které je obecnou podmínkou pro sjednání DoVT vyplývající z § 175a odst. 3 TŘ, směřuje s prohlášením viny.²⁴⁵

Systematickým, ale i prostým jazykovým výkladem lze dovodit, že před prohlášením viny zákonodárce upřednostňuje sjednání DoVT. Tato úvaha o subsidiárním použití institutu prohlášení viny vyplývá i ze znění § 206c odst. 1 TŘ, který stanoví, že „*Pokud nedošlo ke sjednání dohody o vině a trestu, může obžalovaný prohlásit, že je vinný spácháním skutku...*“ a dále je podpořena zněním § 206b odst. 4 TŘ, tedy že pokud soud neschválí DoVT sjednanou v řízení před soudem, lze k žádosti obžalovaného na prohlášení viny učiněné pro účely DoVT pohlížet jako na prohlášení viny dle § 206c TŘ. Taková preference má své opodstatnění, neboť dohoda by měla být pomyslným vrcholem uplatnění konsensuálních způsobů řešení trestní věci, a to z toho důvodu, že obviněný má při sjednávání dohody možnost ovlivnit i trest, případně ochranné opatření či náhradu škody. Při prohlášení viny před soudem však obžalovaný není schopen ovlivnit jaký druh trestu a v jaké výměře mu soud následně uloží, neboť prohlášení viny se týká pouze viny ze spáchání skutku a jeho právní kvalifikace a jak již bylo výše uvedeno soud je zohlední (pouze)

---

²⁴² Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 19. října 2022, sp. zn. 8 Tdo 910/2022.

²⁴³ § 206b odst. 1, 2 TŘ.

²⁴⁴ § 206b odst. 3 TŘ.

²⁴⁵ Obdobně jako v případě § 175a odst. 7, věta druhá TŘ.

při ukládání trestu. K prohlášení viny soud přihlíží při stanovení druhu trestu a jeho výměry podle § 39 odst. 1 TZ, popřípadě může za splnění dalších podmínek dojít až k mimořádnému snížení trestu odnětí svobody dle § 58 odst. 2 písm. b) TZ.

Třetím institutem zjednodušujícím řízení před soudem je označení skutečností za nesporné podle § 206d TR, toto se použije, pokud nedošlo ke sjednání DoVT, ani k prohlášení viny. Institut spočívá v tom, že státní zástupce a obžalovaný prohlásí, které skutečnosti považují za nesporné, a v rozsahu v nichž se tato prohlášení překrývají může soud rozhodnout, že se k nim nebude provádět dokazování, pokud s ohledem na ostatní zjištěné skutečnosti není závažný důvod o těchto prohlášeních pochybovat. K vzájemnému poměru všech tří institutů se vyjádřil Vrchní soud v Praze ve svém usnesení ze dne 14. února 2023, sp. zn. 7 To 3/2023, když uvedl, že se jedná o „*tři samostatné procesní instituty, které nelze u téhož skutku vzájemně kombinovat,*“ a pokud soud již přijal prohlášení viny je „*nadbytečné a nesprávné, aby se následně dotazoval stran, které ze skutečností, jichž se prohlášení viny týká, pokládají za nesporné.*“ Prohlášení viny je považováno za mezistupeň mezi DoVT a označením skutečností za nesporné.²⁴⁶

V souvislosti s nespornými skutečnostmi Nejvyšší soud ve svém usnesení ze dne 25. srpna 2021, sp. zn. 5 Tdo 888/2021 učinil významné závěry stran všech konsensuálních způsobů řešení trestních věcí, tedy závěry týkající se nejen nesporných skutečností ale i DoVT a prohlášení viny, když kromě jiného uvedl, že soud předtím než přistoupí k aplikaci těchto institutů musí nejprve zjišťovat podmínky pro jejich využití, a dbát zejména na naplnění zásady materiální pravdy, což se v případě nesporných skutečností projevuje tím, že soud nesmí institut využít a nemůže upustit od dokazování skutečností, které strany označili za nesporné, pokud s ohledem na ostatní zjištěné skutečnosti existuje závažný důvod o prohlášení stran pochybovat. Jinými slovy nelze připustit, aby obviněný pouze využil výhod konsensuálních způsobů řešení trestní věci bez toho, aniž by se podklad pro jejich využití neodrážel ve shromážděném spisovém materiálu a skutečnostech z něj vyplývajících. K tomu se nabízí ještě citovat pasáž zmíněného usnesení: „*nelze akceptovat cokoli za nesporné skutečnosti, příp. za prohlášení viny či v rámci dohody o vině a trestu, a to jen proto, že mezi stranami existuje na tom konsenzus, ač je zřejmé, že to neodpovídá pravdě.*“²⁴⁷

---

²⁴⁶ Srov. usnesení Nejvyššího soudu ze dne 31. srpna 2021, sp. zn. 4 Tdo 797/2021, nebo obdobně usnesení Nejvyššího soudu ze dne 6. dubna 2022, sp. zn. 11 Tdo 223/2022.

²⁴⁷ Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 25. srpna 2021, sp. zn. 5 Tdo 888/2021.

Šelleng²⁴⁸ správně upozorňuje na to, že prohlášení viny u mladistvých obžalovaných není nikterak omezeno z hlediska věku. Na druhou stranu v případě DoVT vyplývá z § 63 odst. 1 ZSM věkové omezení, když dohodu lze v řízení sjednat pouze za předpokladu, že mladistvý již dovršil 18 let věku. Autor zmíněného článku navrhuje zpřísnění úpravy ve vztahu k mladistvému, pokud jde o prohlášení viny.²⁴⁹ Nabízí se totiž otázka, zda mladistvý obžalovaný, ač povinně zastoupený obhájcem je schopen porozumět smyslu institutu prohlášení viny a důsledkům souvisejícím s jeho přijetím, když jej však současně ZSM diskvalifikuje stran sjednání dohody, pokud ještě nedovršil 18 let věku.

V kontextu výše uvedeného k prohlášení viny považuji za problematickou situaci, kdy po provedeném vyšetřování a podání obžaloby, obviněný v mezidobí od podání obžaloby do nařízení hlavního líčení, respektive obžalovaný po zahájení hlavního líčení přijde s podnětem k uzavření dohody, ačkoli takto mohl učinit kdykoli v průběhu vyšetřování. O to víc zarážející bude situace, kdy obviněný v průběhu přípravného řízení odmítl návrh státního zástupce ke sjednání DoVT a tento návrh učiní sám před soudem. Obviněného může k návrhu na sjednání DoVT v této fázi řízení vést obava z uložení trestu, který mu byl v obžalobě v souladu s § 177 písm. d) TŘ státním zástupcem navrhován a snaha dosáhnout trestu nižšího. Bude záležet na posouzení každého jednotlivého případu a uvážení toho konkrétního státního zástupce, zda se po podání obžaloby rozhodne s obviněným sjednat DoVT. Zpravidla totiž obviněný, který projevil zájem dohodu sjednat bude ochoten v hlavním líčení též prohlásit vinu. Sjednání dohody v době mezi podáním obžaloby do doby zahájení hlavního líčení by dle mého názoru za splnění podmínek mělo být převažujícím postupem státního zástupce stran podnětu obviněného ke sjednání DoVT. Na druhou stranu však sjednání DoVT až poté, co bylo hlavní líčení zahájeno nepřináší takové výhody z pohledu zjednodušení a zrychlení trestního řízení nežli samotné prohlášení viny obžalovaným. Je pravdou, že obžalovaný, který učiní prohlášení viny není schopen reálně ovlivnit druh a výši trestu, avšak stejný obžalovaný měl možnost s podnětem ke sjednání DoVT přijít již v rámci celého vyšetřování v přípravném řízení, anebo v době mezi podáním obžaloby a zahájením hlavního líčení. Ačkoli TŘ správně preferuje DoVT před prohlášením viny, a osobně považuji vyřízení trestní věci prostřednictvím sjednání DoVT za vrchol konsensuálních způsobů řešení trestní věci, mám za to, že je třeba k jejímu sjednání po zahájení hlavního líčení

---

²⁴⁸ ŠELLENG, Dalibor. *Vybrané otázky institutu prohlášení viny v hlavním líčení*. Bulletin advokacie. 2022, č. 9, s. 36.

²⁴⁹ Tamtéž.

přístupovat obezřetně zejména s ohledem na předpokládanou míru zjednodušení a zrychlení řízení, kterou může sjednání DoVT ještě přinést (právě v kontextu s prohlášením viny) a rovněž vzhledem k možné vypočítavosti obžalovaného, který byl již dříve za řízení oprávněn podnět ke sjednání dohody učinit. Proto pokud se státní zástupce po zahájení hlavního líčení rozhodne DoVT s obžalovaným sjednat, měl by z hlediska navrhovaného trestu zohlednit fázi trestního řízení v němž ke sjednání dohody dochází. Jinými slovy by měl mít představu o tom, jaký trest a v jaké výši by pro účely sjednání DoVT navrhl v případě jejího sjednání na začátku vyšetřování, v jeho průběhu anebo na jeho konci, dále po podání obžaloby a též po zahájení hlavního líčení, přičemž zvýhodnění obviněného co do výše a druhu trestu by mělo být nejnižší po zahájení hlavního líčení, oproti ostatním nastíněným fázím řízení, v rámci kterých lze uvažovat o vyšším zvýhodnění obviněného stran dohodnutého trestu.

DoVT by měla mít největší dopad v přípravném řízení, současně není vyloučena její aplikace ani v soudní fázi trestního řízení, kde již ke slovu může přicházet prohlášení viny nebo institut nesporných skutečností. V některých situacích může docházet ke konkurenci DoVT a prohlášení viny, kdy s přihlédnutím k tomu, že DoVT je z konsensuálních způsobů řešení trestních věcí nejkompexnější, by tato měla být upřednostněna, avšak nikoli v těch případech, kdy by to naopak bylo na újmu rychlosti a hospodárnosti řízení, popřípadě by měl být zohledněn i případný kalkul obžalovaného. V poměru prohlášení viny a nesporných skutečností by aplikační problémy vznikat neměly. Přesto může nastat situace, kdy obžalovaný, který bude mít zájem prohlásit vinu, nebude souhlasit s celým popisem skutku uvedeným v obžalobě – například uvede, že vykradl sklepní kóje domu, ale že do společných částí domu se nedostal vloupáním, nýbrž, že využil pootevřených vstupních dveří. Takový skutkový děj může být klidně možný a bude záležet i na postoji státního zástupce, zda bude nakloněn změně popisu skutku v obžalobě a otevře tak prostor pro prohlášení viny, anebo zda na něm setrvá a dojde „pouze“ k využití institutu nesporných skutečností.

V obecné rovině jsou všechny zmíněné konsensuální způsoby řešení trestních věcí způsobilé významně zjednodušit a zrychlit trestní řízení. Odlišují se od sebe mírou kooperace obviněného na zvoleném způsobu vyřízení trestní věci, nebo třeba mírou dokazování, které soud následně provádí. Všem je však společné, že prohlášení obviněného²⁵⁰ vždy musí mít oporu ve zjištěném skutkovém stavu, a proto k němu nelze v žádném případě přihlížet, pokud existují

---

²⁵⁰ Dle § 175a 3 TŘ u DoVT, dle § 206c odst. 1 TŘ u prohlášení viny, a dle § 206d TŘ u nesporných skutečností.

pochybnosti o jeho pravdivosti a nebyl by pro něj alespoň dílčí podklad ve zjištěných skutečnostech. Jinými slovy nelze na tyto instituty spoléhat natolik, aby byla popřena zásada materiální pravdy uvedená v § 2 odst. 5 TŘ, z níž vybrané instituty představují výjimku.

7.2. Úvahy de lege ferenda

Lze říci, že DoVT, tak jak je v současné době vyjádřena v textu TŘ a jak je následně z pohledu OČTŘ aplikována plní svůj účel jako jednoho z alternativních způsobů řešení trestních věcí. I přesto se lze pochopitelně setkat s názory volajícími po změně podmínek pro jejich aplikaci, popřípadě nápady týkajícími se zpřesnění dikce některých ustanovení.

V pasáži věnované podmínkám pro sjednání DoVT bylo upozorněno na nejednotnost pojmů, které zákonodárce použil, kdy v jednom případě formulace ustanovení zní „*prohlášení obviněného, že spáchal skutek*“ (§ 175a odst. 3 TŘ) a v druhém případě „*prohlášení viny*“ (§ 175a odst. 7 a § 314s TŘ).²⁵¹ Na základě jazykového výkladu by lze říci, že prohlášení viny v sobě obsahuje určitý morální aspekt, kdežto u prohlášení o spáchání skutku jde o prosté prohlášení bez jakéhokoli morálního vyznění. Zmíněná pojmová nejednotnost je o to markantnější, pokud je obsažena v rámci jednoho paragrafu, týkajícího se téhož institutu. Byť uvedené nečiní aplikační problémy, neboť k prohlášení obviněného se v případě nesjednání dohody, potažmo neschválení ze strany soudu tak či tak nepřihlíží, jsem toho názoru, že tento pojmový rozpor by měl být odstraněn.²⁵² Nabízí se v zásadě dvě alternativy sjednocení, kdy první z nich se týká změny formulace § 175a odst. 7 a § 314s TŘ, přičemž „*prohlášení viny*“ by mohlo být nahrazeno „*prohlášení obviněného o tom, že spáchal skutek, pro který je stíhán,*“ když inspirační zdroj lze nalézt v § 314 TŘ u narovnání. Druhá varianta se týká změny § 175a odst. 3 TŘ²⁵³, když by postačovalo „*prohlášení obviněného, že spáchal skutek, pro který je stíhán*“ zaměnit za „*prohlášení viny.*“ Takovou alternativu považuji za vhodnější, neboť jak už bylo výše nastíněno, ve formulaci prohlášení viny lze spatřovat i morální aspekt přístupu obviněného ke spáchanému trestnému činu. Pro vhodnost této změny hovoří i fakt, že DoVT má spoustu podobných rysů s dalším z konsenzuálních způsobů řešení trestních věcí, a to s institutem

---

²⁵¹ Rozdílnou dikci lze vyzorovat i v § 206b odst. 4 TŘ.

²⁵² A to třeba i z důvodu zmíněného Vantuchem, že prohlášení viny uvedené v § 175a odst. 7 TŘ by mohlo u obviněného vyvolat dojem, že v případě nesjednání dohody by takové prohlášení mohlo být považováno dále za doznání se k činu. Srov. VANTUCH, Pavel. *Lze prohlášení obviněného, že spáchal skutek, pro který je stíhán, posuzovat jako prohlášení viny?* Bulletin advokacie. 2022, č. 10, s. 26.

²⁵³ Popřípadě též dalších navazujících ustanovení, například § 314q odst. 3 písm. a) TŘ.

prohlášení viny podle § 206c TŘ, neboť při učinění prohlášení viny ze strany obžalovaného má soud následně povinnost na základě obdobných otázek jako u DoVT ověřit jeho znalost zejména stran povahy institutu, právní kvalifikace skutku, zda prohlášení učinil dobrovolně, či zda si je vědom důsledků s prohlášením spojených.²⁵⁴

V kapitole týkající se jiných konsensuálních způsobů řešení trestních věci bylo ve vztahu k prohlášení viny zmíněno, že tento institut může v řízení před soudem využít i mladistvý obžalovaný, neboť ZSM neobsahuje žádné ustanovení, které by takový postup vylučovalo.²⁵⁵ Ve vztahu k DoVT však ZSM v § 63 odst. 1 obsahuje ustanovení, které vylučuje sjednání dohody s mladistvým, který nedovršil 18 let věku. Jedním z důvodů odlišného zakotvení může být i historický kontext, když DoVT byla do TŘ inkorporována v roce 2012, kdežto prohlášení viny až v roce 2020. Ve vztahu k trestnímu řízení vedenému proti mladistvému lze obecně říci, že mladistvý musí být v celém jeho průběhu zastoupen obhájcem, který je mu bezpochyby schopen vysvětlit povahu institutu prohlášení viny, přičemž před přijetím prohlášení viny v hlavním líčení ze strany soudu musí mladistvý s odkazem na § 206c odst. 2 ve spojení s § 314q odst. 3 TŘ zodpovědět obdobné otázky, na jaké by se jej soud dotazoval při veřejném zasedání o schválení DoVT. Domnívám se, že mladistvý, který je za účasti obhájce způsobilý u hlavního líčení prohlásit vinu, je schopen za účasti obhájce pro účely sjednávání DoVT se státním zástupcem učinit i prohlášení o tom, že spáchal skutek a dohodnout se na přiměřeném opatření.²⁵⁶ Lze namítnout, že uvedené ustanovení ZSM má chránit mladistvé obviněné před neuváženými dohodami na trestním opatření, protože lze předpokládat, že obvinění ve věku mladistvých nejsou schopni posoudit jeho přiměřenost a adekvátnost. Na druhé straně však nelze pominout fakt, že v průběhu celého řízení jsou zastoupeni obhájcem, který hájí práva mladistvého, a který taktéž může pomoci mladistvému zprostředkovat poučení stran adekvátnosti potenciálně sjednáváného opatření. Nadto právě taková dohoda a následný schvalovací proces před soudem může o to více přispět k odstrašení mladistvého od páchaní další trestné činnosti a vést k jeho lepší resocializaci. Z výše nastíněných důvodů se proto nabízí zrušení části § 63 odst. 1 ZSM, a umožnění sjednávání dohod i s mladistvými obviněnými s argumentem, že pokud již jsou schopni prohlásit vinu se všemi následky z toho pro ně vyplývajícími, tak by měli být způsobilí sjednat DoVT

---

²⁵⁴ § 206c odst. 2 ve spojení s § 314q odst. 3 TŘ.

²⁵⁵ Srov. § 1 odst. 3 ZSM.

²⁵⁶ § 10 odst. 1 ZSM.

(potenciálně i s dohodou o náhradě škody či ochranném opatření), a to tím spíše, pokud jsou v průběhu celého trestního řízení zastoupeni obhájcem.

V kapitole týkající se schvalování DoVT bylo pojednáno o tom, že podle § 314o odst. 5 TŘ státní zástupce může vzít návrh na schválení dohody zpět až do doby, než se soud odebere k závěrečné poradě, na druhé straně však TŘ na žádném místě nestanovuje reciproční oprávnění obviněného od dohody odstoupit. Situace již byla vyřešena judikatorně, kdy na základě nálezu Ústavního soudu ze dne 4. února 2020, sp. zn. I. ÚS 1860/19 bylo obviněnému toto právo přiznáno. Domnívám se však, že s ohledem na zásadu právní jistoty se jeví vhodnějším výslovné zakotvení práva obviněného na odstoupení od sjednané DoVT do textu TŘ.

V případech výše nastíněných úvah se jedná spíše o kosmetické úpravy, které by reálně nezasáhly samotný proces sjednávání. To však nelze říci o úvahách směřujících ke změně podmínek pro sjednání DoVT, jako například větší zapojení poškozeného do procesu sjednávání, třeba tím, že uzavření dohody by bylo podmíněno jeho souhlasem. V současné době jsou totiž ze strany veřejnosti podrobovány kritice odsuzující rozsudky, jimiž byl pachatel uznán vinným spácháním trestného činu znásilnění a byl mu uložen „pouze“ podmíněný trest odnětí svobody.²⁵⁷ Tím více, pokud je v dané věci uzavřena DoVT mezi státním zástupcem a obviněným, která je následně schválena soudem.²⁵⁸ Z pohledu laické veřejnosti je kritizována primárně neúměrnost trestu.²⁵⁹ V nastíněných případech se však projevuje i jiná rovina nežli míra potrestání pachatele, a to, zda v obdobných případech má být DoVT skutečně uzavírána, popřípadě, zda kromě obecných podmínek, které musejí být splněny by neměly být stanoveny ještě další dodatečné. Nabízí se právě podmínka souhlasu poškozeného s dohodou u určitých vyjmenovaných trestných činů (např. znásilnění). Taková dohoda by pak požívala mnohem větší legitimacy stran jejího uzavření i z pohledu laické veřejnosti a nemusela by být brána toliko jako kupčení se spravedlností. Současně, pokud by poškozený souhlas dal, byly by ponejvíce respektovány principy restorativní justice. Na druhou stranu je třeba přiznat, že povinnost souhlasu

---

²⁵⁷ Soud o kontroverzním rozsudku: otec dceru znásilňoval, styk iniciovala sama. iDNES.cz [online]. 25. 1. 2024. [cit. 2024-05-29]. Dostupné z: https://www.idnes.cz/zpravy/domaci/soud-znasilneni-otec-dcera-sebevrazda-odvolaci-soud-rozsudek.A240125_180302_domaci_svm.

²⁵⁸ Tak tomu bylo například v trestní věci obviněného, který měl zneužít 6 chlapců ve věku od 10 do 14 let. K tomu viz internetový článek: Muž zneužil několik chlapců. Soud mu udělil podmínku a dovolil mu dál pracovat s dětmi. iROZHLAS.cz [online]. 24. 8. 2023. [cit. 2024-05-14]. Dostupné z: https://www.irozhlas.cz/zpravy-domov/zneuziti-chlapcu-tabor-vedouci-podminka_2308242214_hof.

²⁵⁹ Dohodu o vině a trestu jde uzavřít i u znásilnění. Podle advokátky je výhodná pro pachatele, ale ne pro oběti. ČT24.cz [online]. 13. 9. 2021. [cit. 2024-06-10]. Dostupné z: <https://ct24.ceskatelevize.cz/clanek/domaci/dohodu-o-vine-a-trestu-jde-uzavrit-i-u-znasilneni-podle-advokatky-je-vyhodna-pro-pachatele-ale-ne-pr-29168>.

poškozeného by institut DoVT, co do jeho povahy přibližovala jiným alternativním způsobům řešení trestních věcí, zejména narovnání, byť při zachování ostatních podmínek by stále nacházel větší míru uplatnění, s ohledem na to, že aplikace dohod na rozdíl od narovnání není omezena pouze na přečiny. Úkolem zákonodárce by však bylo přesně vymezit výčet trestných činů, u kterých by se vyžadoval souhlas poškozeného s DoVT, na druhé straně by však takové paušální vymezení neumožňovalo rozlišit okolnosti konkrétního případu. Jsem toho názoru, že garantem toho, že DoVT není pouhým obchodem se spravedlností by měl být státní zástupce, popřípadě soud, který má konečnou možnost DoVT neschválit, pokud je nepřiměřená z hlediska druhu a výše trestu. Současně si dovedu představit situaci, kdy jsou splněny veškeré podmínky pro DoVT, ale poškozený by s ní odmítnul souhlasit třeba jen z důvodu, že se mu jeví trest nepřiměřeně nízký, popřípadě čistě z nenávisti vůči obviněnému, čemuž lze z lidského hlediska jistě rozumět, avšak z hlediska rovnosti před zákonem takový přístup není správný.

Na to lze navázat otázkou, zda je dohoda vhodná ve všech případech trestné činnosti,²⁶⁰ zejména pak v těch, které se dotýkají lidské důstojnosti v sexuální oblasti,²⁶¹ a zda by sjednání dohody nemělo být v takových případech zcela vyloučeno. I v tomto případě se však domnívám, že taková právní úprava není nezbytná a možnost sjednávání dohod by neměla být nikterak regulována. Na tomto místě je třeba zdůraznit, že ponechání možnosti sjednat DoVT i u trestných činů směřujících proti lidské důstojnosti v sexuální oblasti neznámá, že v každém jednotlivém případě dohoda sjednána bude, a zcela se ztotožňuji se slovy státního zástupce Foldyny, že není rozumné měnit zákon jen „*kvůli případným jednotlivým excesům nebo případným jednotlivým nesprávnostem.*“²⁶² Jsem toho názoru, že v české právní praxi je dohoda ze strany státního zástupce sjednávána řádně a po zvážení všech konkrétních okolností daného případu, když tento proces sjednání je následně ještě aprobován ze strany soudu ve formě schválení dohody. Nepřiměřeně mírné tresty, jichž obvinění dosahují na základě DoVT nejsou pravidlem nýbrž spíše

---

²⁶⁰ Dohod o vině a trestu přibývá. Objevují se ale i pochybnosti, ministerstvo spravedlnosti zvažuje úpravu. ČT24.cz [online]. 23. 9. 2023. [cit. 2024-06-10]. Dostupné z: <https://ct24.ceskatelevize.cz/clanek/domaci/dohod-o-vine-a-trestu-pribyva-objevuji-se-ale-i-pochybnosti-ministerstvo-spravedlnosti-zvazuje-uprav-1549>.

²⁶¹ Dohody o vině a trestu se změnil. Posílí se postavení oběti v trestním řízení. Novinky.cz [online]. 6. 3. 2024. [cit. 2024-06-10]. Dostupné z: <https://www.novinky.cz/clanek/domaci-dohody-o-vine-a-trestu-se-zmeni-posili-se-postaveni-obeti-v-trestnim-rizeni-40461986>.

²⁶² Dohod o vině a trestu přibývá. Objevují se ale i pochybnosti, ministerstvo spravedlnosti zvažuje úpravu. ČT24.cz [online]. 23. 9. 2023. [cit. 2024-06-10]. Dostupné z: <https://ct24.ceskatelevize.cz/clanek/domaci/dohod-o-vine-a-trestu-pribyva-objevuji-se-ale-i-pochybnosti-ministerstvo-spravedlnosti-zvazuje-uprav-1549>.

pouhým excesem, a proto se domnívám, že podmínky pro sjednání dohody nevyžadují změnu bez ohledu na to, o jaký trestný čin se z hlediska typové závažnosti jedná.

Jiná legislativní úprava hovořící ve prospěch poškozeného by mohla stanovit, že v případě určitých trestných činů, typicky dotýkajících se fyzické nebo psychické integrity poškozeného, by bylo nutné v rámci dohody o vině a trestu sjednat i dohodu o náhradě škody, pokud by tato byla řádně uplatněna. Není rozhodné, zda by se poškozený jednáni osobně zúčastnil, anebo by byl o jednáni pouze vyrozuměn a státní zástupce by dohodu o náhradě škody s obviněným sjednal. Takový postup by jednak zlepšil postavení poškozeného stran nároku na náhradu škody a jednak zjednodušil pozici soudu rozhodujícího o schválení nebo neschválení dohody, pokud jde o tento nárok. Na druhé straně by to však kladlo vyšší nároky na státního zástupce, který se ve své současné pozici v rámci přípravného řízení kromě aplikace jiných odklonů s náhradou škody málokdy setká. Druhý z obou nastíněných návrhů upravujících podmínky DoVT ve prospěch poškozeného se jeví více smysluplným nežli ten první (podmínka souhlasu s dohodou), neboť by jedním úkonem byla vyřešena jak trestní věc obviněného, tak náhrada škody vůči poškozenému,²⁶³ avšak i tak dle mého názoru není taková změna žádoucí. Primárním předmětem trestního řízení je totiž zjištění trestného činu, jeho pachatele a jeho následné odsouzení, kdežto náhrada škody je spíše určitou nadstavbou. Proto mám za to, že pokud by měla být dohoda o náhradě škody v celkovém kontextu trestní věci na překážku rychlému a efektivnímu skončení trestní věci prostřednictvím DoVT, pak by neměla být nutně obsahem DoVT. Nakonec i proto, že poškozený má právo se svého nároku domoci i soukromoprávní cestou, a to bez ohledu na to, jak trestní řízení dopadne. Nadto lze uvést, že státní zástupce může i za současné právní úpravy podmínit sjednání DoVT tím, že jejím obsahem bude i dohoda o náhradě škody.

V legislativním procesu se v současnosti nachází návrh novely trestního zákoníku a souvisejících předpisů,²⁶⁴ která se dotýká i dohody, konkrétně ustanovení § 175a a § 314q TŘ, když poškozenému, který má postavení oběti podle zákona o obětech trestných činů²⁶⁵ přiznává právo učinit prohlášení o tom, jaký dopad měl spáchaný trestný čin na jeho dosavadní život. Takové vyjádření má být poté i povinnou součástí textu DoVT. V kontextu zmiňovaného nedostatečného zapojení poškozeného do procesu sjednávání se jistě jedná o krok správným

---

²⁶³ Za předpokladu schválení dohody soudem.

²⁶⁴ Vládní návrh zákona, kterým se mění zákon č. 40/2009 Sb., trestní zákoník, ve znění pozdějších předpisů, a další související zákony, sněmovní tisk č. 616/0, Parlament České republiky, Poslanecká sněmovna, 9. volební období (od 2021) [online]. [cit. 2024-06-17]. Dostupné z: <https://www.psp.cz/sqw/text/tiskt.sqw?O=9&CT=616&CT1=0>.

²⁶⁵ Srov. § 2 odst. 2 zákona č. 45/2013 Sb., o obětech trestných činů a o změně některých zákonů.

směrem, když úprava poškozenému, který je obětí stanoví stejná práva, jaká by měl v případě, kdyby probíhalo hlavní líčení.²⁶⁶ Je otázkou do jaké míry bylo samotné prohlášení poškozeného, který je obětí dle zákona o obětech trestných činů o dopadech trestného činu na jeho život používáno v hlavním líčení a zda k němu budou tito poškození přistupovat (ať už písemně či osobně) v rámci procesu sjednávání dohody, avšak pokud již k prohlášení dojde, stane se povinnou součástí dohody a soud schvalující dohodu tak bude mít možnost více zvážit dopady trestného činu na poškozeného, potažmo i přiměřenost v dohodě sjednaného trestu s ohledem na kritéria stanovená v § 39 TZ.

---

²⁶⁶ Srov. § 212a TR.

Závěr

Tématem rigorózní práce byla DoVT, přičemž za cíl práce jsem si stanovil komplexní popis institutu, včetně jeho vývoje v průběhu let, zhodnocení dopadu jeho aplikace na základní zásady trestního řízení a komparaci s úpravami institutu v jiných zemích, popřípadě též s jinými konkurujícími instituty v rámci českého trestního řízení.

Co se týče právní úpravy DoVT, tak jak je v současné době v TŘ zakotvena, tak tato je způsobilá plnit svou funkci jako jednoho z konsensuálních způsobů řešení trestních věcí. Při zakotvení dohody do českého právního řádu byla nová alternativa ke standardnímu průběhu trestního řízení přijímána nejprve s rozpaky, což lze vysledovat i z počtu uzavřených dohod v prvních letech po jejím uzákonění. Tento stav vedl mimo jiné i k podepsání Memoranda o součinnosti mezi Českou advokátní komorou a Nejvyšším státním zastupitelstvím, ve kterém za jeden z předmětů spolupráce byla stanovena i podpora komunikace mezi státním zástupcem a obhájcem za účelem častějšího využívání odklonů a uzavírání DoVT. Následně úspěšně zákonodárným procesem prošel zákon č. 333/2020 Sb., na jehož základě došlo k rozvolnění podmínek pro aplikaci DoVT, což se poté podepsalo i na strmém nárustu počtu sjednaných dohod. V roce 2023 bylo v přípravném řízení sjednáno celkem 843 dohod, pro něž byl následně i podán návrh na schválení DoVT soudu, přičemž jde o nárůst o 179 dohod oproti předchozímu roku a nárůst o 532 dohod oproti roku 2020. Lze tedy shrnout, že dohoda v současném znění je využívána a českou právní praxi již aprobována. Se stoupajícím počtem dohod se také zvyšuje administrativní zatíženost státních zástupců, neboť tito v trestním řízení, kde dochází ke sjednání DoVT sehrávají největší roli, když bez jejich vůle není možné dohodu sjednat. Je nezbytné, aby byl státní zástupce v první řadě schopen posoudit vhodnost trestní věci k vyřízení prostřednictvím dohody, tento postup případně sám inicioval, následně řádně dohodu sjednal a podal soudu návrh na její schválení. Poté je jeho povinností se účastnit veřejného zasedání o schválení dohody. Z výčtu úkonů, které musí učinit je zjevné, že takový postup jej bude administrativně zpravidla zatěžovat v přípravném řízení více nežli samotné sepsání obžaloby, avšak z pohledu efektivnosti vyřízení trestní věci by se mělo jednat o postup preferovanější.²⁶⁷

---

²⁶⁷ Ve vztahu k pracovní zatíženosti státních zástupců lze v této souvislosti odkázat i na slovenský příklad vyšší administrativní zatíženosti prokurátorů po zavedení DoVT. JALČ, Adrián. *K niektorým aspektom dohodovacieho konania v trestnom konaní*. Trestněprávní revue. 2011, č. 4, s. 106.

Aplikací dohody dochází ve větší či menší míře k dotčení základních zásad trestního řízení, kdy ponejvíce se tento alternativní způsob řešení trestních věcí dotýká zásad materiální pravdy a presumpce nevin, které oproti standardnímu řízení nejsou uplatněny v plném rozsahu, nýbrž jsou omezeny ve prospěch zásady rychlosti a hospodárnosti trestního řízení. Konflikt institutu DoVT s těmito zásadami je významný, avšak nedosahuje takové míry, aby sjednáním dohody došlo k jejich úplnému popření. Pokud jde o zásadu presumpce nevin, pak existuje i soudní praxe ESLP, která aprobovala postup spočívající v tom, že obviněný může s touto zásadou libovolně nakládat a může se jí dokonce dobrovolně vzdát a prohlásit svou vinu. Na druhé straně toho však státní zástupce v procesu sjednávání dohody nesmí zneužít a obviněnému navrhnout takový druh a výši trestu, který by jej donucoval k onomu prohlášení a ve svém důsledku by vedl k porušení zákazu nucení k sebeobviňování. Ve skupinových věcech je v dohodě rovněž potřeba dbát na řádné označení spoluobviněných, jejichž trestní věc nebyla dosud pravomocně skončena. Co se týče zásady materiální pravdy, tak je zřejmé, že skutkový stav nebude zpravidla zjišťován vyčerpávajícím způsobem a ke sjednání dohody dojde nikoli v konečné fázi poznávání skutkového stavu. Vždy však bude skutkový stav zjištěn tak, aby bylo možné učinit závěr, že se skutek stal, je trestným činem a spáchal jej obviněný, přičemž nelze omezeně vycházet pouze z prohlášení obviněného, že tento skutek spáchal, a toto jeho prohlášení musí být posouzeno z hlediska pravdivosti v kontextu všech shromážděných důkazů. Na jedné straně sice dochází k omezení zásad materiální pravdy a presumpce nevin, ale na straně druhé se více uplatní zásady rychlosti a hospodárnosti trestního řízení, když trestní věc může být skončena rychleji a s využitím celkově nižších nákladů, což je nejmarkantnější u skutkově složitějších trestních věcí, ve kterých by soud zpravidla musel vést zdoluhavé dokazování v rámci několikrát odročovaného hlavního líčení.

Ačkoli právní úprava DoVT v českém TŘ nachází určitý předobraz v angloamerickém právním systému, lze na základě komparace s právní úpravou institutu v USA vyzorovat, že v českém právním prostředí se dohoda uplatní v mnohem menším rozsahu nežli ve zmíněné zemi. Jedním z důvodů je i to, že česká právní úprava stále dbá na dodržení zásady materiální pravdy v důsledku čehož je tedy možné, aby státní zástupce s obviněným vyjednával pouze o trestu (*sentence bargaining*), nikoli již o konkrétních skutkových okolnostech (*count bargaining*). Rovněž není možné, aby se vyjednávání týkalo právní kvalifikace (*charge bargaining*), neboť tato je v rukou státního zástupce. Naopak spoustu podobností co do podmínek aplikace dohody lze vyzorovat v sousedním Slovensku. Z odlišností lze především vypíchnout, že slovenská právní úprava stanovuje na základě podzákoného předpisu výčet hledisek, k nimž by měl

prokurátor při sjednávání dohody přihlížet a dále, že v případě neúspěchu negociačního procesu lze k prohlášení o spáchání skutku přihlížet i v dalším řízení.

Pokud jde o srovnání DoVT s jinými instituty řazenými mezi konsensuální způsoby řešení trestních věcí, pak ji lze mezi nimi považovat za pomyslný vrchol. Obviněný činí prohlášení ve vztahu ke spáchanému skutku a současně má možnost ovlivnit druh i výši výměry trestu. Naproti tomu u institutu prohlášení viny dochází pouze k prohlášení viny a souhlasu s právní kvalifikací, a obviněný tak nemá výši ani druh trestu ve svých rukou, neboť soud při ukládání trestu přihlíží k prohlášení viny „pouze“ jako k významné polehčující okolnosti. Oba instituty vykazují řadu podobností a v zásadě vedou ke společnému cíli, jímž je zrychlení a zjednodušení trestního řízení. Prohlášení viny je možné realizovat pouze v řízení před soudem, kdežto sjednání DoVT má dle mého názoru své místo primárně v přípravném řízení. Není vyloučeno, aby dohoda byla sjednána i v řízení před soudem, avšak díky zavedení institutu prohlášení viny se tento postup nejeví příliš efektivním zejména s ohledem na to, že obviněný i státní zástupce měli po celou dobu trvání přípravného řízení možnost DoVT uzavřít, a zejména obviněný měl možnost si touto cestou získat jistotu konkrétního trestu. Prohlášení viny po zahájení hlavního líčení by tedy mělo být preferovanějším způsobem vyřízení trestní věci ve stadiu řízení před soudem, neboť tato alternativa je rychlejší, hospodárnější a s ohledem na skutečnosti uvedené v předchozí větě i logičtější oproti sjednání dohody, byť by nic nebránilo tomu, aby k jejímu sjednání došlo například v prostorách soudu při přerušném jednání a státní zástupce by takto sjednanou dohodu následně nadiktoval ústně do protokolu.

V průběhu celé práce je institut DoVT obhajován jako jedna z alternativ ke standardnímu průběhu trestního řízení se všemi specifiky týkajícími se její aplikace a důsledky k nimž po sjednání, respektive schválení DoVT dochází. Podmínky i důsledky aplikace tak, jak jsou v současné době uvedeny v zákonném textu jsou dostačující a DoVT je tak schopna plnit svůj účel. De lege ferenda se stran díkce zákonných ustanovení týkajících se DoVT nabízí pouze kosmetické změny, popřípadě sjednocení s podmínkami pro aplikaci institutu prohlášení viny u mladistvých obviněných. Obecně lze říci, že DoVT je z pohledu racionalizace trestní justice dobrým pomocníkem OČTŘ při řešení trestních věcí. Zároveň je využitelná jako prostředek restorativní justice, když může být nápomocna k nápravě trestným činem narušených vztahů mezi obviněným a poškozeným. Díky tomu, že obviněný má reálnou možnost v průběhu sjednávání dohody ovlivnit druh a výši jemu ukládanému trestu, pak trestní řízení s uplatněním institutu dohody může lépe splnit individuálně-preventivní funkci trestního práva. Současně díky aplikaci dohody bude trestní

řízení zpravidla rychleji skončeno a dojde tak k celkově rychlejší reakci na spáchaný trestný čin, což má významný dopad i z pohledu generálně-preventivní funkce trestního práva,²⁶⁸ popřípadě z pohledu funkce ochranné.

Byť by bylo jistě ideálnější, kdyby DoVT byla do českého právního řádu zavedena v rámci komplexní rekonstrukce českého trestního procesu, nikoliv na základě jednotlivých novel TŘ, tak i přesto si dokázala v českém trestním řízení najít své místo a vyvinula se v plnohodnotnou alternativu ke standardnímu průběhu trestního řízení, kdy s ohledem na výhody, které v sobě ztělesňuje věřím, že bude v budoucnu využívána ještě ve větším počtu případů.

---

²⁶⁸ K tomu viz názor olomouckého vrchního státního zástupce Radima Dragouna: „*Pravomocné potrestání krátce po spáchání trestného činu má největší efekt jak z hlediska výchovného působení na pachatele trestného činu, tak z hlediska preventivního vlivu na společnost.*“ Dohody o vině zrychlují řízení. Objevuje se kritika, že ulehčují práci. Česká-justice.cz [online]. 9. 2. 2024. [cit-2024-06-22]. Dostupné z: <https://www.ceska-justice.cz/2024/02/dohody-o-vine-zrychluji-rizeni-objevuje-se-kritika-ze-ulehcuji-praci/>.

Seznam použitých zkratek

DoVT, dohoda ... dohoda o vině a trestu

EÚLP ... Evropská úmluva o ochraně lidských práv a základních svobod

LZPS ... usnesení předsednictva České národní rady č. 2/1993 Sb., o vyhlášení Listiny základních práv a svobod jako součásti ústavního pořádku České republiky, ve znění zákona č. 295/2021 Sb.

náhrada škody ... náhrada škody nebo nemajetkové újmy nebo vydání bezdůvodného obohacení

OČTŘ ... orgány činné v trestním řízení

POP ... Pokyn obecné povahy nejvyššího státního zástupce

SDEU ... Soudní dvůr Evropské Unie

Ústava ČR ... zákon č. 1/1993 Sb., Ústava České republiky, ve znění pozdějších předpisů

TP ... zákon č. 301/2005 Z. z., trestný poriadok, ve znění pozdějších předpisů

TŘ ... zákon č. 141/1961 Sb., o trestním řízení soudním, ve znění pozdějších předpisů

TZ ... zákon č. 40/2009 Sb., trestní zákoník, ve znění pozdějších předpisů

ZSM ... zákon č. 218/2003 Sb., o odpovědnosti mládeže za protiprávní činy a o soudnictví ve věcech mládeže a o změně některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů

ZTOPO ... zákon č. 418/2011 Sb., o trestní odpovědnosti právnických osob a řízení proti nim, ve znění pozdějších předpisů

Z. z. ... Zbierka zákonov Slovenskej republiky

Seznam použitých zdrojů

Knižní tituly

BOHUSLAV, Lukáš. Dohoda o vině a trestu. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2023, 232 s. ISBN 978-80-7676-744-7.

DRAŠTÍK, Antonín, FENYK, Jaroslav a kol. Trestní řád. Komentář I. díl. Praha: Wolters Kluwer, 2017, 1412 s. ISBN 978-80-7552-600-7.

FENYK, Jaroslav, CÍSAŘOVÁ, Dagmar, GŘIVNA, Tomáš a kol. Trestní právo procesní. 7. vydání. Praha: Wolters Kluwer, 2019, 952 s. ISBN 978-80-7598-306-0.

GŘIVNA, Tomáš. Zásada rychlosti v trestním řízení, právo na projednání věci v přiměřené lhůtě a některé důsledky jejich porušení. In: *FENYK, Jaroslav. Pocta Dagmar Císařové k 75. narozeninám*. Praha: Lexis Nexis, 2007, 166 s. ISBN 978-80-86920-25-2.

HERCZEG, Jiří. *Média a trestní řízení*. Praha: Leges, 2013, 288 s. ISBN 978-80-87576-50-2.

JELÍNEK, Jiří a kol. *Trestní právo hmotné. Obecná část. Zvláštní část*. 6. aktualizované a doplněné vydání podle stavu k 1. 10. 2017. Praha: Leges, 2017, 976 s. ISBN 978-80-7502-236-3.

JELÍNEK, Jiří a kol. *Trestní právo procesní*. 5. aktualizované a doplněné vydání podle stavu k 1. 3. 2018. Praha: Leges, 2018, 864 s. ISBN 978-80-7502-278-3.

JELÍNEK, Jiří a ŘÍHA, Jiří, SOVÁK, Zdeněk. *Rozhodnutí ve věcech trestních se vzory rozhodnutí soudů a podání advokátů*. 4. aktualizované vydání. Praha: Leges, 2018, 560 s. ISBN 978-80-7502-302-5.

KALVODOVÁ, Věra. *Trestněprávní alternativy*. In: KRATOCHVÍL, Vladimír. *Kurs trestního práva, trestní právo hmotné*, Praha: C. H. Beck, 2009, 840 s. ISBN 978-80-7400-042-3.

MULÁK, Jiří. *Základní zásady trestního řízení a právo na spravedlivý proces*. Praha: Leges, 2019, 340 s. ISBN 978-80-7502-387-2.

SOLNAŘ, Vladimír, FENYK, Jaroslav, CÍSAŘOVÁ, Dagmar. *Základy trestní odpovědnosti*. Praha: LexisNexis Nakladatelství Orac, 2004, 455 s. ISBN 80-86199-74-6.

SOTOLÁŘ, Alexander; PÚRY, František a ŠÁMAL, Pavel. *Alternativní řešení trestních věcí v praxi*. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2000, 468 s. ISBN 8071793507.

STRÉMY, Tomáš, KURILOVSKÁ, Lucia a VRÁBLOVÁ, Miroslava. *Restorativna justícia*. Praha: Leges, 2015, 352 s. ISBN 978-80-7502-075-8.

ŠÁMAL, Pavel a kol. *Trestní právo hmotné*. 9. vydání. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2022, 1204 s. ISBN 978-80-7598-764-8.

ŠÁMAL, Pavel a kol. *Trestní řád: komentář*. 7. vydání. Praha: C. H. Beck, 2013, 4700 s. ISBN 978-80-7400-465-0.

ŠÁMAL, Pavel. *Trestní zákoník I. Obecná část (§ 1-139)*. 2. vydání. Praha: C. H. Beck, 2012, 1450 s. ISBN 978-80-7400-428-5.

ŠÁMAL, Pavel. *Trestní zákoník. Komentář*. 3. vydání. Praha: C. H. Beck, 2023, 4968 s. ISBN 978-80-7400-893-1.

ŠÁMAL, Pavel. *Základní zásady trestního řízení v demokratickém systému*. Praha: ASPI, 1999, 403 s. ISBN 8085963892.

ŠČERBA, Filip a kol. *Dohoda o vině a trestu a další prostředky racionalizace trestní justice*. Praha: Leges, 2012, 128 s. ISBN 978-80-87576-30-4.

ŠČERBA, Filip a kol. *Trestní zákoník*. Praha: C. H. Beck, 2020, 3376 s. ISBN 978-80-7400-807-8.

TIBITANZLOVÁ, Alena. *Odklony v trestním řízení*. Praha: Leges, 2019, 360 s. ISBN 978-80-7502-319-3.

VANTUCH, Pavel. *Trestní řízení z pohledu obhajoby*. 2. vydání. Praha: C. H. Beck, 2019, 1280 s. ISBN 978-80-7400-750-7.

WRIGHT, Ronald. *Charging and Plea Bargaining as Forms of Sentencing Discretion*. In: REITZ, Kevin a PETERSELIA, Joan. *Oxford Guide to Corrections and Sentencing*. OXFORD UNIV PR, 2012, 778 s. ISBN 978-0199730148

ZŮBEK, Jan. *Odklony v trestním řízení*. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2019, 336 s. ISBN 978-80-7598-246-9.

Odborné články

BARTOŠOVÁ, Lýdia. *Rozsah dokazovania pri využití odklonov v prípravnom konaní*. Trestněprávní revue. 2007, č. 5, s. 124 a násl. ISSN 1213-5313.

BASÍK, Michal. *Několik poznámek k dohodě o vině a trestu*. Státní zastupitelství. 2012, č. 4, s. 55 a násl. ISSN 1214-3758.

GONDEKOVÁ, Šárka. *Prohlášení viny jako kvalifikované doznání nekvalifikovaného*. Bulletin advokacie. 2021, č. 5, s. 40 a násl. ISSN 1210-6348.

JALČ, Adrián. *K niektorým aspektom dohodovacieho konania v trestnom konaní*. Trestněprávní revue. 2011, č. 4, s. 106 a násl. ISSN 1213-5313.

JECH, Kryštof. *Výběr problematických aspektů institutu spolupracujícího obviněného v současném právním řádu České republiky I*. Trestněprávní revue. 2023, č. 3, s. 133 a násl. ISSN 1213-5313.

JELÍNEK, Jiří. *Dohodovací řízení v trestním procesu a otázky souvisící*. Bulletin advokacie. 2012, č. 10, s. 19 a násl. ISSN 1210-6348.

KRÁL, Vladimír. *Dohoda o vině a trestu v návrhu novelizace trestního řádu*. Právní rozhledy. 2008, č. 20, s. 2 a násl. ISSN 1210-6410.

KUČERA, Jakub. *Novelizace dohody o vině a trestu a její možné dopady*. Trestněprávní revue. 2021, č. 2, s. 71 a násl. ISSN 1213-5313.

LOBOTKA, Andrej. *Dohoda o vině a trestu a její vztah k účelu trestu*. Právní rozhledy. 2012, č. 19, s. 674 a násl. ISSN 1210-6410.

MUSIL, Jan. *Dohody o vině a trestu jako forma konsenzuálního trestního řízení*. Kriminalistika. 2008, roč. 11, č. 1, s. 3 a násl. ISSN 1210-9150.

PELC, Vladimír. *Koncept kontradiktornosti v trestním řízení*. ACTA UNIVERSITATIS CAROLINAE – IURIDICA. 2023, č. 3, s. 7 a násl. ISSN 0323-0619.

RIZMAN, Stanislav; ŠÁMAL, Pavel a SOTOLÁŘ, Alexander. *K problematice zvláštních alternativních druhů trestního řízení*. Trestní právo. 1996, roč. 1, č. 12, s. 2 a násl. ISSN 1211-2860.

SOKOL, Tomáš. *Dohoda o vině a trestu jako kvadratura kruhu*. Bulletin advokacie. 2023, č. 5, s. 15 a násl. ISSN 1210-6348.

ŠÁMAL, Pavel; ŘÍHA, Jiří a STRYA, Jan. *Odklony v justiční praxi - 1. část*. Trestněprávní revue. 2019, roč. 18, č. 9, s. 177 a násl. ISSN 1213-5313.

ŠÁMAL, Pavel, ŘÍHA, Jiří a STRYA, Jan. *Odklony v justiční praxi – 2. část*. Trestněprávní revue. 2019, roč. 18, č. 10, s. 202 a násl. ISSN 1213-5313.

ŠČERBA, Filip. *Změny trestního zákoníku provedené novelou č. 333/2020 Sb. a jejich důsledky*. Trestněprávní revue. 2020, č. 4, s. 187 a násl. ISSN 1213-5313.

ŠELLENG, Dalibor. *Vybrané otázky institutu prohlášení viny v hlavním líčení*. Bulletin advokacie. 2022, č. 9, s. 29 a násl. ISSN 1210-6348.

VANTUCH, Pavel. *K možnosti využití institutu spolupracujícího obviněného v dohodě o vině a trestu*. Bulletin advokacie. 2021, č. 10, s. 32 a násl. ISSN 1210-6348.

VANTUCH, Pavel. *Lze uzavírat dohody o vině a trestu na počátku vyšetřování?* Bulletin advokacie. 2023, č. 1-2, s. 23 a násl. ISSN 1210-6348.

VANTUCH, Pavel. *Lze prohlášení obviněného, že spáchal skutek, pro který je stíhán, posuzovat jako prohlášení viny?* Bulletin advokacie. 2022, č. 10, s. 24 a násl. ISSN 1210-6348.

VRÁBLOVÁ, Miroslava. *Několko poznámok k historicky najmladšiemu odklonu v slovenskom trestnom konaní – dohode o vine a treste*. Trestněprávní revue. 2007, č. 7, s. 192 a násl. ISSN 1213-5313.

ZŮBEK, Jan. *Odklony v trestním řízení a jejich současná i budoucí klasifikace*. Trestněprávní revue. 2017, roč. 16, č. 3, s. 53 a násl. ISSN 1213-5313.

Internetové články

VÁVRA, Libor. Doznání je polehčující okolnost, ale jistý trest. *Právní prostor* [online]. 5. 4. 2017 [cit. 2024-05-14]. Dostupné z: <https://www.pravniprostor.cz/clanky/trestni-pravo/doznani-je-polehcuji-okolnost-ale-jisty-trest>.

ŠÁMAL, Pavel. Odklony v justiční praxi. *Právní prostor* [online]. 31. 7. 2019 [cit. 2024-05-14]. Dostupné z: <https://pravniprostor.cz/clanky/trestni-pravo/odklony-v-justicni-praxi>.

ALSCHULER, Albert. *Plea Bargaining and Its History*. *Law and Society Review* [online]. 1979, vol. 13, č. 2, s. 211 a násl. [cit. 2023-11-17]. ISSN 1945-2268. Dostupné z: <https://www.jstor.org/stable/3053250>.

BIBAS, Stephanos. *Plea Bargaining outside the Shadow of Trial*. *Harvard Law Review* [online]. 2004, vol. 117, č. 8, s. 2463-2547. [cit. 2023-11-17]. ISSN 0017-811X. Dostupné z: <https://www.jstor.org/stable/4093404>.

COVEY, Russell. *Signaling and Plea Bargaining's Innocence Problem*. *Washington and Lee Law Review* [online]. 2009, vol. 66, č. 1, s. 73-130. [cit. 2023-11-17]. ISSN 0043-0463. Dostupné z: <https://scholarlycommons.law.wlu.edu/wlulr/vol66/iss1/3/>.

Seznam použitých internetových zdrojů

DRAŠTÍK, Antonín, FENYK, Jaroslav a kol. *Trestní řád: Komentář*. [Systém ASPI]. Wolters Kluwer [cit. 2024-06-15]. ASPI_ID KO141_1961CZ. Dostupné z: www.aspi.cz. ISSN 2336-517X.

2021 ANNUAL REPORT AND SOURCEBOOK OF FEDERAL SENTENCING STATISTICS. United States Sentencing Commission [online]. 2022 [cit. 2024-05-14]. Dostupné z: https://www.ussc.gov/sites/default/files/pdf/research-and-publications/annual-reports-and-sourcebooks/2021/2021_Annual_Report_and_Sourcebook.pdf.

Dohodu o vině a trestu jde uzavřít i u znásilnění. Podle advokátky je výhodná pro pachatele, ale ne pro oběti. ČT24.cz [online]. 13. 9. 2021. [cit. 2024-06-10]. Dostupné z: <https://ct24.ceskatelevize.cz/clanek/domaci/dohodu-o-vine-a-trestu-jde-uzavrit-i-u-znasilneni-podle-advokaty-je-vyhodna-pro-pachatele-ale-ne-pr-29168>.

Dohod o vině a trestu přibývá. Objevují se ale i pochybnosti, ministerstvo spravedlnosti zvažuje úpravu. ČT24.cz [online]. 23. 9. 2023. [cit. 2024-06-10]. Dostupné z: <https://ct24.ceskatelevize.cz/clanek/domaci/dohod-o-vine-a-trestu-pribyva-objevuji-se-ale-i-pochybnosti-ministerstvo-spravedlnosti-zvazuje-uprav-1549>.

Dohody o vině a trestu se změni. Posílí se postavení oběti v trestním řízení. Novinky.cz [online]. 6. 3. 2024. [cit.-2024-06-10]. Dostupné z: <https://www.novinky.cz/clanek/domaci-dohody-o-vine-a-trestu-se-zmeni-posili-se-postaveni-obeti-v-trestnim-rizeni-40461986>.

Dohody o vině zrychlují řízení. Objevuje se kritika, že ulehčují práci. Česká-justice.cz [online]. 9. 2. 2024. [cit. 2024-06-22]. Dostupné z: <https://www.ceska-justice.cz/2024/02/dohody-o-vine-zrychluji-rizeni-objevuje-se-kritika-ze-ulehcuji-praci/>.

Je to moje první dohoda o vině a trestu. A doufám, že i poslední, říká žalobkyně. IDNES.tv [online]. [cit. 2023-08-02]. Dostupné z: https://tv.idnes.cz/krimi/loupez-kradez-praha-jiri-horvath-prepadeni-soud-dohoda-trest-statni-zastupkyne.V210119_113014_idnestv_iri_

Metodika k postupu státních zástupců při sjednávání dohod o vině a trestu. [online]. [cit. 2023-08-02]. Dostupné z: <https://verejnazaloba.cz/wp-content/uploads/2023/03/1-SL-111-2022.pdf>.

Muž zneužil několik chlapců. Soud mu udělil podmínku a dovolil mu dál pracovat s dětmi. iROZHLAS.cz [online]. 24. 8. 2023. [cit. 2024-05-14]. Dostupné z: https://www.irozhlas.cz/zpravy-domov/zneuziti-chlapcu-tabor-vedouci-podminka_2308242214_hof_

Soud o kontroverzním rozsudku: otec dceru znásilňoval, styk iniciovala sama. iDNES.cz [online]. 25. 1. 2024. [cit. 2024-05-29]. Dostupné z: https://www.idnes.cz/zpravy/domaci/soud-znasilneni-otcim-dcera-sebevrazda-odvolaci-soud-rozsudek.A240125_180302_domaci_svm.

Správa o činnosti prokuratury Slovenskej republiky za rok 2006 [online]. [cit. 2024-05-14]. Dostupné z: <https://www.genpro.gov.sk/spravy-o-cinnosti/sprava/sprava-o-cinnosti-prokuratury-slovenskej-republiky-za-rok-2006/>.

Správa o činnosti prokuratury Slovenskej republiky za rok 2007 [online]. [cit. 2024-05-14]. Dostupné z: <https://www.genpro.gov.sk/spravy-o-cinnosti/sprava/sprava-o-cinnosti-prokuratury-slovenskej-republiky-za-rok-2007/>.

Správa generálneho prokurátora Slovenskej republiky o činnosti prokuratúry v roku 2021 a poznatkoch prokuratúry o stave zákonnosti v Slovenskej republike [online]. [cit. 2024-05-14]. Dostupné z: <https://www.genpro.gov.sk/spravy-o-cinnosti/sprava/sprava-generalneho-prokuratora-slovenskej-republiky-o-cinnosti-prokuratury-v-roku-2021-a-poznatkoch-prokuratury-o-stave-zakonnosti-v-slovenskej-republike/>.

The Disappearing Trial. Towards a rights-based approach to trial waiver systems. Fair Trials [online]. [cit. 2023-11-19]. Dostupné z: <https://www.fairtrials.org/app/uploads/2022/01/The-Disappearing-Trial-report.pdf>.

Zprávy o činnosti státního zastupitelství za roky 2013-2019 [online]. [cit. 2023-07-31]. Dostupné z: <https://verejnazaloba.cz/nsz/cinnost-nejvyssiho-statniho-zastupitelstvi/zpravy-o-cinnosti/>.

Zprávy o činnosti státního zastupitelství za roky 2020-2023 [online]. [cit. 2024-07-01]. Dostupné z: <https://verejnazaloba.cz/nsz/cinnost-nejvyssiho-statniho-zastupitelstvi/zpravy-o-cinnosti/>.

Zpráva o činnosti státního zastupitelství za rok 2020 [online]. [cit. 2023-07-31]. Dostupné z: <https://verejnazaloba.cz/nsz/cinnost-nejvyssiho-statniho-zastupitelstvi/zpravy-o-cinnosti/zprava-o-cinnosti-za-rok-2020/>.

Žhář z Bohumína se dohodl na doživotí. [online]. 20. 9. 2021 [cit. 2023-08-15]. Dostupné z: <https://www.mesto-bohumin.cz/cz/zpravodajstvi/novinove-clanky/43221-zhar-z-bohumina-se-dohodl-na-dozivoti.html>.

Seznam použitých právních předpisů

Federal Rules of Criminal Procedure.

Sdělení č. 209/1992 Sb., o sjednání Úmluvy o ochraně lidských práv a základních svobod a Protokolů na tuto Úmluvu navazujících.

Usnesení předsednictva České národní rady č. 2/1993 Sb., o vyhlášení Listiny základních práv a svobod jako součásti ústavního pořádku České republiky.

Ústavní zákon č. 1/1993 Sb., Ústava České republiky.

Vyhláška č. 23/1994 Sb., o jednacím řádu státního zastupitelství, zřízení poboček některých státních zastupitelství a podrobnostech o úkonech prováděnými právními čekateli, ve znění pozdějších předpisů.

Vyhláška Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 Z. z., o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb.

Vyhláška Ministerstva spravodlivosti č. 619/2005 Z.z., o podmienkach a postupe prokurátora pri konaní o dohode o uznaní viny a prijatí trestu.

Vyhláška č. 177/1996 Sb., o odměnách advokátů a náhradách advokátů za poskytování právních služeb (advokátní tarif).

Zákon č. 40/2009 Sb., trestní zákoník.

Zákon č. 141/1961 Sb., trestní řád.

Zákon č. 333/2020 Sb., kterým se mění zákon č. 40/2009 Sb., trestní zákoník, ve znění pozdějších předpisů, zákon č. 141/1961 Sb., o trestním řízení soudním (trestní řád), ve znění pozdějších předpisů, a některé další zákony.

Zákon č. 218/2003 Sb., o odpovědnosti mládeže za protiprávní činy a o soudnictví ve věcech mládeže a o změně některých zákonů.

Zákon č. 418/2011 Sb., o trestní odpovědnosti právnických osob a řízení proti nim.

Zákon č. 269/1994 Sb., o Rejstříku trestů.

Zákon č. 257/2000 Sb., o Probační a mediační službě a o změně zákona č. 2/1969 Sb., o zřízení ministerstev a jiných ústředních orgánů státní správy České republiky, ve znění pozdějších předpisů, zákona č. 65/1965 Sb., zákoník práce, ve znění pozdějších předpisů a zákona č. 359/1999 Sb., o sociálně-právní ochraně dětí.

Zákon č. 45/2013 Sb., o obětech trestných činů a o změně některých zákonů.

Zákon č. 283/1993 Sb., o státním zastupitelství.

Zákon č. 6/2002 Sb., o soudech, soudcích, přísedících a státní správě soudů a o změně některých dalších zákonů.

Zákon č. 300/2005 Z.z., trestný zákon.

Zákon č. 301/2005 Z. z., trestný poriadok.

Zákon č. 455/1991 Sb., o živnostenském podnikání.

Důvodové zprávy, směrnice, doporučení a ostatní legislativní dokumenty

Důvodová zpráva k zákonu č. 193/2012 Sb., kterým se mění zákon č. 141/1961 Sb., o trestním řízení soudním (trestní řád), ve znění pozdějších předpisů, a některé další zákony, sněmovní tisk č. 510/0, Parlament České republiky, Poslanecká sněmovna, 6. volební období (2010-2013) [online]. [cit. 2024-05-16]. Dostupné z: <https://www.psp.cz/sqw/text/tiskt.sqw?o=6&ct=510&ct1=0>.

Důvodová zpráva k zákonu č. 41/2009 Sb., o změně některých zákonů v souvislosti s přijetím trestního zákoníku, sněmovní tisk 411/0, Parlament České republiky, Poslanecká sněmovna, 5. volební období (2006-2010) [online]. [cit. 2024-05-16]. Dostupné z: <https://www.psp.cz/sqw/text/tiskt.sqw?o=5&ct=411&ct1=0>.

Návrh zákona, kterým se mění zákon č. 141/1961 Sb., sněmovní tisk č. 746/4, Parlament České republiky, Poslanecká sněmovna, 4. období (období 2002-2006) [online]. [cit. 2024-05-16]. Dostupné z: <https://www.psp.cz/sqw/text/tiskt.sqw?o=4&ct=746&ct1=4>.

Věcný záměr zákona o trestním řízení soudním (trestní řád) [online]. [cit. 2023-07-31]. Dostupné z: <https://justice.cz/documents/11715/0/V%C4%9Bcn%C3%BD+z%C3%A1m%C4%9Br+T%C5%98+2008.pdf/f5e3f714-d120-4c77-912b-4eef544775a?version=1.0>.

Vládní návrh zákona, kterým se mění zákon č. 141/1961 Sb., sněmovní tisk č. 574/0, Parlament České republiky, Poslanecká sněmovna, 5. volební období (2006-2010) [online]. [cit. 2024-05-16]. Dostupné z: <https://www.psp.cz/sqw/text/tiskt.sqw?O=5&CT=574&CT1=0>.

Vládní návrh zákona, kterým se kterým se mění zákon č. 40/2009 Sb., trestní zákoník, ve znění pozdějších předpisů, zákon č. 141/1961 Sb., o trestním řízení soudním (trestní řád), ve znění pozdějších předpisů, a zákon č. 418/2011 Sb., o trestní odpovědnosti právnických osob a řízení

proti nim, ve znění pozdějších předpisů, sněmovní tisk č. 466/0, Parlament České republiky, Poslanecká sněmovna, 8. volební období (2017-2021) [online]. [cit. 2024-05-16]. Dostupné z: <https://www.psp.cz/sqw/text/tiskt.sqw?O=8&CT=466&CT1=0>.

Vládní návrh zákona, kterým se mění zákon č. 40/2009 Sb., trestní zákoník, ve znění pozdějších předpisů, a další související zákony, sněmovní tisk č. 616/0, Parlament České republiky, Poslanecká sněmovna, 9. volební období (od 2021) [online]. [cit. 2024-06-17]. Dostupné z: <https://www.psp.cz/sqw/text/tiskt.sqw?O=9&CT=616&CT1=0>.

Východiska a principy nového trestního řádu [online]. [cit. 2023-07-31]. Dostupné z: <https://www.ceska-justice.cz/wp-content/uploads/2015/01/Trestn%C3%AD-%C5%99%C3%A1d-v%C3%BDchodiska-a-principy.pdf>.

Memorandum o součinnosti Memorandum o součinnosti mezi Nejvyšším státním zastupitelstvím a Českou advokátní komorou ze dne 7. prosince 2018 [online]. [cit. 2024-05-16]. Dostupné z: https://verejnazaloba.cz/wp-content/uploads/2020/01/MEMORANDUM_NSZ_CAK.pdf.

Pokyn obecné povahy Nejvyššího státního zástupce o postupu státních zástupců v trestním řízení č. 9/2019 [online]. [cit. 2024-05-16]. Dostupné z: <https://verejnazaloba.cz/wp-content/uploads/2021/07/9-2019-UZ.pdf>.

Seznam použité judikatury

Nález Ústavního soudu ze dne 4. února 2020, sp. zn. I. ÚS 1860/19.

Nález Ústavního soudu ze dne 6. prosince 2022, sp. zn. III. ÚS 1420/22.

Nález Ústavního soudu ze dne 18. února 2004, sp. zn. III. ÚS 26/03.

Nejvyšší soud USA ve věci Robert Malvais Brady v. USA. sp. zn. 397 U.S. 742 (1970).

Nejvyšší soud USA ve věci Santobello v. New York, 404 U.S. 257 (1971).

Nejvyšší soud USA ve věci Bordenkircher v. Hayes, 434 U.S. 357 (1978).

Rozhodnutí Komise ze dne 23. března 1972 ve věci X proti Spojenému království, stížnost č. 5076/71.

Rozsudek ESLP ze dne 25. srpna 1987 ve věci Lutz proti Německu, stížnost č. 9912/82.

Rozsudek ESLP ze dne 19. února 2002 ve věci Philip Hall proti Spojenému království, stížnost č. 65327/01.

Rozsudek ESLP ze dne 27. února 1980 ve věci Deweer proti Belgii stížnost č. 6903/75.

Rozsudek ESLP ze dne 10. dubna 2012 ve věci Babar Ahmad a další proti Spojenému království, stížnost č. 24027/07.

Rozsudek ESLP ze dne 25. listopadu 2021 ve věci Mucha proti Slovensku, stížnost č. 63703/19.

Rozsudek SDEU ze dne 5. září 2019, ve věci AH a další proti Bulharsku, sp. zn. C-377/18.

Stanovisko trestního kolegia Nejvyššího soudu ČSSR ze dne 17. října 1978, sp. zn. Tpjf 68/77 (uveřejněné pod č. 45/1978 Sb. rozh. tr.).

Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 16. února 2011, sp. zn. 8 Tdo 1602/2010.

Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 31. srpna 2021, sp. zn. 4 Tdo 797/2021.

Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 19. října 2022, sp. zn. 8 Tdo 910/2022.

Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 15. března 2023, sp. zn. 4 Tdo 201/2023.

Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 6. dubna 2022, sp. zn. 11 Tdo 223/2022.

Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 25. srpna 2021, sp. zn. 5 Tdo 888/2021.

Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 28. 4. 2021, sp. zn. 8 Tdo 258/2021.

Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 17. srpna 2022, sp. zn. 8 Tdo 722/2022 (uveřejněné pod č. 13/2022 Sb. rozh. tr.).

Usnesení Vrchního soudu v Olomouci ze dne 24. února 2021, sp. zn. 5 To 5/2021.

Seznam ostatních zdrojů

www.aspi.cz

www.beck-online.cz

www.eur-lex.europa.eu

www.hudoc.echr.coe.int

www.kraken.slv.cz

www.nalus.usoud.cz

www.nsoud.cz

www.psp.cz

www.zakonypreludi.sk

www.zakonyprolidi.cz

Dohoda o vině a trestu

Abstrakt

Tématem rigorózní práce je dohoda o vině a trestu, jakožto jeden z konsensuálních způsobů řešení trestních věcí. Tento institut na jedné straně budí jisté kontroverze stran jeho aplikace, na druhé straně však jde o prvek moderního trestního řízení, který usnadňuje cestu trestním řízením jak orgánům činným v trestním řízení, tak samotnému obviněnému. Současně může být sjednání dohody o vině a trestu prostředkem k dosažení cílů restorativní justice a rovněž je jedním z prostředků racionalizace trestní justice. Tato rigorózní práce si mimo jiné klade za cíl poskytnout čtenářům komplexní náhled na institut dohody o vině a trestu se zhodnocením dopadu jeho aplikace na jednotlivé zásady trestního řízení a jeho srovnáním v kontextu jiných právních úprav, či jiných obdobných tuzemských institutů.

První část práce se zabývá zařazením dohody o vině a trestu v rámci jiných alternativních způsobů řešení trestních věcí v České republice. Následuje přiblížení vývoje institutu v jednotlivých letech po jeho inkorporaci do českého trestního řádu a prezentace významné novely provedené zákonem č. 333/2020 Sb., která v důsledku změny podmínek pro aplikaci dohody o vině a trestu měla pozitivní efekt na počet sjednaných dohod v dalších letech. Obsahem první části je také pojednání o současné právní úpravě dohod a jednotlivých podmínkách její aplikace.

Druhá část je věnována procesu sjednávání dohody o vině a trestu, na kterou vzápětí navazuje část třetí týkající se procesu schvalování dohody soudem.

Čtvrtá část popisuje důsledky, které má sjednání dohody o vině a trestu, potažmo její schválení soudem. Tyto jsou do jisté míry odlišné oproti těm, ke kterým by došlo při vyřízení věci ve standardním řízení, ať už jde o omezení práva podat odvolání, popřípadě změnu procesního postavení ve skupinových trestních věcech.

Jelikož je dohoda o vině a trestu jedním z alternativních způsobů řešení trestních věcí a nedochází tak k provedení standardního řízení s plným uplatněním všech zásad trestního řízení má aplikace institutu dopad ve větší či menší míře i na jednotlivé zásady trestního řízení, čemuž je věnována část pátá. Nejvíce pozornosti si v této části zaslouží zásada presumpce nevinoty a zásada materiální pravdy, které jsou v důsledku aplikace dohody o vině a trestu nejvíce dotčeny, a to zejména ve prospěch zásady rychlosti a hospodárnosti trestního řízení.

Šestá část práce čtenáři nabízí srovnání institutu se zahraničními právními úpravami, přičemž pro srovnání byla vybrána jedna právní úprava náležející do angloamerického systému práva, a to *plea bargaining* aplikovaná v USA a jedna z rodiny kontinentálního systému práva, konkrétně *dohoda o vině a trestu* na Slovensku.

Poslední, sedmá část je zaměřena na zhodnocení současné právní úpravy v kontextu jiných vybraných konsensuálních způsobů řešení trestní věci, když dohoda o vině a trestu se v některých aspektech překrývá s institutem prohlášení viny. Na to navazuje podkapitola zabývající se aktuálně zmiňovanými problémy stran aplikace dohody o vině a trestu a možnými návrhy na změnu právní úpravy *de lege ferenda*.

Klíčová slova:

Dohoda o vině a trestu

Státní zástupce

Obviněný

Plea bargain

Abstract

The topic of rigorous thesis is plea bargain, as one of the consensual ways of solving criminal cases. This institute arouses certain controversies through its application, but on the other hand, it is an element of modern criminal procedure, which makes the way through the criminal procedure for both law enforcement authorities and the accused person easier. At the same time, through process of plea bargaining is possible to achieve goals of restorative justice, and plea bargaining itself could be considered as a mean of rationalizing of criminal justice. Besides other things, the rigorous thesis aims to provide readers with a comprehensive overview of the institute of the plea bargain with an evaluation of the impact of its application on the individual principles of Czech criminal procedure and its comparison in the context of legal regulations in other countries or its comparison in the context of other similar domestic institutes.

The first part of the thesis deals with the categorization of the plea bargain within the framework of other alternative ways of solving criminal cases in the Czech Republic. Then follows an overview of the development of the institute in the individual years after its incorporation into the Czech Criminal Code. After that, thesis presents the significant amendment of Criminal Code implemented by Act No. 333/2020 Coll., which, as a result of the change in the conditions for the application of plea bargain, had a positive effect on the number of negotiated agreements in the following years. The first part also includes a treatise on the current legal regulation of plea bargain and the individual conditions of its application.

The second part is devoted to the process of plea bargaining, which is immediately followed by the third part concerning the process of approval of the plea bargain by the court.

The fourth part describes the consequences of negotiated plea bargain, or more precisely its approval by the court. These consequences are to a certain extent different from those that occur during the resolution of a case in standard criminal proceedings. Noted can be the limited right to file an appeal, or a change of procedural status of accused person in group criminal cases.

Since the plea bargain is one of the alternative ways of solving criminal cases and thus there is no standard procedure with full application of all the principles of criminal procedure, the application of the institute has an impact to a greater or lesser extent on the individual principles of criminal procedure. This topic is the subject of the fifth part. In this section, the principle

of presumption of innocence and the principle of material truth deserves the most attention, because they are most affected in the process of plea bargaining. Aforementioned principles are limited especially in favour of the principle of speed and economy of criminal proceedings.

The sixth part of the thesis offers the reader a comparison of the institute with similar institutes in foreign legal regulations. For comparison was selected one legal regulation belonging to the Anglo-American system of law, namely plea bargaining applied in the USA and one from the family of the continental legal system, namely the plea bargain in Slovakia.

The last, seventh part is focused on the evaluation of the current Czech legislation of the plea bargain in the context of other consensual ways of solving a criminal case, as the plea bargain coincides in some aspects with the institute of the declaration of guilt. This topic is followed by a sub-chapter dealing with the current problems in application of the plea bargain and possible proposals for changing the legislation *de lege ferenda*.

Key words:

Plea bargain

Public prosecutor

Accused person